

DIRGELWCH

I rai i w

D D E A L L

Ac i eraill i w

W A T W A R,

• S E F

Tri aderyn yn ymddi! dan
yr ERYR, a'r GOLOMEN,
a'r GIGFRAN.

Neu A R W Y D D

I A N N E R C H

Y C Y M R U.

Yn y flwyddyn mil a chwe-
chant a thair ar ddêc a deugain,
CYN DYFOD,
6 6 6.

Printiedig yn *Llundain* gan *James Fleisher*, ac a
werthir gan *Thomas Brewster*, tan llin
y tri Bêl yn ymmyl *Pauls*.

ULYRG
GEN.
CYMRU

Arwydd i annerch y cyniru yn y flwyddyn
mil a chwechant a thair ar ddêc
a deugain, cyn dyfod, 666.

Eryr. **O** Ba le'r wyti (y Gigfran ddû) yn
chedeg?

Cigfran. **O** djanfey'r ddayar ac
o amgylchu'r gwefr gloddiau i yn-
nill fy mpyd.

Eryr. Onid tydi yw'r aderyn a ddanfonodd
Noah allan o'i long na ddaeth yn ôl fyth atto dra-
chefn?

Cigfran. **Y**ffn yn wîr yw'r aderyn hwnnw, ac
mae arnat dy ofn di brenin yr Abar.

Eryr. Pam na ddoit ti yn ôl at yr hwn a'ch
ddanfonodd?

Cigfran. Am fôd yn well gennif swytta cyrph
y meirwon na bôd dan law Noah at feibion.

Eryr. Di wyddost (ô Gigfran.) i'r golomen ddy-
chwelyd yn ôl, ai deilien wyrdd yn ei phîg.

Cigfran. Beth er hynny? nid yw hi ond aderyn
gwan ymyl y Chediato y ffurfaen; Rwi fy hun yn
gryfach, ac yn grystychach o lawer.

Eryr. Ond yr wyti yn bwyttu cig y meirwon,
ac yn ymborth ar y budreddi annaturiol.

Cigfran. Felly yr wyt tithau (O Eryr) twi-
thiau, er dy fôd yn falch, ac meirys yn frenin.

Eryr. Gwir yw hynny: Ond galwn am y golo-
men i wrando beth a ddywed hi am dani ei hun, ac
am ddiem ninnau.

Cigfran. **D**i wato hi i'n clunibi ni rhag ofn.

Arwydd i annerch y cymru.

ac ni seiddia hi ddyddeddy ei mawrwl lle bwyll.

Eryr. Nage. Rhaid wrth gyngor y golomen. Gwrandawn ar bawb, a dewilwn y gorau. Pale yr wyti (o golomen?) yn lloches y grisiau? Gâd i ni glywed dy lais dithau.

Colomen. Os cair Cennad (ac onid) mae Eryr llys i ddangos dirgelwch y dwfr diluwn a'r hên fydd a'r newydd; da gennif ddyn y ddeilien las, a newydd da i'r rhai a achubir. Ac mi ddylwn gael cennad i ddynedyd y gwir yn lonydd am danaf fy hunan, ac am bob aderyn arall.

Eryr. Dos rhagot. Ni rwyftra neb di: Di gei gennad i fynd ymlaen.

Colomen. Mae gennifi etto lawer ynghylch yscrythurau ac encidiau dynion, ynghylch teyrnasoedd a rhyfeloedd, Arch y dyf olacth, a chodiad y seren ddydd, Haul y cysianuler, a dydd y farn, Diwedd y byd hwn, a dechrau'r byd arall, naturiaeth Ddw, a natur dyn, nef ac uffern, a llawer o fatterion eraill, Ond mae'r gigfran yn anhywaith, ni chair sôn am ddimo daioni o'i bodd hi.

Eryr. Ond mae Noah wedi peri i mi 's Eryr lonyddu'r Gigfran a chadw heddwch ymysg Adar: Ac fel yr ydym ni'r Eryrod yn gryfach na'r cigfran, felly mae'r da yn gryfach na'r drwg.

Colomen. Beth a fyn yr Eryr i wybod? ac am ba'r y newydd y mae yn ei feddwl ymosyn?

Eryr. Fynnwn wybod genniti pa beth yw dirgelwch Arch Noah, A chan fôd y dychryn, a'r diluwn, a'r rhyfel, a'r rhwystrau, a'r gwae, a'r gwaegedd, a'r camwedd wedi parhau cyd ar y ddayar, Pa brÿd y ceir diwedd?

Colomen. Cyfrinach yw Arch Noah i ddan i rai, canys nid yw'r adar drwg, na'r ddiwedd, na'r

Arwydd i annerch y cymru.

3

yn emyllysgar i'w gilywed : Ond am y ddeilienn wyrdd,
a'r newydd da, fe baid y dwfr dilyn pan bregelber yr
efengyl dragwyddol arwy'r holl ddayar.

Eryr. Onid yw'r pregethwyr yn i phregethu hi
ymhob plwyf yn barod ar i rhedeg, ac yn parablu,
ac yn darllain yr efengyl i ni yn ein sefyll ?

Colomen. Nag ylyn gan mwyaf: Nid admae-
nant Dduw, Mwy nag y mae'r twrch ddayar yn
adnabod yr haul, neu blant Eli yr hwn ai Gwnaeth.

Eyr. Ond mae nhwy yn dywedyd mai pregethu,
r efengyl y maent i gyd.

Colom. Ie os yr un llais sydd gan y gigfran, a'r
golomen, neu os yr un fath yw cyfarthiad y'n a llefi-
rydd angelion. Ac nid un o ddefaid yr Oen nesol yw
r hwn ni wyr nad blaid yw bugail, ac nad bugail
yw'r blaid.

Eryr. Ond Beth (meddi di) yw'r ddeilienn lās
a'r efengil dragwyddol ?

Colom. Arnydd fôd digofaint wedi myned hei-
bio, a'r chwe mil yn passic, a'r Sabbaeth mawr ar fy-
nydd Ararat yn agos.

Eryr. A geir heddwch drwy'r byd, a goleuni
yn lle'r tymhestloedd, a'r tywyllwch gwyntog
ymma ?

Colomen. Cair dros lawer o flynyddoedd.

Eryr. Pa fodd y profidi hynny ? Onis gwnei
ni byddaf bodlon i ti, mwy nag i'r gigfran, neu
aderyn arall.

Colomen. Gwranddo (O Eryr) a deall; Mi ddy-
wedaf y Gwir. Mewn Chwech diwrnod y gwnaed y
byd, ac ar y seithfed y gorphwyfwyd mewn Moesën; Ac Gen 2.
mae yn dydd gyda phrelyli-wr tragnyddoldeb fel
mi wnyddoedd, a mil o flynyddoedd fel yn dydd, 2 Per. 3.

Deall hyn meddaf (Eryr) canys ychydig

Arwydd i annerch y cymru.

ai cenhysdd nes iddo ddyfod.

Cigfran. Tra we. Beth a lona'r golomen
ffol ymma yn siarad ni byr hi beth, o'th flaen di
O Eyr boneddigaidd?

Eyr. Heddwch: Hi wnaeth wasanaeth i'r byd
yn yr Arch. Rhaid i bob aderyn arfer ei lais.

Colomen. Nid da gan y gigfran monofi, er
na wneuthum erioed nimed iddi.

Eyr. Felly nid da gan y drwg y da un amser,
ond i hynlid y maent o goed i gastell.

Cigfran. Ai aderyn dywog y gellw di fi? ai
katodd yw i mi gael syngbrist yn ddwywog?

Eyr. Fe a'th anwyd yn uffern, ac yno y mynnai
drigo. Ond ni fynnit mo'th alw with henw dy
wlad, na'th farnu yn ol dy waith.

Cigfran. Si fyddai o'm bodd mo'm galw sellp.

Eyr. Gwel, ac edrych ar y golomen ymma, nid
gwaeth ganthi hi pa fodd y gelwir hi, canys mwyn,
ac arafaid yw.

Cigfran. Nid colomen twp, ond Cigfran. Ac se
ozdetistwyp i bob aderyn ei liw, ai lôn, ai lais ei
hun; Ac os gosynn di i mi Pam? Minnau a
osynnaf i titheau, O Eyr Pam nad wyt i cymhell-
ed ar dyw bôch, neu'r twntol?

Eyr. Ond Gwrande (Cigfran) pa newydd yr
wyt i yn i ddwyn ar ol dy holl hedeg dros y gwle-
dd?

Cigfran. Rwi 'n cweled mai gwreth yw tōd
yn gffrwyd pa le brinnag y bwyf.

Colomen. Nid yw dy gyfnystru di ond ffolineb
canys ni fedr i ac ni fyddi ddyfod yn ol at Noah.

Cigfran. Gwel o Eyr frenin sel y mae'r col-
lomen o'th flaen di yn fy marnu i.

Colomen. Nid wyf ond dynedd

danat ti, ac fe fyn y gwir o'r diwedd ei le.

Eryr. Ond dangos di (o aderyn dŷ) i'ch gyfiawnhau dy hun, Pa gyfrwystra fydd ynoti mwy nag mewn aderyn arall?

Cigfran. Di fedraf drosi cyda phob gwynt, ac arogl i'w mwyd o bell, a gochelyd y saethyddion. Di odeb cynnat pu agos i neb heb fy llygad pu fy mhcn. Pa opiniton bynnag a fo gan yr uchel-tyr, mi fedraf i'wngau, am y cafwyd longodmch pu fy ngh.

Eryr. Oni fedr y golomen hynay hefyd.

Cigfran. Cratwr. Pac rhat o'r proffestwr netwyddion ymma mor twangus a minnau, ac mor gyfrwys am y bŷd ar gigfran dŷ. O dos tŷ i'r ddalen a dailat, y tu arall i'r gwir, mae llawer o'r dynion netwyddion ymma heb ganddynt bŷs am y bŷd naa am daner t ei hunain, nag am ddŷm am y cafwyd fŷd gyda Noah yn yr Arch, meton cymdeithas yn ystŷd yr all Adad; Ac nŷ adwaen ni yr un o honom ni y Cigfran o'r meddwl hwnnw.

Colomen. Gwir y mae'r gigfran yn i ddywedyd yn hŷn, canys mae llawer a llw colomennod arnynt, a Tic. 1. 16 naturiaeth y gigfran ormod ynddynt.

Eryr. Ond gwrando di (Gigfran gyfrwys) onid oes ewylllys rhydd gennit? Oni elli os mynni beidio a llâdd yr ŷyn bâch, a chymmeryd rhyw ffordd arall i fyw?

Cigfran. Wed sat etwyllys fe tyddat allu. Wed sat i'r gwaethaf yn gallet lawon etwyl'pŷd bŷd yn eron, fe fynnat fŷd felly: Ond mae etwyllys yn eiddo garcharu yn ei naturiaeth ei hun.

Eryr. Ond oni elli di ddyfod allan o'r etwyllys, a'w dŷd dy hun?

Cigfran. Pa ai af. Trêch yw naturiaeth na
dih, ac ni wela. fi awr yn nofio yn erbyn y strîb
hon o. Ze, at all fô i grîzthwnebu yn hîr ond
y saful 'vob a naturiaeth newydd ganddo.

Eryr. Ond Beth yw 'r ewyllys i'r naturiaeth?

Cigfran. Mae 'r ewylls yn y creadur fel y
ffrîyn i'r march, neu lîw i'r llorg, neu Arglwydd
meion gwlad. Ac os bydd yr ewyllys yn dd. twr,
mae pob pluen o'r aderyn hwnnw yn dwtg hefyd.

Eryr. Da yr wyti yn dywedyd dy reswm, ond
drwg yr wyti yn gwneuthur. Pa le y cefaisi y
synwyr ymma i ymresymnu fel hyn?

Cigfran. P'nha le y caw i hi, ond yn yscollon
y d. ynnas? O dy i aderyn dîr aethym i'r yscoll,
ac ni gignra iddu fel y gwel' di y daeth ym i adref.

Eryr. Wrth hynny. Ni buase waeth i ti aros
gartref.

Cigfran. O ni spnastwn i er dîm arcs car-
tref: Caaws ni a ymllais ga' lîreb i dwyllo'r
adar a phet rhoiti cennad (O Eryr) ni a'th
dwyllo'n dîr i'r fel y fionnodd y phariseaid Bon-
tus p'lat. O dîa' ffîo dîr ymad tî, a rhaid teli.

Eryr. Ond a welaisti mor colomennod yn yr
yscolhon llei buost di?

Cigfran. Yr oedd ymbell un. Oad ni seddwn i
ddar. at i moi hiaith nhlw, na phworthau ddeall
mo m m'edd hiau tanen. Oad Pam yr twt, O
Eryr y taro gda'r colomen o'm blaen i?

Eryr. Mae Noah yn i hofi bu yn fwy na'th di.

Cigfran. Er hyn y Cofia mai er i'r colomen
canta, a'i af. d'w'fod i'r Arch eilwaith ni ddaeth y
dî. d'edd i m. tel am dano mto.

Eryr. Fe alle mai Anghrist oedd honno yn
rhith colomen: neu fe alle fôd y byd yn rhydd i'r

ar ôl darfod cyfryngdod a gweinidogaeth yr Arch.

Cigfran. Ond fel y waethaf y mae nhwyr i gyd les gwyddit.

Eryr. Nage Onid y nhwy yw'r adar gwirion, hawddgar cyflym, cwynfannus, diniwed; ac mae yn y gwledydd bobl o'r fâth honno, er dy fôd ti yn crowccian yn i herbyn: Gwell a fyddai i ti aros gyda ni yn ddiniwed Fe wyr Noah mai aderyn drwg wyt; Ac mae ei fwa ef yn cyrhaeddyd o entrych y Hurfafen, i waelod y ddayar, a'i saeth ar y llinyn yn erbyn pob aderyn drwg, sydd wedi i adel ef heb ddychwelyd atto.

Cigfran. Mi ddwyedais ddwy waith o'r blaen i ti, na allai newid mo'm naturfaeth mwy na'm llis; mae gennif lawer chwedl i'm ddwyeddyd, bet cwtion i geniad, a chroeso.

Eryr. Pam na ddywedi di dy feddwl yn hŷf, a minnau yn rhoi cennad i ti?

Cigfran. Di d synhwyrol yw'r neb a ddwyedais i ti dan hegion; A brenin w'ti pr atwion, Ac os ddwyedais ddin yn erbyn dy feddwl di, di am anhefti.

Eryr. Na wnaif ddim. Fe ddyle rheolwyr roi cennad i bawb i ddywedyd i meddwl: Dywaid yn hŷf, ac mi a'th wrandawaf.

Cigfran. Ond mae'n beryglus ddwyeddyd y gwir yr atwion: mae mltwyr a chynghorwyr yn spo am danom, f'n dal, ac f'n difetha.

Eryr. Nage Drwy na ddywedych ond y gwir sydd yn ot mewn heddwach, di gei dy wrando.

Cigfran. Pa wrando ar y colomen, ni fwy hi o'r rhyngdod uchaf os eredd: wedi'r cibl (mewnaf a)

... o'r rhyngdod o chwant y cnaid tra hys...

hatbo. A Gwepch gennif (bes gallton) ddfa pr boll
 rat bâch wedi i newydd atleni, a dychymnu p lleid
 am llais garw gwol.

Eryr. Drwg yw creulondeb y llais garw. Oni
 wyddost ti mai gwell bôdd pawb, nai anfodd?
 Dyisg y gwirionedd gan y colomennod, a bydd
 ddiddig ynot dy hunan.

Rbus. 12.
 18.

Cigfran. Ai chlwa i well llais pregethau gan
 p nath na'r holl.

Eryr. Fe fedr y golomen ateb nad oedd St Paul
 2 Cor. 10. ond gwr gwael yngolwg y Corinthiaid, ond tuedd,
 10. a dyfnder y meddwl mewn pregethwr iw'r cwbl.

Cigfran. Dad paw? Idd pr awron fel yr Apo-
 stolon?

Eryr. Er hynny. Mae'n hawdd i lygad Eryr
 gansod fôd yr un môr yn torri allan yr awron ac
 oedd y pryd hynny; ond nad yw'r ffynnonau ymma
 o ddwr etto yn troi yn llyniau fel cynt, eisiau
 calonnau isel iw derbyn.

Cigfran. O Eryr, na chzêd mo; gau bro-
 phwyd, ond colpa nhwy meton p'yd.

Eryr. Nid ffais brophwydi yw y rhai sy'n
 traethu yr eifengyl, ac yn byw ar ei holl: drwg
 yw cenfigen. fôn yr oedditi am dy sîr dda ar y
 cyrph meirwon, os cefais, cadw os gelli. Minnau a
 gefais lawer o'r seigiau hynny; Ond mae nhwy
 wedi darfod.

Cigfran. Datwell di gowion p colomennod yn
 zhedeg i'r pulprid i bregethu, ai plisg gent am ei
 permau; Pa fodd p gall tffengtid ddyscu henaint?

Psal. 105.
 23.

Job 32.

9, 10.

Eryr. Fe ddywaid y golomen i ti, fôd y llange
 Joseph (ac Elihu hefyd) yn fwy ei ddyisg na'r he-
 nasgwyr. A bôd rhai yn ddyscedig yn ei hifengtid,
 a llawer yn ynfydion yn ei henaint. Ac nad
 dyfnderon

dyfnderoedd ffynnonau naturiaeth sy 'n dyfrhau enaid dŷn, ond y cawodydd oddifry; ac na wydde **Zach. 10. 1**
Nicodemus ddylcedig beth oedd yr ailenedigaeth **Joan. 3.**
 mwy na phlentyn cyn i eni, a llai na phlentyn bâch wedi i eni. Di weli lange bychan yn deall mwy nag anifail mawr, ac fely bo'r dydd yn gwawrio, y mae dŷn yn gweled. Canys fe welai Joan efan-gylwr lawer mwy ganol dydd, nag a welai Joan fedyddiwr ar y wawr: am hynny y lleiaf yn nheyrnas nef oedd fwy nag ef.

Cigfran. **D**id mae'r cenhedlaeth ragrithiol rma yn barnu ei henafiaid i bôb nhwy yn nbân uffern, ac er hynni fôr a wnânt am gariad perffaith.

Eryr. Mi wn amcan beth y mae nhwy yn ei ddywedyd, Rwyti yn cam gymmeryd ei geiriau: uchel yw paradwys, a dwfn yw uffern, nid oes sawr etto yn y byd canol ymma yn canfod yn eglur pa rai sydd yn y ddau fyd eraill. Ac am ei henafiaid, gobeithio maent fod cynnifer o honynt ac a wnaethant yn ôl yr hyn a wyddent wedi dychwelyd i lochesau'r Arch, Ond nad digon i'r oes ymma fôd fely nhwy. Canys fe edrychir am lawer oddiwrth **Zach. 1. 4.**
 y rhai a dderbyniasant lawer. **Luk. 12.**

Cigfran. **O**nd mae llawer o ophiatwnau netop **48.**
 dolon, ac o heresiau dinstriol, ymofg yr adar anyscedig ymma.

Eryr. Pa bethau yw rheini? Ni chredai mo bôb chwedl; Gâd i mi weled am llygad fy hunan, ac **Eisay 11. 3.**
 yna mi a farnaf.

Cigfran. **O**nd siŵrach i ti gredu y **Doctoriaid**
 d'scedig? ac os parant i ti dotal, glwua heb rufô.

Eryr. Nid felly. Mi welais yn amser Mary, Eli-
 abeth, Jago a Charles olaf, ac er hynny hyd yn hyn **Math. 15.**
 id oedd ond y trecha treisied, a llawer o waed **14.**

gwirion

gwirion a dywallrwyd i geisio ystwytho cydwy-
bodau y rhain. Ond mae'n rhaid i ebill athrawi-
aeth fynd o flaen morthwyl rheolaeth, rhag hollci
'r pren, neu blygu 'r hoel.

Cigiran. *Gwranddo dithau (ô Eryr t'wpsogaido) Pam er wrt yn gwarasu i'r cigfrain fenedig ol ei meddyliau, at ei ddyddiau, er wrt yn ddydd ein llyfr gwasa iaeth oodiarnom, ac yn ein llyfrtho ni a thzetbi trwmion n'ol d'cw ll s d' bun, ac yn c'wneuthur g'waeth na'n b'g wth, n'is talton h' d' adzet.*

Eryr. Am y trethi. Er na wry y gigfran cystal ar Eryr beth sydd iw wneuthur i fantumio arfau, a llongau i gadw heddwch, etto rhaid i ti dalu teyrnged, ac ymostwng i'r awdurdod sydd arnat, ac oni bai fôd y cigfrain hyd yn hyn yn yscymun, ni bydde raid wrth filwyr, na threthi iw mantumio. Pan ddyfych di fôd yn llonydd fe yscafnheir y trethi. Ond am lyfr dy wafanaeth mi chwedleuaf yn y fan a'r golomen, i weled beth a ddywaid hi yn hynny.

Cigfran. *Cigfran anhappus wrt: Roedd se benafiatd i yn cael llonrdd, a'r cr-rdd a'r rheolwr gent yn cymmerdd ei hesmwr thd'ia, ac yr amzon er wrt yn fwr dy resom, ac yn llai dy nerth na'r t'wpsog-ton o'z blaen.*

Eryr. Digon yw hynny o weiniaeth a chyfrwystra, yr oedditi gynne yn sôn am heresiau dinilltriol sydd ymhlith y colomennod. Henwa un o'r heresiau hynny, ac mi ai hystyriaf, ac onide mi & &.

Cigfran. *Mae nhyw yn dal nad oes ond un bzetli ac yn ddyddod i fôd ei p'mhō' lle ac heb i gen-nhyw yn unlle. A'd ad'wien i mo'z b'z'nin d'winnw, Ac mae nhyw a'r fed, d'z w'thod tithau*

O Eryr t fôd n l w t d g ar m nt ac am h m m f p
ng h n g o i t w t t i m e t o n p z y d e d z p c h p n d r a l e h.

Eryr. Nid rhaid i mi ofni mor colomennod gwirion, ni wna nhwy ddim ond a fynno Noah, yr hwn er ei fôd ef yn aros yn gorphorol yn yr Arch, mae ei Arglwyddiaeth ef dros yr holl fyd.

Cigfran. Ond mae nhw yn dal mae nhw yn r b o b b u r a f. O t c h l w a t t i t r g o l o m e n g y m n e n p n i c h a n n e l e i h u n a n.

Eryr. Mae hi yn llawer hawddgarach na'th di. Ac rwi 'n cofio i'r dynion diniwed gynt ddywedyd i bôd nhwy yn blant yr Arch, a bôd yr holl : Joan. 5: fyd yn gorwedd mewn drygioni, a bôd ganddynt 19. hwy fel ddirgel, nad edwyn neb ond nhwy i Dar. 3. 17: hunain.

Cigfran. Ond nid opintion dŷn am dano ei hun a all ei achub heb weithredoedd da.

Eryr. Mi wn nad yw'r golomen yn barnu mor yscuthanod a llawer mât arall o adar, ond am yr adar drwg, mae ei gweithredoedd ei hunain yn i barnu.

Cigfran. Ond pa le y mae ei gweithredoedd da nhw, ar ôl ei holl dychan, at tr dar?

Eryr. Oni allant wneuthur y daioni a fynnent, ni wnânt niwed i neb. Ond dydi, gan na fynni wneuthur da. Di a fedri ac a fynni wneuthur drwg.

Cigfran. Ond nffwed iddnt h w p h e d e g i g a e m e i c y m p d o g i o n a d i f e t h a e i h a d o b, w r t h i b a r n n i t b f f e r n, f e l p e b a e n t o l l y n g o l l e n g.

Eryr. Yn yr hyn y mae nhwy ar fai nid wyfi yn dadleu drostynt; Ac ni all neb ond Noah farnu calonau yr holl adar: Ond yr wyti yn barnu calon y golomen, i bôd hi yn ddrwg; a phawb yn gweled wrth dy liw, a'th lais, a'th weithredoedd

doedd di, dy fod ti yn ddrwg dy hunan.

Cigfran. Mi allaf aros clwedd p gerdd pma,
Attolwg i ad lenydd i mi i chedeg bet mwnnwyf:

Eyr. O aderyn cyfrwyfddrwg, Gwell gwrando
na chael dy ladd. Ond fe lās a gafas rybudd.
Mae arnailly hon eisiau cael fy nysgu, Ond er na
wn i fawr; Rwi yn rhwymedig i roi i ti gyngor, a
thithau yn rhwym i wrando ar fy llais.

Cigfran. Pa seia ormod arnafi. Pa warrant oedd
gennit ti, os gwlw golyen, i ddiari pen p B'enir,
ac i symmud Parliamentau wrth dy b'ieser dy hun,
fel na wŷr fawr p alyron i blyp yr ymofllong
i dalu teyrned. Ac mi welaf fōd teyrnas heb
reolwŷr (fel corŷn heb ben) a phalwŷ yn gloneu-
thŷr a fynydd ei hunan.

Eyr. Geirwon yw geiriau 'r Gigfran. Ond
gwrando er hynny ar reswm. Mae ylpŷyd rheo-
laeth fyth yn parhau, a'r fawl na phlycco iddo,
a ddryllir. Mae Noth yn rhoi rheolaeth i'r fawl
Dan. 4. a fyny. Yn gollwng y naill, ac yn codi 'r
llall o'r dommen i reoli. Nid oedd *Gideon*, a *Saul*,
a *Dafydd* ond gwŷr gwael ar y cyntaf yn y byd.
Ac o'r tu arall, mae efe yn chwythu ymmaith
Dan. 2. 35 bennaethiaid y byd fel llwch y llawr dyrnu i'r
dommen. Canys nid yw efe yn derbyn wynebau
dynion. Nid yw 'r holl ddayar ond fōl draed iddo.
Eisay 40. Mae efe yn rhychwantu y ffurfafen, ac yn dal y
mōr mawr ar gledd ei law, ac yn pwyso y myny-
ddoedd mewn cloriannau; ac os bydd ungŷr mawr
Dan. 5. 27 yn rhytycafŷn, mae efe yn i rod di heibio; ond mae efe
yn edrych ar yr isel, ac yn cynnal y galon dorredig.

Cigfran. Mi welaf p teyrnas oedd yn bertol fel
ped fecant grochanau ar pŷtan. Ond beth a ddaŷn
dybydd di O Eyr ar ōl hŷn?

Eryr. Ni wni sy hun, mi gaf wybod pan y golomen. Ond rwi 'n tybied y ceir etto fyd gwell nag a gaed erioed, canys yn y nêf a'r ddayar newydd fe erys cyfiawnder.

Cigfran. Ond oni well dy hunan fôd y bôd yn myned waethwaeth, a chariad perffaith yn trelo?

Eryr. Na sonnia di am gariad perffaith (O Cigfran amherffaith) Beia arnat dy hun yn gyntaf ac yna mae gobaith o honot. Oni weli di fod yr haul yn cledu'r clai? a pha dwymna y tywynno ar y dommen brynta fydd: Mae i da yn mynd wellwell ymhôb oes erioed, a'r drwg yn mynnu mynd waethwaeth. Rbaf. 2. 2. 1.

Cigfran. A'i welaf dy fôd ti syth r'n ffafrio'r colomennod: D'i wyddosti t bôd nhwy yn perlasgo t deiau, ac yn gwnethur dygior i gada t i llydd?

Eryr. A fuosti ti erioed yn i mysg nhwy i weled beth y mae nhwy yn i wneuthur?

Cigfran. Pa fûm. Ac nid wyf i ar fedr bôd mor ffol a myned yn agos attynt i'w cplarsodau hlowent.

Eryr. Oni buosti; Pa ham yr wyti yn i cyhuddo?

Cigfran. A'i gipwats lawer yn dywedyd, nad oes dim dafoni i'w gael wrth fôd yn ei mysg nhwy.

Eryr. Mi wrantaf mai rhyw gigfrain eraill a ddywad y chwedl ymma i ti am danynt hwy.

Cigfran. Beth os i? A'i gredaf i syntwr un gigfran o flaen cant o golomennod. Ond mae i hwy yn gwadu'r pscrythurau, a phôb dafoni.

Eryr. Pam y maent hwy (wrth hynny) yn i darllain mor fynych? Ond odid di dy hun sy 'n gwadu'r pscrythurau. Ac heb edrych arnynt unwaith yn y pedwar amser, nag heb i darllain o'r tu cwnchwaith, i'w dangos mewn gweithred oddi-
llan.

Cigfran,

Cigfran. O o phŵl dwyllodys pŵnt hwy, nŵtŵ
a ddwyddda t y dŵg, ac a weddiant weddian hŵt-
on, na tha ant ddim wedd'r cŵbl.

Eryr. Ni ofynnwn i'r golomen Beth a ateb hi
drosti i hun. Beth a ddywedi di wrth hyn?

AA, 25. 11

Colomen. Gwell yw na ddyweder dim wrth rai
direfwm. Ond gwir yw, yr ydym ni yn ymgysfod
yn fynych, yn dywedyd yn dŵg, yn ceisio gwneuthur
y daioni i bawb, ag nyni a gwyllysiem bei gallem
wneuthur yn well. Ac os gellir profi yn bôd ni
o'n bodd yn nincedio neb, Cymmer di (O Eryr)
ddial arnom. Ond ni ddyle 'r gigfran gael ei
bwylls. Nid oes chwaith goel ar i gair nai llŵ hi,
mwy nag ar tytheiriad ei. Hi fedr dyngu can o
lŵon, am y gallo hi lyngu eraill. Ac am y gwe-
ddian hirion y rhai'n ŷ'n pryso ar ei chylla hi:
Mae'n rhaid i ni barhau nes y caffom gan Noah
wrando. Fe di weli dy hunan ein bôd ni yn cael agos
bôb peth ar yr ydym ni yn i ofyn, yr ydym ni yn curo
wrth ystyfau yr Arch, ac yntau yn agor i ni.

1 Joan, 3.
12.

Eryr. Henwa un peth a gafodd y colomennod.

Colomen. Ni a weddiafom ar i ni y colomennod
gael y llaw uchaf yn y rhyfel, ac am lawer peth arall,
ac fe ai rhoddwyd i ni.

Cigfran. At colomenrod oedd chŵt yn amser y
rhyfel a tebyccach i gothzcn'taid o lawer.

Colomen. Gwir yw fôd rhai adar afreolus wedi
taro ar ein plaid, ar rheini a wnaethant gan nan
drwy blundrio'r gwledydd.

Cigfran. Cratwe. At dŵtŵn ar fynyhalon
lâd y golomen twenblethys pŵna.

Eryr. Digon. Mi welaf y mynnit ti ddechrau
rhyfel arall o newydd bes gellit. Digon yw hyn
o ymladd, Di gafaist dy guro yn fynych.

Cigfran

Cigfran. Can iodd. Di gal doithwedd etto.

Eyr. Etto fyth? Di soniaist lawer gwaith am gael y llaw ychaf. Bydd gall o'r diwedd; A chotia mai esmwythdra i'nyfyd ni lladd Canys ni chlyw Dth. 2. esmwyth fod yn esmwyth.

Cigfran. Csmwyth meddi di? ni synntwn bet gwpaodt ti mor anesmwyth ydwi etto.

Eyr. Os byddi esmwyth ynot dy hunan di gei bob peth yn dda. Gochel fod fel Cain filain, neu fel Balaam ddichellgar, neu fel A hitophel gyfrwys, neu fel Abfolon allom dd, neu fel suddas fradwr, neu ryw anifail drwg; neu yn afreolus fel y mor. Oni phrynaist ti synwyr etto? Gochel neidio o'r badell ffrio i'r tân: Mi ddywedais o'r blaen i ti, Mai y rhwyd a wenedd dy falais dy hun fydd yn dy faglu.

Cigfran. Ond pam yr vdrchwi vn fmgalto i yn Cigfran?

Eyr. Tra foch di Cigfran, Rhaid yw dy alw di felly.

Colomen. Os paid y gigfran ai chreulonach. Fe ai hoffir hi fel aderyn arall: Nid oes ynafi na chmerwedd bustl na malais yn ei berbyn. Ond mae yn ddrwg gennif drosti.

Eyr. Fe allai y gellir i newid hi er hyn i gyd.

Cigfran. Mae Noah wedi fmgwrthod t, ac nid gwaeth i mi beth a wnelirf os gwrthodedig ydwi.

Eyr. Nid efe a'th wrthododd di. Ond dydi ai gwrthodaist ef, ac a aethost ymnaith. Caniad ac ewylllys da yw efe, ac nid oes dywellwch ynddo. Hawdd ganddo faddeu i'r gwaethaf; Anhawdd ganddo ddigio; a gwyh ganddo hir-ymaros. Ezek 33. 11.

Cigfran. Ond mae llawer yn drivedd i fod

Mae hyn tŷ hwn i'm dysg i : fe alle y gwyr
 golomen y dirllewch hwn. Beth a ddywedi di?

D.b. 8.

Colomen. Anhawdd dywedyd, ac anhawdd deall
pa fodd y mae'r dyfader hwn yn Noah. Ond mi
ddarllennaf i chi yr A. B. C. cyntaf fel hyn. Mae
ynbragn yddoldeb dri yn un, sef ewyllys, cariad, a
nerth, a'r naill yn ymgynhaeddyd erioed a'r llall, ac yn
ymborhi, ac yn ymgynbedlu yn i gilydd byth. Oni
bai fôd plefer cariad tragwyddol i borthi'r ewyllys
anfiidol ni byddai neb yn gadwedig. Ac oni bai fôd
cynhyrfaid yr ewyllys cyntaf yn dân llosgadwy, ni by-
ddai neb yn golledig. Ac oni bai fôd y tri, fel hyn
yn cydwethio, ni buasai na dŷn, na angel, na an-
fais, na dim arall wedi i xwenthur. Mae rhai wedi
ymesfor erioed yn y cariad drwy ysgogiad yr ewyllys, yr
hwn sydd yn i gwascarn fel gwreichion allan o hono
ei hun, ac yn i ymberu yn nŵfr y difyrwch (yr hwn
yw'r Arch) nid yw gwreiddyn y tri ond cariad ynddo
i Joan. 4. 8 ei hun, heb gasban neb. Ond yn yr ewyllys gweithgar
hwnnw mae'r ysgogiad yn terfynu y peth sydd yn-
ddo, ac yn gael heibio (fel pren ei ddail, neu ddŷn ei
boeryn) y peth nad yw un ag ysbryd y galon. Wele, nid
yw'r cigfrain yn adnabod tarawiad y tant ymma yn
y delyn nefol. Ond deall di (O Eryr) ac fe a ddeall
y colommenod hyn fwyfwy. Canys fel dymma wreid-
d yn y matter, a ffynnon pob peth. Dymma fôn der-
wen yr holl ffd gweledig hwn: Dymma y cynhyr-
faid tragwyddol sydd yn achosi pob symmudiad ymysg
yr holl grenduriaid. Ond nid yw'r adar ar gan-
ghennau, a'r pren yn meddwl pa fodd y mae'r gwreid-
d yn cynnal ei naturiaeth, a nhwythau ynddi. Yr
ewyllys cyntaf yw gwreiddyn pob un (fel y mae'r
Mat. 3 17. wreichion yn dyfod o'r garreg) ac mae efe ei hun

yn ymgyrchu yn wastad i fonwes y mab, ac yn ymlo-
nydau yno yn y cariad; Ond mae llawer o'r gwrei-
chion heb fynnu ymori fel y, Ond yn chedeg gyda Lu-
cifer yn erbyn y golenni a'r tawelwch tragwyddol, ac
yn aros yn yr ysgogiad tanllyd, heb gael esmwythdra
byth, eisien dysod i'r geisio allan o'i naturiaeth ei hu-
nain. Mae gallu yn yr ewyllys i ysgog, ond nid oes
mor ewyllys gyda gallu i ddychwilu (fel y dywad y
gigfran o'r blaen ran o'r guir) Am hynny mae llawer
yn gwrthod ei hunain, ac yn achwyn ar Noah. Ac
er bod ei fonwes ef yn i chwennych, mae ei monwes
danllyd hwynt yn i dal yn ei teyrnas ei hunain. Ond
(O Eryr) os cofi di of yn ymbella b am hyn, pan fom, ni
wrthym ein hunain yn y distawrnydd, mi ddangosaf
yn helaethach wreiddyn pob dirgelwch. Ond yr awron
dos ymlaen i chwedlennu ar gigfran.

Er Beth a ddywedi (ohên gigfran) wrth hyn i gyd?
Cigfran. Dda'n pr awron i'r rhestrwm y golomen.
Ac mae 'ch getiriau chwî welthiau agos a'm gor-
chfygu i. Ond (myn rh'wbeth) ni brodafi tu o
honoeth byth. Er hynny, Rwi 'n troled be clwaf
y cigfrain eraill gymmaint ac a glywais i, nhwy
ddoent i fôd o'r yn gresydd a chwîthau.

Eryr. Galw di arnynt i wrando arnom ni.

Cigfran. Pa wna't (ydyngton i:) Galwed y sawl
a fynno arnynt: Galw dy hunan os mynnt.

Eryr. Wrth hynny nid wyti yn chwennych dai-
oni i ti dy hun, nag i neb arall?

Colomen. Gad iddi (O Eryr) y rhai a achubir a
elwir. Ac dynma nenydd da i rai o'r cigfrain, sef
bôd gan Noah gelfyddyd ryseddi i droi cigfrain yn go-
lomennod. Ac yn ddiamman se ai gwna. Ac yno ni
elwir mwy monyt yn gigfrain ymysg adir. Mae
efe yn gwnenthur y gwaethaf yn ocan, ac yn ga-

Act. 9. 1. a.
6. 11.

11. 1. 1. 1. del y blaen f i f o e y n olaf.

Eyr. Ond gad i mi chwedleu a chydig a'r gigfran. Pa newydd fydd gennni o'r tu hwnt i'r mor?

Cigfran. Mae'r co:omennod ymma yn hedeg ym mhob teyr ias, ac arwydd drwg yw hynny na lafi y b e i i i e o d d. Mae llawer o honpat hwy yn Holand, a rha'i y France, ac ym'e l yn yn Hispanen, ac nid yw o d d gennni i gwleled nhw ym mhob mann yn hedeg i w ffenestri. Mae nhw belyd mor grffwm, nad oes b i gwalch yn abl i w dai nhw.

Eyr. Ond beth y mae'r cigfrain eraill yn i ddywedyd yn y gwledydd rheini?

Cigfran. Mae'r h e n r a f yn gwleled f o d t r o mawr ar t y d yn agos, a'r cigfrain ffainac yn d r o d d o ac yn cymmerp d e i p l e f e r. M i s u m yn Rhufain y d d d arall, ac y n o m i w e l l o n y P a b yn c i v a n u yn e i g a d a i r, mae h i yn llawer b r y d i m i f e d y c h yn f o n g h y l e c h.

Eyr. A ydyw e f e y m m y s g y c r y n w y r? Pam y mae e f e yn c r y n n u?

Cigfran. Mae r h y o b r o p h t r y d d o l l a e t h a u yn i d d y c h y n n i e f, O n d mae e f e yn d a n s o n a r h y d a c a r l e d i g e i s i o c a d w e i b l a s i y n n u, ac e r h y n n y f u t h i o y m a e: mae g a r d d o y n e i n e t h y c i g f r a i n e f f r y w l a f y n y b y d, ac mae r h a t o' s t y w y f o g f o n (f e l p i l r a n y n e f f o t e y n n a l, e r d mae y r h a n f r y w a f y n b u d y n y g r e c i d d e n, a l g r e f y d d y n d z o m a r e i h y f e r y d d a u h w n t.

Eyr. A oes genniti ddim newydd am y Twrk, ac am yr Iddewon?

Cigfran. O e s mae'r T w r k y n t a r y n r h y t h a l l y g a i d, ac mae n h w y n o f n i, mae'r T w r k f y d d y r a t w z o n a f r o d y r o l a f. O d d o n g w l e d y d d e r a f f i mae a f o n y d d a l l y n n i f a u y n t r o f y n t w a e d, ac mae r h y f e s.

i hyseddodau ofnadwy yn yr torbren, fel ped saf di-
wedd pob peth n aros. Beth a ddaw o honom ni
pan loscei y byd? Ond am yr addelwion, mae rhwy-
p yn edrych am seren foran, ac ar fedrcodi etto blwy-
la a'r holl ffrustiau, ac eistedd ynghadair y byd. Ac
rwyf i'n tybied fy hwn y cant hwy godio rhyddod.

Eyr. Pam yr wyti yn meddwl telly?

Cigfran. Am y caiff yr tiad fod yn bethaf, canys
mae'r byd yn troi fel olwyn certwyn.

Eyr. A oes dim newydd o'r werddon ac o Scot-
land?

Cigfran. Nae oes ond bod stwn mawr yn et-
myc, a'r colomennod ar yr aden ymhob man et-
to. Ond ni ddwywedais o'r newydd i ti yn
barod, a siwrach a snafai i mi ddiol.

Eyr. Mae gennit ddiolch am dy newydd. Dd's rha-
got. Gwych yw clywed beth a ddywettopobaderyn.

Cigfran. Ffidoes ond hynny. Ond bod pileran
r byd yn siglo, a'r tân, a'r Rhyferthw ymhob
gwlad o amgylch (ont bai hynny ni a gawstwn
hwlthw rai yn llegr cyn hyn.) Ond os dylcedaf
wrthyt gwrthach, le a glyw'r golomen.

Eyr. Mi wrantaf y gwyr hi fwy na hyn: ond a
oes o'baith o'yd da yn dy dyb di?

Cigfran. Ffidoes ond o'r blaen fy meddwl,
nad oes ymhob man ond y trechaf trefied, a'r
gwannaf glwichted. Ffidoes ffrith yw ymresym-
nu fel hyn, ond dangos i ti mor fell dgeidig yw
r genhedlaeth ymma o colomennod sydd yn codi
ei pigau, ac rwyf i'n tybied y dylit ti a nhwythau
gwynnpo allan at gylod. a Dyna fy holl aeres i.
Ffidoes dylwion a'r wrth y golomen (ont bai fod yn
scofn gennit) y dylaf hithau edrych am ei bwyd,
a ffeith ymhell oddi wrthyt, ac nid wrth dy glun

di yn y madd yna. Eryr lwyti, ac nid oes i'r adar mo; ym cellu a'r a'th ewnodd llymion di.

Eryr. Mi wn i lawer o'm henafiaid ladd llawer o golomennod; ond nid wyf i'r fedr neidio cyn edrych, na phigo ni wn i pwy, nag am ba beth.

Cigfran. Ped falw i yna yda'th di lawer mis, mi foddwn ddangos netwodd bob awr. Ond mae arnat chwant burguned, ac se al'e fodd i'hyw ras yn llosg i sy nŷth i. Gada i mi spacio bellach.

Eryr. Nage, nid ei di oddi yna nes dywedyd mwy o'th feddwl.

Cigfran. Feth a sy mi di gys a'm fi ond hynny?

Eryr. Oni buost di y dydd arail yn Llundain yn clustfeinio, beth a glywit ti?

Cigfran. Do; Mae i'n Llundain bob math o adar, fel mae'n ceed tew (pô) aderyn a'i lais.) Mae yno lawer o golomennod cyflyni, ac helyd o giga'n duon, heb ddim netwid lliw a nynt. yr oeddynt yn fôn y llosgid Llundain; ond er maint y fôn, mae hi etto yn sefyll, fel y mae pethau eraill: llawer darogan a du yllodd ddyntion, ac er hynny nid ydym ni yn i'f al o yn ffals bropheta yd. Canys nid ffals rŷs a'n bodlono ni.

Eryr. Beth a ddyscaist di yn Llundain?

Cigfran. Yr oeddwn i wrth fôd allan yn yr hŷol y'r clywed y dwendwyr yn siarad, ond ni dopsais i fawr, am nad oedd i'f wmi yn ei chwedlau: yr oeddynt hwy yn rhoi brechfen ei pottiau, fel fôn tonnau'r môr; neu ddaiar-gŵn yn cyfarth: yr oedd trŷst gwagodd yn ymgennto yn ei mŷg, a rhyferthwy fawr o chlaw, fel llet metwn ason, yr oedd gan bob un dda y glust, ac yn tasod, a hŷonnto ei hun yn dywedyd mwy nag a glywse y dda y glust, a mwy nag a welse y ddau lygad, A phan
welaist

trelais i hwynt yn feler dywylldd et hwynt dywylldd,
mi aethym hefbio fddynt yn llawen et hwynt felly.
Ac ni wyddent hwy m y mag anifeiliaid. A phed
fai y dynton bya yn ceroded ar et pedwar-aelod, a'
llew yn tŷu dywylldd, ac heb fedru dywylldd
dim mwy. eg aŷu Balaam, se dywylldd dynton
rhesymol mai anifeiliaid dywylldd ydyt, yhai
a wnaed fto dal, ac fto dywylldd.

Eryr. Mi wn fy hun, fod llawer o lwynogod cy-
frwys, ac o gathod gwyllion ac o anifeiliaid pe-
ryglus rhyd y gwledydd, ac yn Llundain hefyd.
Ond rwi'n golynt i ti Beth yr oedd gwyr deethion
Llundain yn ei ddywedyd?

Cigfran. Pr oeddent hwy yn dywedyd yn f'el. Ac
er bod gennit glust fel ade, va arall ni wyddwn i
beth a ddywedyd. Cr i mi ddesyn ar grib,
neu ar fargod y tŷ, ni chaw i glywed fator.

Eryr. Ond beth yw'r rychydig a glywaisti?

Cigfran. Dwfn a dirgel fawryghorion f'ad.
Fid yw'r gwerin gwirion ymysg yr adar yn
deall monyit.

Eryr. Ond a wyti dy hun yn ei deall?

Cigfran. Fag ydyf yn iatwn. Fid ces
chwaith neb yn nheyrnas loegr, nag yn nicas
Llundain yn ei deall et hynan. P peth a wnelor t
heddyw mae rhyw rob-yd yn ei ddad-wneuthur y
foru. Fi twla i ddim yn dyfed i ben yn ol meddy-
liau dynton, ond mae rhyw d:ocell arall yn troi
bwchlatw hynnyr patob. Mac'r i s yn ymgaf-
glu, a chorwynt dysymniotth yn i chwadu; Mac'r
p'p'f copyn yn hîr yn gweu ei rwyd, a rhywlan-
tos yn p'cubo'r twbl i lator, a hynny mewn mu-
nub ator. Mac'r bobl (ar a twla i mewn odyw
galch, neu fel plant yn gweuthur tai bâch ym

min afa. A'r llyfyrant yn ddyfymmoth yn codi,
ac yn ymddangos i'r cwl. Mae rhwy nerth ym myn
dyntan yr awron nad o dd o' blaen. Mae rhwy
yab: wrth yfedd yn gweithio, ac nad tw e hobl yn
gweithio. A'i w' n dywedod hon lorthyn ti yn erbyn
fy clawlys, ac yn ol lorthyn dywobod.

Eyr. Pa fodd y gelli di wneuthur felly?

Cigfran. Mae llawer yn dywedod yn erbyn ei
dywobod, ac yn ol ei hawllys a rhai yn i e aru
yn erbyn ei hawllys ac yn ol ei dywobod; felly
yr twf ffinau yr awron, ac nad wsf yn arfer
hynny.

Eyr. Pa ymryson fodd rhwng y gydwobod a'r
ewylllys?

Cigfran. Mae'r gydwobod yn lle aru, a'r
dywobod yn llyfyrant fel hon, a'r e a phlws yn dywedod
yn llyfyrant wneuthur llyfyrant. Ond yr ydych chi
yn erbyn llyfyrant a'r dywobod yn llyfyrant, ac yn gael
ein dywobod.

Eyr. Ond beth (meddi di) yw'r Gydwobod.

Cigfran. Twf o'ddion. Colcuni'r adar,
Canawll dyntan, Rats yn eia hylchain, Swalch
Roab, Swithennedd huan. Cynghorwr dirgel,
Cylall tra ydych chi, Cledw wafad i rai, a
phylf anafol mewn crast. Ond nio da gen-
nif chwedlenn a'zined am y gydwobod ymna.

Eyr. Pam hynny?

Cigfran. Am ydych chi i mi acisto i dilyn.
Ped fawr i va dilyn llyfyrant dywobod, mi eistion
tad fel y colomen, ond ni allaf aros hynny.

Eyr. Wele. Di ddywedast ddigon, a gormod
yn dy erbyn dy hunan. Mi welaf fod y brain yn
myned yn erbyn ei gydwobodau ei hunain, cyfal ac
yn erbyn y colomennod.

Cig-

Cigfran. A wpti ar fedr fy rhannu i'r hyn sy hyn, a gosod fynyddwyr ym erbyn fy chyw-
llus ?

Eyr. Rwyti felly yn barod (meddi di:) ond dy-
waid i mi pa'r vn ai dy gydwybod, ai dy ewyllys a
leru hwyaf ?

Cigfran. O'ch fynyddwyr : Canys nid
t'v'n barod yn cael mo'm hyspys. Ac mae ar-
rai o'n y cais lai o hono pa'r gedder i m barnu.

Eyr. Fynghyngori, fyddde i ti edrych am y peth
a barhatho yn hwyaf, a gochel y peth a dderfydd.
Canys er mwyfed fo ni thal ef ddim, oni pheru fo
end munud awr.

Cigfran. Bci gallwn i hynny, mae fy chywllus
yn i erbyn.

Eyr. Blin yw dy gyflwr, a blin wyt titheu yn dy
gyflwr; ni allaf, ond fe all vn dy helpu. Er hynny
dywaid y gwir, nid yw hynny ddim ar fai.

Cigfran. Bci dywedon i yr holl wfr, O'ir pwr
r dyddon i lae'r yn fy erbyn fy banan.

Eyr. Gwyn ei fydd ai gwneio, ac a blycco i ddai-
oni. Di wyddost mai gwell yw'r wislen a blycco,
na'r hona dorro o eisiau nder a rhywiogrwydd.
Mae cyfraith naturiaeth yn dysgu dynion i fyned
ar ol ei goleuni ei hunain. Rheswm a chydwybod
yw dau lygad dyn naturiol, a'r dyna dynno ei ly-
gaid ei hun allan o'i enaid fe ddyle'r barnwr i gos-
pi nid am nad yw fo yn mynd ar ol opiniwn cre-
tyddol y llywodraethwr, ond am i fod ef yn mynd
yn erbyn ei reswm ei hun. Ac os gwnei di yn er-
byn dy oleuni, rwyti yn dy gosbi dy hun oddi-
fewn, ac yn peri i'r rwyddogion oddiallan dy gosbi
hefyd.

Cigfran. Nt allaf wrtho. O'wnech a fynnoch;
chwil

chwi i'r Arglwyddi dros amser golodedig. Ond
os daw tithar sylla'n i, mi af talaf i'r colomennod.

Eryr. Drwg yw hynny. Gâd i vn ddial, ac na
fydd fely mae llawer dyn; fel tarw gwyllt mewn
rhwyd, neu gi cynddeiriog mewn cadwyn. Ma-
ddeu di i bawb, Canys mae Noah yn barod i fa-
ddeu i ti os doi di yn ôl. Ond nid gwiw (medd
rhaf) ganu i'r byddar, na rhoi cynghorion i'r cyn-
dyn. Rhaid yw cael gwialen i gefn y ffyliaid. Ond
mi dybygwn y dylit ti wybod pwy a'th wnaeth.

Cigfran. Nid wyfi yn ymofoni fawr am hynny,
ond mi wn i mi ddyfod allan o'r arch. Ac ymma yr
wyfi yr atwron, pa le bynnag y byw ar ôl hen.
Pwy a wŷt hynny.

Eryr. Di dy hunan a ddylit fynnu gwybod, ca-
nys hir yw byth, Gwerthfawr yw dy fywyd, se wna-
ed yr Arch i'th gadw di yn fyw. Na chymmer
mo'th wenwyno gan y cigfran eraill, na'th dwyllo
gan y sarph gnawdol.

Cigfran. Fy nhwyllo meddi di. Os oes neb o
honom yn twyllo ei gilydd, wyfi sydd yn i twy-
llo nhw, Canys myfi yw'n o'r rhaf bynaf yn y
bêd. Ond gâd i mi synd o'r ddiwed. Pa bêd y
pwy y burdon ymma?

Eryr. Aros ychydig. Gorau canwyll pwyll.
Gorau synwyr athrawiaeth. Gorau cyfrwystra i
ddyn i wadu ei hun. Gorau meddyg meddyg
enaid. Gorau defod daioni. ac hefyd, Mae yn bossi-
bl i'r gwaethaf ddysgu bôd yn orau (fel y dywe-
dodd y golomen o'r blaen.) Onid wyti yn cofio y
diharebion gynt. Ardd cyd bych, Ardd cyn ni
bych. Den-parth y gwaith yw dechrau: Ond na
âd i'r nôs waethaf fod yn ddiwaethaf. ni thawdd
dlêd er ei haros. na chais elw o eſceuluſtra.
Na

Na chais fynd i'r nêf wrth fôd yn chwerw. Na chais fwrw coel ar dy gelwydd. Na chais ddim lle nis dylech. Gwae ofeiwr yn y cynhayaf. Oni heuir ni fedir, oni fedir ni fwyteir. Ceisied Pawb ddwfr iw long. Ac yr awron (ô hen gigfran) onid wyti yn cofio y diharebion hyn.

Cigfran. Aros di prn, Pi welaf mat dthareb-
blwz wyti: Pi dygalwn ddarfod i chwî a'r colo-
menmod anghosio diharebion y doethion, a'r hena-
fiad. Dad mi gylwas raf ar flacn eich tafedau,
Pi henwas ffnau hên raf eraill. Lledled rpdau
waethwacth ddeddfau. Pa choll dy hên ffordd er
y nwydd. P resaf i'r eglwys pellaf oddiwrth y
baratwys. Llawer tîg dîwg ei ddafnodd. An-
gel pen ffordd, diawl pen tân. Adda u matwz a
rhodd sechan, Pen punt, a llof wzn dîmne. Da
yw'r maen gada'r esengll. Dynt i batwb ei gr-
m dog. Pôb cyffelyb a ymgais. Edgrif fan bôb
aderin ei lais. Datwdd cynneu tân yn lie tan-
llwyth. Ac ni chel dygtir ei egin. A dîwg yn,
dîwg arall. Dîwg pawb of tw bod. Pal y dyn
y bydd ei llyon. Natur yr hîwch yn y porchell.
Llydymna dyrr. Rhy' chel a dîrth. Gwnaed
aelu yd dîsfydd yn dîfffaith. D chaiff i'r afr fynd
i'r eglwys, hî a i'r alloz. Dymna raf o'z dthareb-
on dyfcedig fydd yn rhedeg yn fy meddwl ffnau.

Eryr. Ni fedri di dy hunan ddeongli dy ddiha-
rebion. Nid yw dy galon di yn deall mor peth y
mae dy dafod di yn i ddywedyd. Mi fedrwn ateb
i bôb dihareb ar a henwaist, ond mi a'ch atebaf
mewn hên ddiharebion eraill. Mae gwehilion i'r
gwenith. Nid gwradydd gwellhau. Ymrysson
a'r ffôl, di a fyddi ffolach. Gwell tewi na drwg
ddywedyd. Gwell pren na dyn cyhuddgar. Gwell
ci

cî da na dŷn drwg. Hwyr (er hynny) y gellir dyn
o'r dyniawed du. Ond dewis ai riau ai rfwyall.
Dysg hyd angau, ac angau i'r fawl ni ddyfgo. Ni
wyr ni ddyfgo. Niddyg ni wrenda. Ni wrendu
ond y doeth tawedog. Camwrandu a wna cam
ddywedyd. A hîr y cnor tammed chwetw. Er he-
ddwch nag er rhyfel gwen nen farw ni chalgl fel.
A'r mud a ddyward y gwir. A llawer o ddoethineb
a fu gynt ymmylg y Bruttaniaid.

Cigfran. **Doeth y dywodaist.** Ond beth yw'r
Bruttaniaid mwy nag eraill?

Eryr. Os drwg, gwaethaf. Os di ffyddlon.
Dyma'r ynys a dderbyniodd yr efengil gyntaf yn
amser lles fab Coel. Ymma (medd rhai) y ganwyd
Helen, a'i mab Constantin. Cymru medd eraill a
ganfu America gyntaf. Bryttaniaid a Safasant hyd
angau dros y ffydd gywir. Y nhwy y mae *Efay* yn i
galwafcell y ddayar (medd yr hen Israellaid) ac o
ynys Brydain yr a (medd llawer) allan, dan a chy-
fraith, a lluoedd drwy'r hollfyd.

Cigfran. **Och ffâlnech yr Eryr vn lly.** Ro-
ddist o'r blaen yn canlyn yn wrêch dy ddiharebton,
Ond nid oes vn o'r p'gegethu yr newyddion va
canlyn ei Dert. Mae nhwy fel gwir erod vn nes-
dio o'r nafl gafngc f'r llall, heb w: doeth va ei
mwyg.

Eryr. Am hyn. Cosia di mai mynych y prege-
thodd Jachawdwr y byd ar y ddayar, weithiau
ym mhen mynydd, weithiau mewn llong, wei-
thiau mewn tŷ, ac weithiau mewn Synagog. Ond
nid ydym ni yn darllain iddo gymmeryd eri-
oed vn text o'r bibl, ond vnwaith allan o *Efay*. A
thrwyna bo y rhain yn pregethu ond y gwir, nid
oes fatter am ddilyn llythyren vn text. Text pre-
ethwr

Efay 24.
16.

gethwr yw gwirionedd. Testyn gŵr Duw yw 'r holl fibl. Ac mae llyfrymhob dyn, er na fedr fawr iddarllain. Ond na phregethed, ac na ddyweded neb ond y peth y mae eise yn barod iw felio a'i waed.

Cigfran. Gād iddo. Ai sonntai ond hynny am iddynt ganlyn ei Text. Did mae nhwy 'n dylen yn erbyn y gwirionedd, Ac mae yn peth a dople beri fith glustiau di serwino. Mae nhwy yn ddyweded yn y hylod y Trindod yn aros, ac yn cartrefu yn sylweddol ymhob dyn da. Ac ontd pto hyn yn o'r heriau dinstriol, ni wn i beth sydd.

Eryr. Beth a ddywaid y Golomen. A wyci yn tybied fod hyn felly.

Col. Dymma yn o'r pethau dysnaf. Dymma gwlm caled, a dws wedi i glori ai farrio oddi wrth osfoedd. Ond fel dymma'r gwir, Mae yn yscrythurlân yn dy- Eph. 4.6.
wedyd fod y Tâd ynom; a'r llall fod y mab, a'r drydydd 2 Cor. 13.
fod ysbryd glân ymhob calon bŵr, olen, isel, nesol. Ac 5.
mae'r holl yscrythurau ynghyd yn dangos (a minnan Rhuf. 8. 9.
a feiddiaf ddywedyd) fod y Trindod dragwyddol ynom ni, ac ynein gwneuthur ni yn dragwyddol, ie befyd oni bai fod Duw drwy ysbrydoedd eraill ni allent barhan byth. Ond er i fod ef drwyddyt ni chaiff ef ganddynt mor aros ynddynt. Ond mae Trindod ddrygionus arall yn rheoli y byd.

Eryr. Pa beth yw Trindod y byd ymma?

Colomen. Chwant y cnawd, Chwant y llygad, a balchder y bywyd. Nen enylls creulon, a ddyrrwch 1 Joan. 2.
brwnt, a gallu drygionus. 16.

Eryr. Beth a ddywaid y frân wrth hyn?

Cigfran. Gād hyn hefbio. Ato wyci yn clywed yn iawn beth y mae hi yn i ddyweded. Gād hyn a'ton i, nad pwynt hwy i gyd ond y bobl gyfngat ei deall

Deall yn y bôd. R hwy yn gaingc sŵd yn ei pen-
nau, ond nid oes moi calonau: hwy yn helaeth.

Luk. 10.
42.

Eryr. Beth er hynny? Os ydynt hwy yn deall
yr vn peth anghenrheidiol tragwyddol, nid oes
ormod matter er i bôd nhwy megis ffyliaid yn-
ghylch y matterion a loscir ar tyrder gyda 'r byd.
Ond Dysced pôb aderyn y gaingc sydd iw chanu
fyth yn y byd arall, pan fo 'r byd, a'r cyfiwystra,
a swm pôb hwsmonaeth wedi passio byth:

Cigfran. *Wela!* Dy fôd ti yn diobdef fodynt
dwyweddy fôd y drindod rinddynt.

Eryr. Atteb di O Golomen. Pa fodd y mae
hyn? Ai trwy ysbrydoliaeth neu sylwedd?

2 Cor. 4.
18.

Golomen. O Eryr Deall, mai sylwedd yw pôb
ysbryd, ac nad yw 'r byd a welir ond cysgod o'r byd
nis gwelir, yr hwn sydd drwy 'r byd ymma: ac nid yw
'r corph ond cysgod, ac megis march lliain yr ysbryd,
neu wain i'r enaid a berybyth. Ond mae 'r Drindod

Col. 1. 27.

Hebr. 3. 6.

Gal. 4. 19.

yn aros yn om yr un fath ag y mae 'r mînn aur yn y
ddayar, neu wr yn ei dî, neu blentyn yn y grôth, neu
dân mewn ffwrn, neu 'r môr mewn ffynnon, neu fel y
mae 'r enaid yn y llygad y mae 'r Drindod yn y Duwiol.
Am hynny mae 'r hên ddihareb yn cyngbori, na chais
ymweld a'r drindod onis ceisi yn yr undod. Agwirio-
neda yw mai ymha le bynnag, (ymmbwy bynnag,) y
bo golenni, a chariad, a heddwch, a phurdeb ac un-
deb, a nerth nefol, yno y mae 'r tri yn un yn aros.

Eryr. Ni ddawn at y pethau hyn etto. Chwe-
dleuwn ychydig a'r gigfran, mi ai gwela hi yn
anesmwyth, ac yn barod i ehedeg. Cwrandd di
frân, ni fynnem bei allem dy ynnill di i ddychwe-
lyd gyda ni i'r Arch.

Cigfran. Beth sŵd gennych i'm bynnill?

Eryr. Mi wn fi mai gwell gan Noân fadden i

yn a edifarhao na difa cant. Cofia Rahab o Jericho, a Saul o Tharsus, a'r lleidr ar y groes, a'r mab afradlon.

Cigfran. Gobeithio 'r gozan oni bai obaith se a doire 'r galon. Gobaith ni chywilyddia.

Colomen. Y Sawl sydd ar iawn obaith yuddo, 1 Joa. 3. 3. mae efe yn i buro ei hun : a'r gobaith ffals arall sydd, Job 11. 20. fel anadl dyn yn marw, yn diange ymmaith.

Cigfran. D Cŷr. Dymma 'r golomen yn ceisio rhwyllo i mi obetthio, ac os derfydd am fy ffydd am gobaith, se ddarfu am danaf siniau byth.

Eŷr. Nid felly. Ond dangos y mae hi fôd go-baith rhai fel llaw wywedig, na all helpu pan fo rheittia, neu fel angor llong heb gael gafael yn y gwaelod.

Colomen. I ynnill y frân yn ôl, mi allwn roi fy mynyd drosti. Ac rwi 'n tystiolaethu fôd gogoniant yn yr uchelder, ac cwyllys da i ddynion. Fe fu yr fachawdwr ar y ddaiar yn ynnill Publicanod mewn cariad, ac yn dioddef gloes angau dros ei clynion. A glywodd neb erioed fôn am y fâthgariad? ddar-fodi vn dynnu ei galon o'i fonwes, a'i llâdd hi, a'i rboi hi iw wrthwynebwyr iw bwytta, iw cadw nhwy yn fyw? Dymma fel y gwnaeth y Gornuchasi achub y dynion bryntaf rhag y gwae tragwyddol. Mawr yw, os gall dyn dynnu ei lygad ai roi i gadw yn llaw ei gyfaill. Ond o beth a ddywedwn i am hŷd, a llêd, ac uwchder, a dyfnder cariad y nefoedd? Mae llawer yn gorchfygu cariad ei cymydogion drwy ei drygioni ei hunain. Ond mae hwn o'i cwyllys da yn talu bôl ddiêd ei clyn a'i fywyd ei hun, ac yn i dynnu o'r carchor, ac yn i wisgo yn millad ei fâb ei hunan. Mae efe yn rhedeg ar ôl y rhais y'n diange oddiwrtho, ac
jn

Luc 2. 14.

Eph. 4. 9.

yn cusanu y rhai sydd yn poeri yn ei wynneb, ac yn cynnal yn gyntaf y rhai sydd yn ceisio meidio o'i fonweir, ac yn cyd-digyn a'r rhai na crys wrtho. Fe ddacth o'r nefoedd uch. f'ir bēddisaf, i godi y pechadur dremlyd o'r domma ddaiarol i'r faing nufol. Fe gymmerodd afail ar naturiaeth dyn, ac a adawodd angelion i gyda gyda'r dmf. Ond mae un peth yn rhwystru yr aderyn di ymma i ddyfod adref er addynder wrthi.

E yr. Beth a all hwnnw fod ?

Rhu. 8. 7.

Colomen. Y peth gorau ar a feddhi, Syxwyr y bŷd, a doethineb y cnawd, a rhestrm naturiol yr hwn (jel sarph dorchog) sy'n chwythm allan mewnyn yn wynneb y gwirionedd. Dysg lygredig sydd raid i daddysgu, a'i dattod oll cyn cael cwllwm y gwir ddis-cyblion. lleidr o'r tu fewn yw synwyr dyn, yn cloi drws pob meddwl yn erbyn awel yr ysbryd glân.

Aa. 13.
10.

Ier. 17. 9.

Dymma'r Achitophe! a'r suddas (y'n bradychu dyn i ddrylaw diasol. Mae gan bob dyn ddiagon ogyfrwystra iw dnyllo ei hunan. Dymma swa Luciffer a Gelyn Noab, Mam rhyfelcedd, Mammaeth oferedd, Plentyn vffern, Diana'r bŷd, Castell y pechod, Mŵg y pwll, Dadleuwr aros ddygioni, a ffynnon pob aflwydd ar anisail mawr. Canys doethineb y bŷd, Rhestrm dyn, cyfrwystra'r hendayn, yw'r eilwg dirgel, blodeny yn cnawd, Cares anghrediniaeth, a gwad pŵdr. Dymma acynwialen Beelzebub, Dymma ffals ddrych y ddaiar, Dymma eulyn Babel, a brenbines y nefoedd, a chwedl meddwl cianod neu ddryf feddylfryd y galon, Gwaduwr gwirionedd, Penfawr Anghrist, Afon dyn, llyw natur, a chertwyn y ddydd

Dan. 17. 5.

ar y gorwared. Dymma sambustain pob crynfydd fastardaid. Am hon yr wyfi yn fōn cymais, am iddi wneuthur cymmaias o ddrwg yn y bŷd dan rēd synwyr

synwyr a deallmriaeth. ac nid malis ond y cyfr-
nystrau diffaeth ymma i'n lladd y gigfran. Hwn
yw'r gwynt i'n troi melin yr emyllys oddisefwn.

Eryr. Beth yr wyti yn i ddywedyd yn erbyn
doethineb. Mae ainai ofn dy fod di yn am-
hwylio.

Colomen. Geiriau sobrwyd i yr nyfi yn i trac-
thu. Nid magl i'r cyffyllog yw synwyr y cnawd, ond i'r
aderyn doethaf ddyarol. I dynion naturiol gorau a
gollir. Am hynny Gobeled pan b ei synwyr ei hun.
Ni fedr anifail hysbysu, ag nid ysbrydol yw'r
naturiol, er gwybodaeth yngolwg dynion. Mae llawer
o bregethau yn anghymmeradwy ac yn gollodig. Ei
habyro yw synwyr y cnawd. Maent yn serfennu ei
pregethau, ond oni bai gyflog dynion, ni wnaent bwyth
o waith, ac er hynny fel gwenidogion yr efengil y myn-
nent ei hanrhydedd. Ac heb law y dyscawdwy'r de-
illion nid oes mewn crefn gwlad ddyn llwyd llwm an-
llythbrennog nad oes sarph yn ei fouwes, a synwyr y
cnawd yn ei galon.

Eryr. Nid rhyfedd wrth hyn fod llawer yn go-
lledig os yw pob dyn fel nythed o nadroedd yn
llawn o feddyliau cnawdol. Ond beth a ddywaid
y frân wrth hyn?

Cigfran. Dymma dda at y gwreiddyn. Os
dyflog cyngorwyr dyflog ganlyniad. Os tympell
goleuni rhestrwm mac'r holl gorph yn dyflog a
i hâb gair at a ddywedats i ericed yn ofer. Ond
(omrhant) rtwi'n tybied fod rhestrwm ymhâb
peth, ac mai rhestrwm naturiol yw'r goleuni go-
tan. Dymma wreiddyn y pren a blannwyd yn
dolwr. Dylwreiddyn y colomen ef os gall.

Colomen. Mi wn i'n dymma Salomon y byd,
ond mi ychyd gairiau y colomen y i fwy na Salo-

mon yn ei holl ogoniant ai ddoethineb. Ond i ddan-
 gos i ti ddoethineb ddayarol y frân. Ei synwr hi yw
 hyn Dalied pawb ei eiddo, cippied pawb a alle. Safed
 pob dyn ar ei waetod ei hun. Na ddwyded mor gwir
 mewn cariad, ond mewn crenlondeb. Na ddringed
 uwchlaw rheswm dyn. Canlyned y llydai arfer. Ma-
 ged ei naturiaeth ai gnawd ai waed, a gwaried ei am-
 fer mewn tryshyllwch. Bwytaed ac yfed a bydded law-
 en. Bodloned bawb er i syn ei hun. Byaled ganddo
 ddau wyneb yn barod, ai galon yn ddanddyblyg: Bydded
 gall drosto ei hunan. Onid e mawr a wna. Ond dymma
 ffolineb y llyd. Dymma ynfydrwydd pen agored, canys
 nid call y dyn ai ceisio ei hun. Y Sawl sydd a dau
 wyneb gantho, mae un o'r ddau yn gythreulig: y neb
 a wenbieithio ddynion sydd bwr yn ei galon. Hawdd
 yw bwyta, yfed, a chwarae gormod, a dawnfio yn y
 cnawd ar ôl piell yr ysbryd arw. Ysbryd y gwae-
 d yw cwmwl y meddwl. Arfer y llyd yw'r porth lly-
 dan i ddestryw. A'r Sawl na ddringo uwch ei law
 ei hun, ni eistedd fyth yn y nefoedd. Mae'r dyn difyr
 chwerthinog allan o'i gof ei hun, ac o'r en fewn i gof
 y sarph. Amfer dyn yw ei gynyfcaeth a gwac ai gwa-
 rio yn ofer. Rhaid yw ddi ysbryd y cnawd, a magu by-
 wyd ysbryd yr uchaf. Boddi a wna'r dyn na nosia yn
 erbyn ffrwd y wlad. Y rheswm uchaf yw'r afreswm
 isaf. Ni saif neb ond un arno ei hun. Nid eiddo
 neb ei hunan. Cadwed pawb ei galon at Dduw. A-
 ddodded pob un ei gydrybod yn ddoeth. Cladded dyn
 ei reswm ei hun. Ond dymma iaith nad oes nemmor yn
 ei deall. Nag ofnodd neb arall cymmaint ac ef ei hun.
 Oni fedri roi taw ar eraill, distawu dy hun. Pan
 fo mwyaf swm yn y llyd bydded lleiaf yn dy galon.
 Nag ofna ddiatol, na char y pechod, ac na chynnwys
 dy hun. Na ddalied ysbryd y creadur ai, ond nosia i
 ysbryd

ysbryd y creawdr. Cyfrif y da o'th flaen yn berll, a'th waith o'th ôl yn dem. Melys i'r enawd yw swgw'r diafol, ond twyrra di y manna dirgel. Mochyn yw Luciffer yn ymdreiglo ynghnawd dyn. Cr chan hwn yw calon fuar yn berwi ar dân rffern. Gwŷaiau 'r enawd ynt feirch o ryfel; deifyn oddi arnynt, ac nag oeda. Pertheno ddraîn yw belymman dyn, ai gwado ei hun a ddiangc o honi. Portha dy chwant, ac fe a'th ladd. Llei mae dynion mae a gelon, llei mae angelion y bydd dynion. Y Sawl sy'n byw ynddo ei hun sy'n byw allan o fonwes y tād. Oni eli achub e-raill, diangc dy hun oddi wrthit di hun. Gwell yw adnabod y galon yn y bŷd ymma, nai bôd hi yn adnabod digofaint byth. Pa fodd y gelli fôl ty? Honydd oni byddi ar y graig? Nid gwaeth beth a ddywido ffylliaid, nid ei gair nbwy y saif.

Eryr. O Golomen. Dymma ddiharebion newyddion. Yr oedditi gynne yn sôn am ynnill y frân, ond fe alle fôd hyn yn i gwylltio hi ymhellach.

Colomen. Ni ellir wrth hynny. Oni ynnill y gwir hi, nid oes dim ai hynnyll. Llauer sy'n croeni briw podr, ond fe a dyr allan gwedi. Mae llyngêr ymmonwesa dynion, onis lleddir, bwy a laddant.

Eryr. Helpa 'r frân, fel y gallo hi wybod hyn ynddi ei hun.

Colomen. Nid wyfi yn gwrthio ar arall y peth yr wyfi yn ei gansod. Oni byld rŷst o'di fawr nid yw rhesymau genan ond rhaffau gwêllt. Er hynny mae rhyw dorriad anrhaethadwy yn syngbwltoni wrth faddwl am gollledigaeth dyn, ac wrth edrych arno yn ddall yn fud. yn fyddar, yn ddrud, yn noeth, yn glwyfus, yn glôff, yn glâf, ie yn farw. oshoch a dyf- Dr. 3. 17.
na o'ch wyl i'w.

Eryr. Onid oes help i'r frân er hyn i gyd?

Colomen. O na wele hi y golenni mewn cariad!

Luk 19.

42.

Jer 20.

15. 17.

Onid mae ef etto yn guddiedig oddiwrthi. Er hynny mae golwg i'r dall, a iechydd i'r difeddyginiarthol. Mae'r porth cyfng etto heb i gau, ac mae yn bosibl myned i mewn. Dymma'r amser. Dymma'r dydd. Mae fe yn passio fel brenadwyd nôs, neu saeth o'r llinyn, a phandorwer llinyn y bywyd ni ellir moi glymmu eilwaith byth.

Eryr. Ond beth os pechodd hi y pechod na faddeuir mono yn y byd ymma, nag yn y byd a ddaw?

Iob 14.

13.

Heb. 10.

27. 29.

Colomen. Nid oes neb yn pechu felly, ond y rhai maleisus fydd yn rhyfela yn erbyn ei golenni ei hun, ac yn ffeiddio daioni mewn eraill, ac yn gwybod mai daioni yw, ac hefyd yn parhau fel hyn yn gynnwraig hyd ddiwedd ei beinioes. Am hynny Rwi'n rhybuddio pawb, ac yn gweiddi ar bawb. Na thybygwch fod drws y drugaredd wedi ei gau yn eich erbyn tra fo anadl ynoch, ac ewyllys i ddychwelyd. Ond yr ydych etto yn dilyn y cnawd, yn canu carolan i gyffroi eich chwantau, yn darllain llyfrau bydron anlad, ac yn gwenwyno y gwreiddyn pur, yn dilyn tafarnau, a thablerau, a llwyr, a melltith, a gwawd, a gwarwar, yn canu chwaryddfa diasol (seleidiannau uffern) yn dibrisio'r tlawd, yn byw yn hoym, yn nbommen masweidd-ara, yn gwarwar sofrnydd, ac yn y tân dŵ anweledig, yngwely'r buttain, mewn gwleddau a glo-thineb, mewn meddwdod, a chwerthin, mewn cydor-wedd a chywilydd, mewn censiſgen ac anfolonrwydd, mewn rhyfig a chyfrwystra, mewn gwat a gwaelod erchyll. Deffro. Cysod. Mae etto i ti groeso, Mae gwledd nefol yn aros am danat. Mae i tra ddigen yn uhŷ dy dâd. Pa ham y bydaich fwrw (oblant dynion?)

on?) Pa ham y collwch chwi eich eneidiau yn yr o'ch tragwyddol?

Eryr. Yr ydym ni yn gwrando ar hyn i gyd. ac nid yw hyn ond fŵn geiriau ynghlustiau llawer.

Colomen. Sŵn yw hwn a berý byth, fel twrwf taranau tragwyddol mewn llawer cydwybod sydd yr awron yn gwrando ar y pethau hyn yn ddifyr, ai calonau yn esmwyth, ac yn chwerthinog. fe gyfyd hyn yn eich erbyn ddydd a dlaw. Chwi wrandawyr diosol. Rhaid oedd i mi i ddywedyd er i hyn fôd yn dýst yn eich erbyn. A phwy bynnag wytis sydd a'r pethau hyn gennit yn dy law, neu yn dy glúst, Rwi yn rhoi Siars arnat i erbyn y dydd mawr sydd yn agos, ar i ti ddangos, a danfon y pethau hyn ar hýd, ac ar léd ymysg y cymru a'th holl gymydogion, ac na chuddia, na chela (dan dy berigl) mo hynoddiwrth eraill.

Cigfran. Pa. A'is yw hyn i gyd ond bygythion a breuddwyd y golomen. A'i a foddwn llawen tra fôm. Ac ymmaith a'r meddylliau ymma i ffordd allan o'r meddwl.

Colomen. Nhw y ddenant i mewn eilwaith, er i ti wneuthur dy waithaf i'w cadw allan. Nid ydis nês er anghosio'r gwir. Oni wrandewi di, fe a wrendu eraill, ac a edifarhant, ac fe ai cedwir hwynt. ac a'th losgir di.

Eryr. Gwrando (o Gigfran) Rhaid i mi o'r diwedd dy holi di yn ddwyfach. Pam na ddoi yn ôl at dy Arglwydd?

Cigfran. A'i welaf dy fôd ti yn fy erbyn i pa hollatol, ond cymmer Boab, a'i Archrbyngoli a'r golomen. Minnen a'wn p'le cat fy stopper. A'i g'lywaf sawl ym gynnwedd ar y ddafar.

Eryr. Fe dderfydd y rheini o'r diwedd. ac yno

fe dderfydd am danat tithau.

Cigfran. Nid oes satter. Ni ai cymmeraf tra i caisw. Ffarwel i Noah, ac i w Arch, ac i tithau, ac i th colomen. Ni ddol attoch mwpach. Traucc. Traucc. Pmaith, ymaith, Pmhell ddigon.

E-yr. Wele, mae 'r gigfran wedi hedeg a myned ymaith oddiwrthym ni yn ddigon pell. Ni gawn lonydd i ymddiddan wrthym ein hunain am y pethau a ddechreuist. Mi welaf na ellir dywedyd pob peth ym hŏb cwmnhi, am nad yw 'r pethau dyfnion ond damhegion i'r byd byddar. Rwi 'n gobeithio gan fŏd y frân wedi ein gadel yr agori di i mi ddirgelwch dy deyrnas di.

Mat. 13.
35.

Joan 5. 30.
Joan 16.
14.

Colomen. Ni feiddiaf fi ddywedyd syngcirian fy hunan, ond oddiwrth yn, i ddangos y awfn, ac ni feddi di mor ddeall er i ddywedyd. Nid oes na dywedyd na gwneir yn i wnomis gwneir yn ysbryd y Goruchaf. Arno fo rwi 'n edrych, ynddo fo rwi 'n creda, y dengys ef i ddischirdeb. Am hynny dŏs rhaget.

E-yr. Pam mai deilien olewydd a ddygi di yn dy big, ac nid deilien oddiar bren arall?

Colomen. Yr olew nesol a'r ennaint tragwyddol ym synglybwr i: Rwi 'n gadel dail mawr-dderw Bashan ar fy ol. Canys nid y dail mwyaf oddiar rai vchaf y mae Noah yn i hoffi.

Zach. 4. 12
1 Joan 2.
20. 27.
1 Cor. 1. 26

E-yr. Pam yr wyti yn dyfod brydnhawn yn yr hwyr, ac nid yn y borau a'th newydd gennit?

Dr. 14. 6.
1 Tim 6.
15.

Colomen. Am mai tua dinedd y byd y prechir yr esngil dragwyddol, yr bon a gwddwyd rhag osfodd a rhag Patrieirch a phrophwydi yn y dechrenad.

E-yr. Roedd y gigfran (di g'wust) yn cyhuddo y golomen ddiwaetha na ddaeth hi i'ych ac Noah:

Colomen.

Colomen. Gwir yw. Yr eglwys ddiwaethaf yw
Laodicea, A gwir hefyd yw (fel y dywidiast di) nad
rhaid wrth bregethwyr wedi darfog dafn dilaw di-
gofaint. A'r dyddian diwaethaf yw'r dyddian gorau
i rai, a gwaethaf i eraill. Canys yeddynt y bydd rhai
gwell, a rhai gwaeth nag a fu o'i blaen hwynt erioed.

Dar. 3.
2 Tim 3.1

Eryr. A wyddosti pa fodd y bydd dydd y farn?

Colomen. Nid dimonod fydd o bedair awr ar hugain mwy na'r dilaw. Ond foddau i lofi i y bydd crin
ymma fel y darfog dlebi y bydd bennu'r blaen. 2 Pet. 3.
6. 7.

Eryr. A lofir y nef ar dday r yn lludw ar y
cynaf yn nechreud dydd y farn?

Colomen. Na maeir mwy nag y troes y dilaw y
bydd yadaw. Canys rhai yw bod a fferiad (cyn bod
dunfriad) pob beth. Aithaf i'r gwaithriceeth gael
Sabbath o orphnyfdrat cyffwrdd yn, a hyn y mae'r
holl brophwyd i'r dechreu dydd y farn son am dano, a
hyn y mae'r ob eiddau yn o'r dechreu i'r blaen. Aa. 3. 21.
Rhai 8. 19
22.

Eryr. Pa arwyddion a fydd cyn dechrau dydd
y farn?

Colomen. Fydd y dydd rhag arwyddion y dafn
dilaw. Fe fydd y fellyllawn wrytai enawdol, a
ffurieb natuied, a chammau aafuried. Fawb yn
cribwrch dan ei fwrch, a llawer yn dilyn tri boly bydd 38. 39.
tywyll ymma.

Eryr. Oni lofir ar y cyntaf yr holl arifeithid.

Colomen. Na maeir mwy nag yn y dilaw y bo-
ddwyd. Ac y byddig dlynion a achubir. Fe ni achubir
neb i gyl am fod enawdno lofi gan bwrch, Pan ole-
uod dylat y ceir gwelod hyn yn eglurach, a deall yn
well pe fath ddiwmod fydd dydd y farnaf. Gwell
y felly y geau'r awydd deiriau efer m lofi, neu
no llyngwrch, disgwili am y dafn a yn iawn di gei i
welod yn eglur.

1 Cor. 3.

Eryr. Ond pa fodd yr achubir y gweddillion o'r dynion?

Colomen. *With i cedi i'r angr evel law'r tân*
 2 Thef 4. *(fel Noah i'r Arch evel law'r dŵf)* *(fel wrth i hac-*
 11. 77. *gyfodi a'i hescyn oddi wrth yr ysbrydoedd mewn i gy-*
farfoda'r Arglwydd.

Eryr. A ymladd dynion ar ôl gweled y tân cyntaf?

Colomen. *Tmladd a Duw (mewn meddwl) a wna*
 Gen. 11. *'r colledig byt, Buau yr anghefiwyd y dilun, ac yr*
 Gen. 11. *athont i adeiladu Babel, ac i foelystotta ar ôl Nim-*
rod. A cerbôd angelion Duw yn rhŷ Lert, se fynnai
guŷr Sodom (bes gallafent) i mochi. Da yw cof Duw
 Pſal. 106. *yr hwn sy'n yn caufod, ac yn cynnwys pob peth ar un-*
 13. *waith byd y diwedd, a ihu hnat i'r diwedd. Ond*
 Du. 10. *drwg yw cof dyn yr hwn mewn muned awr sydd wedi*
 7 8. *gwethu mawr waith Dan, allan o'i law at goffa-*
dwriaeth ei hunan.

Eryr. Ond, a wyddost ti Pa brŷd y dechrau dydd y farn?

Colomen. *Nid yw Noah yn rhoi cennad i ne-*
 Dan. 6. & 16 *led yr awr a'r dydd dan y chacedd sel. Ond dde-*
chrenad y byd byd y dilun y fodd mil a chwechant
ac un mlynedd, ar (ymith a dengun) fel y mi a'ch
gynghoraf (O Eryr) i ddilgwil canys mae fo yn agor.
Mae Sion yn efor bydd yn ti mynydd, a'r deudl sawr
ddimaethaf wedi dechrau troi, yn barod yn y fyd.

Eryr. Beth a ddaw ar ôl y tân cyntaf?

Colomen. *Fel ar ôl y dŵf dilun yn gyntaf se*
 Gen 9. *wnaed y farnmod mawr a'r holl greaduriaid, yn ail se*
 Heb 7. *roed cyntaf ner ydd i marafr i ywalle gward, yn*
 Mat 11. *drydydd se wisg yddin a mawr bydri, ag arglwy-*
ddiaeth i ddilgwil i'r dŵf. A'r dŵf agoswn i ti
(O Eryr) lare mawr y fyd, a'r dŵf i'r dŵf i'r dŵf
eall dŵf i'r dŵf.

Eryr.

Eryr. Ond. Pam yr wyti yn dywedyd mai cyffelybiaeth o Dduw oedd Noah.

Colomen. Un yw ef yn ymgenhedlu yn dri. Efe yn unig oedd berffaith, a'r holl fydd yn ymdrolio mewn Gen. 6. a lwyd, ac oi gariadat ei blant yn bennaf, ac at bawb, se baraiodd Arch i gadw cynnifer ac a ddoent iddi, a'r Joan 3. 16 rhai a appwyntiwyd a dluethant i mewn, ac a gadwyd. Act 13. 48

Eryr. Ond er hynny Gŵr pechadurus oedd Noah. Pa fodd y gallei efe fod yn arwydd o'r hwn fydd ddibechod?

Colomen. Fel yr oedd Salomon yn arwydd o'r mab. Nid yn ei bechod yr oedd efe yn arwydd, ond yn Psa 45. ei berffeiddrwydd.

Eryr. Tri yn vn (meddi di) oedd ef. Ond a oes dim drwg yn dyfod oddiwrth y rheolwr cyntaf fel oddiwrth Noah?

Colomen. Nag oes. Nid oes fel y dywedais i o'r llen) ond cariad a golenni ynddo. Er bôd digter ac 1 Joan 1. 5 a gluyddiaeth gydag ef pa le bynnag y mae. Ac 1 Eia 27. 4. mae ef ym mhob man yn llenwi'r nef oedd a'r ddayar. Job 25. 1. 2 Gochel feddwl fod dim ddrwg ynddo, er i fod efe yn hir yn cyd-ddynwyl ar drygioni fydd yn y bôd. O Eryr deall hyn. Canys Dyrma wreiddyn ymranniad holl ganghennan gwybodaeth a naturiaeth. Canys y naturiaeth dragyddol yw ffynnon y naturiaeth amserol. Di Rhuf. 11. nyddost nad yw'r gair da ynddo i hunan yn ddrwg, a 36. ddiel allan o enau vn a meddwl da. ond er cyntaf y dymeder ef, mae'r glust ddrwg yn ei wro. Felly mae yferyd y bôd wedi cippio a chammu enaid dyn, er iddo ddyfod yn bôd ac yn berffaith allan o'r vn daionus.

Eryr. Oni anwyd pob peth allan o hono ef cyflal a dyn?

Colomen. Na adn. Ond y Gair (yr hwn oedi yn Gen. 1. 9. y dech. nad a barodd i ddaiar ef ei ar anifeiliaid, 10. 24.

ac i'r môr ddwy a allan byscod, ac i naturiaeth ddwy
allan bob peth ar a oedd ynddi, ar ôl i'w ei hun.
Ond pan aeth ef i waethur dyr, ni pharodd ef i ddim
Gen. 1. 25. ar a greafid mor efcor. Ond afe i hunan a ddywedodd,
Gwnawn ddyn ar ei llan an delwcin hun. Am hyn.
ny mae enaid dyn wedi dyfod o'r anfarwoldeb, ac yn
myned i'r tragyddiaeth.

Eryr. Ond pa fodd y daeth yr Adar, a'r pyscod,
a'r anifeiliaid, a'r dynion i ymladd, ac i ymrfaelio
ai gilydd, na fedr neb gytuno yn yr vn bŷd?

Colomen. Fy Arglwydd Eryr. Nid oedd a'r y
cynaf ond vn natur ya Adda, ond hi a ymrannodd yn
Gen. 11. 1. bedair cainge: nid oedd chwaith vnwaith ond vn iaith,
ond hi a dyfodd yn y ddwy'r ya dafodau lawer. Nid
oedd ond vn gresydd gynt, ond hi a rwystrwyd, ac a
aeth yn opiniwnau lawer i amryw Dduwiau, Ac am
fod Duwiau lawer mae rhyfel ymmyrth yr holl
Esfy 11. creaduriaid, Ac ni allant gytuno ai gilydd nes iddynt
gymodi yn gyntaf a'r hwn ai gwnaeth, a dychwelyd
at Noah i'r Arch gyntaf.

Eryr. Ond pa peth yw'r Arch (meddi di) yn y
dirlgelwch?

Colomen. Immanuel. Yr Achubwr. Yn yr arch
ymma yr oedd tair celi (sef Swm pob naturiaeth,) fel
y mae ybryd, ac enaid a chorff. Ymma yr oedd llety i
bôb creadur o bob rhyw, canys y cyntafanedig o bob
Col. 1. creadur yw Oni bai iddynt madeiladu ynghnawd dyn,
a dioddes dilyn digmair, ni buase vn enawd cadwe-
dig, na dyn nag anifeail yn cael ei ana ll dros awr.
Allano. Arch y wirionedd ymma y mae'r holl adar
drwg yn thedeg, fel y cwmpodd yr angelion gynt i'r
môr mawr, (sef ybryd naturiaeth) i ymhorthi ar y
burgunnod meirw y rhai yw enaidien i'w chadariaid
irhain.

Eryr.

Eryr. Pa beth yw'r drws a egorwyd yn ystlys yr Arch?

Colomen. Y brw ynghalon yr Oen ar y groes, o'r hwn y daeth allan ddwfr a gwad, i lonni ac i lanhan Joan. 19. dyn, ac mae'r brw hwnnw etto yn agored i'r dynion 34. tryntaf.

Eryr. Ond yn yr Arch yr oedd casglfa o ymborth i gadw yn fyw bôb anifail.

Colomen. Felly y mae yn Immanuel, nid yn unig ymborth i bechaduriaid, ac i Seintïan, ond hefyd i'r angelion nefol, ie mae ynddo ef fydd i fywyd yr holl greaduriaid, Oni bai hynny ni byddai un byw. Canys ynddo ef medd Paul y mae pob peth yn cydymgydd fel yr oedd pob byw yn yr Arch. Coloss. 1. 17.

Eryr. Pa fodd y mae bôd yn gadwedig drwyddo ef?

Colomen. Wrth adgyfodi gydag ef, uwchlaw ionian chwantan a rhesymman y cnawd.

Eryr. Ond mae llawer yn dywedyd mai trwy fedydd y mae i ddyn fôd yn gadwedig. Ac mae llawer o fôn yr awron am y bedydd.

Colomen. Mae bedydd adfyd hwnnw yw erlidi-gaeth) mae hefyd fedydd dyfrllyd, hwnnw yw bedydd y bedyddiwr gynt, (yr hwn a bassiodd fel y seren forau.) Gyd a hynny mae bedydd tanllyd ysbryd y ger-thian, Ond bedydd Christ yw'r un bedydd mawr, a hwnnw yw'r dwfr nefol yn yr ailenedig-aeith. Heb hwn gwae ddyn. Arwydd o hwn oedd yr Arch yn y dwfr i dilyn. Ac fel yr oedd rhan o honi uwchlaw'r dwfr a rhan i siar, felly fedydd bedydd y Messiah yn y cnawd, ac fe ddyfianhau llyd yn ysbryd, a'i bilio-gaeth ynddo. Ac fel y codwyd yr Arch uwchlaw brynnian, a' anifailiad a' dynion colledig felly y mae'r Seintïan ar y dalai nti fedydd ym mbaradwy y

Eph. 4. 5.

1 Pet. 3. 21

1 Pet. 3. 18

yn y nefolion. Fel yr oedd yr Ephesïaid ysbry-
Ephes. 2. 6. dol.

Eryr. Ond dywaid i mi pa fodd y gostegodd
Gwynt y dwfr diluw, Canys mae gwynt fynychaf
yn codi tonnau.

Colomen. Gwai h oedd hwn yn erbyn rheswm
llanwr: Ac am hynny, na roed neb le i'r meddylian
dion, Canys pan ddelo ysbryd y nef i mewn, efe a
ostega (drwy oftwng) y dwfr diluw sydd yn dy galon
di, ac yno di gei weled pennan y brynnian, a'r meddy-
lian tragwyddol cariadus yn ymddangos o'r tu fewn.

Gen. 8. 1. Gwir yw i'r gwynt lonyddu'r dwfr, ac i'r clai a'r por-
Joan. 9. 6. ryn roi golwg i'r dall, ac i Isaac farw genhedlu milo-
Heb. 11. edd, ac i'r Oen o'r bêdd ffrwythloni drwy'r byd.
12.
Joan. 12. Mae'r Gornuchaf yn galw y golenni allan o'r tywy-
24. llwch, yn troi cysgod angan yn foreuddydd, yn peri
Amos. 5. 8. i ganol nôs fod fel canol dydd, yn diwreiddio dyn
allan o hono ei hun iw blannu byth, yn gwnenithur
y gwenwyn crysif yn ymborth diogelaf, yn dwyn
uwchder o'r dyfnder, a dyfnder i'r uwchder. yn cadw
r colledig, ac yn colli yr hith gadwedig. Mae, efe yn
gweithio tu hwnt i feddylian dynion, ac uwchlau
Isay 30 28 doethineb angelion, Gog'r yw cwrn natur yn ei law ef,
a gwyh ganddo wnenithur gwrthian.

Eryr. O Golomen dirion. Mi welaf fod Noah
wedi caniadhau i ti wybod mwy na myfi, er bôd
fy llygaid i wrth Naturiaeth yn cyrhaedd hefyd,
Ac am hynny y sawl a synno fod yn sicr o'i iechy-
dwriaeth bydded fel baban bach, allan o hono ei
hun, yn barod i ddysgu y llythrennau cyntaf. Ca-
nys y rhai y mae Duw yn i dysgu, ac yn i. danfon;
mae nhwy yn ehedeg dros bôd peth, ac yn deall na-
turiaethau. Ac am hynny yr wyfi yn g. fyn i ti. A
ydiw'r dwfr dros yr holl fydd? Oni wela. ti na cho-
ed,

ed, na chawr, na chafell, na chraig ai pennau
vwehllaw'r dwfr?

Colomen. Na ddo vn, ymbedair rhan y byd. Ca-
nys rhaid yw boddi pob cnawd, ac nid oes dim a all
achub dyn ond yr Arch a wnaeth Noah, sef yr Iesu A. 4. 12.
a'r Immanuel Duw gyda ni yn ein cnawd.

Eryr. Beth yw hynny? a ydyw efe yn ein cnawd ni.

Colomen. Ydw. os ydym ni yn ei ysbryd ef. O-
blegid mae'r ewylllys yn y gair, a'r gair yn y nerth,
a'r nerth, a'r gair a'r ewylllys nefol (felly dywedais
o'r blaen) yn aros ynghalon pob dyn a'r a gedwir. Rhuf. 10. 8.

Eryr. Ond nid oes fawr yn meddwl am hyn.

Colomen. Ped faent yn gwybod pwy sy'n aros yn-
ddynt ni chae chwant a pheebod mor dysod i mewn i 1 Cor. 6.
bläs y galon, llei mae'r boneddigion nefol yn swperu. 19.

Eryr. Ond pwy sy'n aros yn y rhai drwg?

Colomen. Ysbryd annfudd-dod (Diafol a Lu-
cifer) yn cadw llys agored i'r holl chwantan drwg,
anenâdd ganad yn erbyn daioni ymhob meddwl sy- Eph. 2. 2.
wyll. Ac fel y mae pob calon fudr yn grochan i'r cy- Jc. 3. 6.
threl ar dân uffern felly mae efe yn ofalus i gadw
tânwydd dano.

Er. Oni wyr y pechadur pwy fydd yn aros ynddo?

Colomen. Na wyr mwy nag y mae'r murian Psal. 14.
meirwon yn adnabod y trigianydd. Canys ni fyn dyn 13.
weled y carnlladron o bechodau fydd yn llechu ynddo, Psal. 82.
fel y gweli di'r genegogion, a'r prysed mewn pwll 5.
drewllyd.

Eryr. Gâd hyn heibio yr awron. O ba le y daeth
yr holl ddwfr i foddi yr holl fyd?

Colomen. Allan o dryforau y goruchaf. Efe a
rwygodd y dyfnder nawr ynghalon y greadwriaeth Gen. 7. 11.
oddi tanodd, ac a egorodd ffenestri element y dwfr
oddi tanodd; a rhwyng y ddau ddwfr yn un fe orch-
fygwyd

1 Cor. 3.

2 Theil.

1.8.

Job 38.

25.26.

Psal. 147.

17.

Esay 33.

14.

fygwyd pob enawd er dewred oedd. Ac ar ddydd
farn olaf fe ddaw tan ysbrydol, a thaa nainriol i far-
nu ac i brofi'r byd oadurth y Goruchaf, yr hwn
sydd ganddo yn ei drysordy y tan, a'r gwres, a'r
gwyn, a'r glaw, a'r ôd, a'r rhew. Ac ni all un
enawd aros na i wres, na i oerni ef. Ac fel y gwnaed
Corph dyn o bedwar defnydd (sef tan, awyr, dwfr,
a dayar) felly ni all un corph enawdol spario yr un
o'r pedwar, na byw ar awyr heb ffrwyth y ddauar, nag
yn y gwres heb ddwfr, nag yn y dwfr heb y tri eraill.
Am hynny fe foddwyd pob peth a'r yr oedd anall y
bywyd ynddo, ac fe ddygwyd ysbryd pob enawd nad
oedd yn yr Arch dan gaethiwed y dwfr.

Eryr. Pam y deuai y dwfr ymma i foddi dynion
druain heb roi rhybudd i fod yn dytold fel y gallent i
ochel?

2 Pet. 2. 5.

Colomen. Nhwyr gawfanti rybydd i gyd gan Noah
(pregethwr cyfiawnder) ond riedd yr holl ffd yn
chwerthin am ei ben ef, er bod pob dyrnod morthwyl
yn bregeth yn galw a'r y byd cyndyn i'r Arch.

Eryr. Pa byd y parhaodd ei chwerthiniaid
hwynt.

Job 22.

16.

Colomen. Nes gweled o honym ffynnonau y dyfa-
der mawr wedi i torri, a ffenestri'r nefoedd wedi i
bagori a'r Arch wedi i chodi allan o'i cyrhaedd
hwynt, Ac yna i dychryn erchyll ai daliodd n'hwyr,
fel gwewyr gwraig yn efor, ac am na fynnen: mai
helpu o'r blaen, ni ellid mai helou yr awron.

Eryr. Ond pa fodd y gwanalent hwy ei hamier
o'r blaen?

Mat. 24.

38.

Colomen. Yn hwynt, ac yn yfed, yn cygan, yn ca-
nu, ac yn ymbriodi, Nid yn ei gwadu ei hunain ond
yn ei gwychu ei hunain, ac yn chwerthin am ben Noah
ai dylwyth.

Eryr. Oni ellid i helpu ei hya i gyd?

Colomen. Na ellid o'r dwedd, am i bod wedi Preg. 3.
gadael i'r amser bafio; ac mae amser i bob peth
dan yr haul.

Eryr. Ond oedd ei heneidieu nhwy yn gadwedig?

Colomen. Nag oeddynt. Nbw, gollisom yr enaid
yda'r corph, y cleddyf gyda'r wion, Cawys mae ys- Gen. 6. 11.
bryd y gwirionedd yn dywedyd mti bydo amnawion
oeddynt.

Eryr. Er hynny Caled yw'r guir, a garw i ti
(Colomen wirion) farnu fod ei heneidieu hwynt yn
golledig?

Colomen. Mae ysbryd y gwirionedd yn dywedyd
yr hyn a nŷr, a hwnnw a serfennodd drwy fŷs 2 Pet. 2. 5.
Pedr:

Eryr. Ond nid yw Pedr yn dywedyd i mynd
nhwy i'r tân tragwyddol, na chadwyd enaid reb
ond yn yr Arch.

Colomen. Er hynny, nid oes iechydwrtaeth yn Aq. 4. 12.
cwr neb arall ond yn cwr yr wa heb yr hwnni all neb Ioan. 2. 1.
sef ll. Ond nag ymos n di gymmamt beth a dddech o 22.
bonynt hwy, ond beth a ddaw o honori ti, mae i ti
ddigon o waith dy gadw dy hunan.

Eryr. Ond pa fodd y ceist yw wybod i fod yn yr
Arch wedi i blannu yn yr achubwr, gan fod y rhan
fwyaf allan o hono?

Colomen. Os yw'r gwir ysbryd yn rheoli ynt, fe
ddengys i ti dy fod yn gadwedig. Ac hebldoef ni 1 Ioan. 5.
all nag addewid nag arwydd, nag ordinhad, nag an- 10.
gelmoeth siccerhan di.

Eryr. Ond pa fodd y ceir adnabod y gwir yf-
bryd?

Colomen. Wrth ei ffrwythi us nesol yn y meddyliau,
a'r

Rhuf. 8.
16.

a'r geiriau, a'r gwenbredoedd. Nid gwyw dywedyd
geiriau yn y peirh ynni; ond mae eise ei hunan yn felio
gyda'r gydwylod. A'r Sawl sydd yn yr Arch a
wir i fod ynddi, ac mae'n hysbrydiddi weled arall
allan o honi.

Eryr. Ond with ba henw y mae Moesien yn galw yr Arch?

Exod. 2.

Colomen. Wrth y dair Tebah. ag felly y mae
Moesien yn galw y llestr yr achubwyd ei fwyd ef yn-
ddi ar y dyfr pan ddarid merch Pharaoh yw dynn
ailen. Fachub Noah yr oedd Arch; i wared Moes-
sen yr oedd llestr; ac mae gan Dduw lawer o foddion
i achub ei waredigion. ond cofia feth nad Tebah, na
groeg, nag Ebreu yw gwreiddin yr ysgrifurall.

Eryr. Ond mae nhai yn dywedyd mai'r Arch
yw'r eglwys: Ac mae gwyf duwiol dyfcedig o'r
meddwl hwnnw.

1 Cor.
6. 17.
Eph. 5. 31.
32.
Mat. 19. 6.
Heb. 2. 11

Colomen. Yr un yw'r pen a'r corph, yr un yw'r
gwreiddyn a'r canghennau, yr un yw'r gŵr a'r
wraig, a'r ysbryd a'r enaid, a'r an yw'r tanwydd,
yr un yw'r hwn a sancteiddir a'r hwn a sancteiddir;
ac yr un yw Christ ai eglwys, yr hon sydd gnawd o'i
gnawd, ag ysbryd o'i ysbryd. y Sawl sydd ynghrist
mae eise yn y wir Eglwys bfyd: se a dynnwyd Efa
allan o Adan, a'r Eglwys o Ghrift, a Christ o gnawd
yr Eglwys, a'r Eglwys ei wanh o ysbryd Christ. Mae
llawer yn son am lawer math ar Eglwys. Canys mae
r holl fyd yn dy i Dduw, ac yffera a lenwir bfyd,
canys mae eise yn preswyllo drwy bob pech. Nid yw
eglwysydd y plurifolion ond yscuborian o wregion, llaw-
er eglwys blwyf sydd fel corlan geir a brach gwar-
chae defaid. Mae'r eglwysydd'rall o daynon fel an-
ferlaud brith, yrlch, yllch, yllch, yllch, yllch, a man-
fionion Jacob, Nid yw'r corlan yn fyd na hwn

Gen. 32.

Israd

Israel, ond mae tafodiauth y ddenbâr bobl yn ein mysg. *Nehem.*
(fel y dywaid *Nehemiah*) Mae 'r wesus uchaf yn 13.24.

Israel, a'r wesus isaf o *Ashdod*, Mae 'r bobl mewn
Babel. Mae 'r Eglwysydd yn golluog desni, a'r di-
stiau yn pydru, Mae rhai (yn siccr) fel y canhwyl-
brenni aur, eraill o brës, eraill o blwm, ac er hynny

canhwylbrenni ydynt oll. Mae rhai o bouyn yn fren-
hinesau, eraill yn ordderchwagedd, ond nid oes ond

Can. 6.8.
Gal. 4.30.

ymbell un yn aros yn y tŷ gyda mab Daw: ac am hyn-
ny, nid eglwys ond yr ysbrydol, nid ysbryd ond yr ail

Adda, nid ieml i Dduw ond meddwl pŵr dyn, nid
ieml barhaus i ddyn ond yr Hollalluog, a'r Oen, nid

undeb ond undeb yr ysbryd iragywyddol nid
cann, nid cymmun, nid uno, nid gweddio, nid ym-

aelodi mewn un Eglwys oni bydd ysbryd y pen yn rheoli
mewn nerth. Canys professu maent i bôd yn adnabod

Duw ac yn ei gweithredoedd yn gwadu fôd Duw wedi
i caru, ac yn ei gweled, ac i w barnu. Am hynny di-

angc di allan o honor dy hunan, ac o'r hên balasau plwy-
fol, ac o'r hîneglwysydd pŵdr, rhag iddynt gwym-

Tit. 1.16.
Dar. 18.3.
4.

po arnat, ac i tithu gwympo danyn i'r bedd a'r pwll.
Eryr. Fe barwyd pygu yr Arch, Beth yr oedd y

pyg hwnnw yn ei arwyddocau i ni.
Colomen. Fe ai gelwyd Copher (ond nad yw is-
thoedd ond fel llais cogfrain, er bôd llawer yn drio

erbynny) y pyg yw 'r heddwch, a'r cystundeb rhwng
dyn a'r hwn ai gwnaeth, sef drwy ffydd ynghysfaw-
der un arall. A'r hwn fydd yn iawn gredn, mae efe

wedi i glymmu, a i bygu i ddilyn y wir eglwys, ac nid
i adel i'r bjd ddyfod i mewn iddo.

Rfus. 3.
Jos. 1.27.

Eryr. Di ddywedais i o'r blaen beth oedd y drws
oedd ar yr Arch, ond beth hetyd yr oedd ffenestr yr

Arch yn i rwyddo?

Jos. 1.27.

Colom n. Colom n. 'r ysbryd glân. Heb yr hwn y
mae

Elsay 14.

12.

Mat. 11.

1 Cor. 2.

46.

Luc. 14.

32.

mae dyn fel iŷ yn llawn mŷg, heb un ffenestr arno i ollwng golenni i mewn, Ac ym mŷg naturiaeth mae'r gwŷbed uffernol yn hedfan: Y golau ymma fydd fel ffenestr o risial. Mae'r hant o'r nef, yn disgleirio drwyddi. Ond nid yw'r dall yn gwled mor ffenestr na golenni'r bŷd. Ac ni all neb ganfod y Dawdod ond drwy'r Tâd, na'r Tâd ond drwy'r mab, na'r mab ond drwy'r ysbryd, na'r ysbryd ond drwyddo ei hunan. Mae eŷe yn agoryd ffenestr yn y nef fel y gallo dyn weled y peth fydd ym monwes, ac ym meddwl y roen, Mae eŷe hefyd yn agoryd un arall yn y galon i ddyn i weled ei stafelli ei hun, ac i hwnnw mae'r yŷcŷrhuan yn agored hefyd.

Eryr. Ond beth yr oedd y tair cell yn i ddangos?

Col. Tair rhan dyn. ŷef ysbryd, ac enaid, a chorŷph. Tair ŷtâd yr Eglwys dan y gyŷfraith, dan yr eŷengil, ac hefyd dan y neŷoedd newydd. Tair cell yn gwnenthar un Arch, trindod yn undod, fel y mae dwŷr, a gwaed, ac ysbryd yn yr un wŷthen. Ond mae dyn fel anŷfail nad yw yn i ddeall ei hunan, na g yn medrn dychwel at Dduw.

1 Joan 5.

8.

Eryr. Ond pa fôdd y gallai Noah gaŷclu yr anŷfeiliaid a'r adar i'r Arch?

Colomen. Mae'r anŷfail yn well na dyn, ŷe ddaeth yr anŷfail i'r Arch i gadw ei ŷwyd; ond dyn a foddodd yn y diluw. Er hynny Duw a beliodd yr anŷfeiliaid, a'r adar cadwedig i mewn drwy yŷcogiad, ac wedi i cynhyrfu, nhwy a ddaethant o'i gwaith ei hun, a'r Sawl a dywŷo eŷ, i dywŷŷr, a'r Sawl a ddyŷcer gan y Tâd a ddaw at y mab. Ac mae ysbryd eiio drwy'r bŷd yn cynnull y rhai cadwedig i mewn, ac o'r diwedd yn gadel y rhai cyndyn allan.

Joan. 6.

45.

Eryr. Ond yr oedd yn yr Arch anŷfeiliaid aŷŷan cyŷtal a'r rhai glân. Beth a ddywedir wrth hynny?

Colomen. Pôb cangen (medd y winnydden) na

ddygo

ddygoffrwyth ynosi a dorrir i lawr. a phob dyn ar y *Joan. 15.*
sydd yn cael ei fywyd naturiol ynghrist, a'r na ddygo-
coffrwyth i Dduw drwyddo, a fwrir fel ciw diertb
allan o nŷh yr Eryr, hynny yw, allan o gynhesfa by-
wyd tragywyddol: A hyn a wneir yn y diwedd.

Eryr. Ouid oedd yn hir genuyim am ddyfod allan
o'r Arch ar ôl treio y dwfr.

Colomen. Di wyddost i bob vn ddyfod allan mewn
trefn, y naill yn llonydd gyda'r llall. pob un gyda'i gym- *1 Cor. 14.*
mar, i ddangos mai trefnau yw ymddygiad y rhai cad-
wedig. Ac fel y claddwyd felly y codwyd nhwy, sef ny-
ni, gyda'r arch, A phan rodder y deyrnas i'r Tâd, ni
bydd anhrefnusrâ, ond pawb a eiffio le, ac iw waith
tragywyddol yn ôl ei naturiaeth a'i weithredredd.

Eryr. Ond wedi'r diluw, fe a olodwyd Enfys
wyrdd-felen yn y flurfafen. Beth y mae honno yn i
ysbyfu i ni?

Colomen. Mae'r bwa yn y cwmwl a'i ddaupen *Gen. 9. 13.*
pen i wared, ac nid i fynnu, i ddangos nad yw'r Tâd
yn ewyllysio saethu at ddynion mwyaich, ond yn gollwng
ei fwa i lawr yn ei law. Maerhan o'r enfys yn wyrdd-
lau i ddangos ddarfod boddi'r bjd mewn diestr, a rhan
o honi yn gochfelen i ddangos y llwscir y bjd a rhân
etto.

Eryr. Ond pa fodd wrth hynny y mae dial wedi
darfod a'r bwa a'i ddaupen tuag i wared?

Colomen. Ewyllys y Goruchaf yw na phecho dyn yn
erbyn, ac na bo rhaid iddo yntan ddial. Ond tra par- *Mr. 3.*
hartho pechod mewn dyn ebriched a'r yr enfys a dian-
ged rhag y tân sydd yn dyfod.

Eryr. Ond fe tu agos i mi ac anghofio dywedyd i
ti fôd rhai yn y motyn pa fodd y gwnaeth Noah yr
Arch;

Colomen. Mac llawer o seiri a'r waith, ac ychy-

Phil. 2. 12. dig o'r rheini i hunain yn gadwedig. llawer syddo fil-
wyr, o lywodraethwyr, ac o bregethwyr fel seiri, y rhai
yn y diwedd a syddant anghymmeradwy. Am hynny
Gweithied dyn ei iechydwrriaeth ei hun mewn ofn a
dychryn. Ac am y peth a ddywedaisf dy fod ti a'r ang-
hofio bryn, Mae llawer peth ynghylch yr Arch, nad
nyti yn i gofyn na minnau yn i hatteb.

Eryr. O golomen dirion, Dangos mewn ychy-
dig eiriau beth yw dirgelwch yr Arch.

Colomen. Yn ddiddadl Mawr yw dirgelwch yr
Arch. Mawr yw cyfrinach Duwioldeb. Duw a ym-
ddangosodd yn y cnawd, a gyfiawnhawyd yn yr ysbryd,
2 Tim 3. a welwyd gan angelion, a bregethwyr i'r cenbedloedd,
16. a gredwyd iddo yn y byd, a gymmerwyd i fynw mewn
gogoniant, ac a ddaw eilwaith mewn anrhydedd mawr,
ac am danoef yr ydym ni yn disgwil.

Er. Wele, Da yr atebaisf. A chan ein bôd ni ym-
ma gyda'i gilydd, mewn llonyddwch, mi âf rhagof.

Colomen. O Eryr, Gochel gystruddo pan chwili-
Psal. 25. 9. gwaelod dy frw fel y gwna llawer, Cares cythrybla-
eth yw anwybodaeth. A fo diddig sydd dyscedig.

Eryr. Mae hyn yn digio llawer, fod y ffolaf yn
barnu 'r doethaf, ac yn dywedyd yn erbyn y peth
ni ddeallant.

Colomen. Gwae a alwo y golenni yn dywyllwch.
Psal. 104. Ond mae rhai nefol yn canfod Ecclips (neu Drwnn)
ar y llenad naturiol, heb yr un ar yr hant ysbrydol.
Mae'r creadur yn ymlusco ar ol ei olenni : Oni well-
di y prenniau yn tyfu heb ynglywed a'r hymyd sydd
mewn anifeiliaid? Mae'r anifeiliaid yn symmud
heb adnabod y rheswm sydd mewn Dyn. Mae dynion
yn ymgoethi heb ddeall y ffydd sydd mewn seintiaid
ar y ddaiar. Mae nhwysbau hefyd heb ddeall fawr
o ffwyd angelion, a'r angelion sanctaidd i hunwio-
deb

heb allfel cwbl weled pa fodd y mae'r un mewn tri yn byw. Ac am hynny (fel y dywedais o'r blaen) Dôd i bob peth ei lê ei hun, ac dielli weled yn bawdd nad yw synwyr naturiol yn medru nosio na bedeg i Arch Noah. Oni welid y gwyr duon dyscedig yn ymdrabaeddu yn chwant y cnawd, ac yn boddi yn ysbryd y gwaed, a rhai o'r bobl anlythrennog yn bedeg ac yn cippio castell teyrnas nefoedd drwy drais, tra fo y rhan fwyaf yn cippio drwy drais bethau'r byd ymma?

Mat. 11. 12

Eryr. Ond er hynny, mi welaf yr un diwedd yn digwydd i'r naill ac i'r llall. Marw y mae'r duwiol yn y diwedd, ac nid yw'r annuwiol ond marw hefyd.

Colomen. Gwir yw fôd corph y naill yn huno yn-gbrist, ond mae corph y llall yn pydru gyda'i enaid, fel y mae'r naill long yn boddi yn nhonnan'r môr, a'r llall yn hwylio drwyddynt, Pan fo dyn duwiol yn ymadel a'r byd, nid yw fo ond gadel ei wisg fel Joseph yn nwyllaw gwraig Potiphar, bonno yw'r dday-ar. Ac mae haul y cyfiawnder yn sugno gwrês yr enaid hwnnw allan o'r corph ac yn gadel y cnawd (fel gloŷn dû) iw orchymyn i'r bedd. Ac fe a godir cyrph (neu natur gorphorol) y rhai duwiol fel y cyfyd yr haul yn ei ogoniant a'i nerth. Ond am y lleill fe fydd ei cyrph moethus hwynt fel tom-men i'r cythrculiaid i ymdrybaeddu ynddi yn dragwydd.

Gen. 39.

1 Cor. 15.

Esa. 66. 24.

Eryr. Er hynny onid oes adgyfodiad i gyrph y rhai gwaethaf?

Colomen. Fe gynnhyrsir gwreiddyn pob naturiaeth unwaith etto, ond ni thâl ei cyffrodd nhwy o'r bedd mor a'w, na adgyfodiad. Canys er iddynt sefyll ar y ddaear, nhwy fynnent y pryd hwnnw gael i

Mat. 6.

cuddio dan y ddayar ac ynghromlechydd y creigiau.
Ni chânt moi codi i'r awyr i gyfarfod yr usdus
mawr. Canys nid oedd ei heneidiau yn ei bywyd yn
ymgodi i synu, ond fel dwfr tywyll yn rhedeg ar i wa-
red, ac yn pwysu i'n d'r dyfnder.

Eyr. Ond pa'r y ddyfnder yr wyti yn i feddwl?
Pa beth yw'r dyfnder, a'r vwchder?

Mat. 21. 8.

Colomen. O Eyr, Os gwrandewi fel y dylis, di
gei fwy O ddeallawriaeth. Y dyfnder ymma yw'r
pwll diwaelod, a hwnnw yw'r ail angau, a'r angau
mawr hwnnw yw'r uffern, a'r llied anrhaethadwy sy'n
Isai 30. 33. Hosgi pechod a phechaduriaid cyndyn fel ason o frwm-
stan, Canys mae'r pechod lleiaf yn cynhyrsu y digo-
faint mwyaf: Ac am yr vwchder, hwnnw yw di-
weddi yr ailenedigaeth. Nid oes neb ai hedwyn ond
yrhai sy'n hedeg allan o bonys ei hunain iddo, ac yn
bwm ynddo.

Eyr. Ond ai diogel i ddynion hedeg yn vchel?
fe alle mai pa vchaf yr ymgodant isaf y cwympant.

Luk. 14. 8.

Psal. 25. 9.

Colomen. Gwir ddigon yw os bydd esgyll o gwyr
naturiaeth ganddyn. Canys felly yr chododd Luciffer
a'i lli i waelod uffern. Y balch a oftyngir, a'r isel
o galon a dderchefsir. Ond os calon ddrylliedig a gais
adnabod dwfn gariad Duw, hi gais i dysgu, ai chyn-
nal, ai chodi i vchelderau'r Arglwydd, ai chyfarwy-
ddo yn ysbyrd y gwir Noah.

Eyr. Ond yr wyti yn fynych yn sôn am Noah.
Pa beth yw yr ysbyrd?

Colomen. Ysbyrd y Gornuchaf yw'r awel dragwy-
ddol, a'r seren forau, a golenni'r byd, ffynnon yr oc-
seidd, fel y testament, Anadl yr Oen, Rheolwr ange-
lion a bywyd dynion: a'r ysbyrd hwnnw sy'n dwyn
Phil. 3. 20. rhai i baradwys tra fo ei cyrph hwy ar y ddayar.

Eyr. Paradwys: Pa le mae'r ardd hon-
no?

no? Mi ghywais sôn llawer am dani.

Colomen. Ni all neb bedeg yno, Ond y sawl sydd yn rhedeg allan o hono ei hunan, sef allan o'i cwyllys, ai gyfrwystra, a'i ddiweddiad, a'i lwybran ei hunan. *Phil. 3. 30.*
Mae Paradwys nid ymmbell oddiwrthys ond ymmbob man llei mae cariad Duw yn ymddangos. Ac mae'r holl golomennod cywir ynddi, yn clywed geiriau anrhaethadwy, ymmysg myrddiwnau o angelion, ac ysbrydoedd perffaith. *Heb. 12.*
Ac bfyd o'r en arall mae vffern a'r tân, a'r nâd, a'r cwyllwch ynghalonau llawer tra font ymma yn rhedio ar y ddayar. *22.*

Eryr. Ond gâd i mi ofyn i ti. Onid oes vn nêf, nag vffern ond sydd yn y byd ymma?

Colomen. Oeb lawer. Mae nêf dragwyddol, ac vffern fel ffôr a bery bŷth. Onder hynny mae nâil, ai nêf ai vffern ymbob dyn yn y bywyd hwn. Ond *Luk. 17 11*
nid yw dyn yn gweled ymma pa le y mae, mwy na *Jac. 3. 6.*
gŵr yn cysgu yn ei welŷ sydd a llenni sywyll y cnawd o'i gwmpas, a'i holl ffenestri wedi i can. Ond mae'r amser i ddeffro yn agos pan gladder neu pan loscer y cnawd, ac yna mae pawb yn mynd i w gartref, ac yn canfod ei orweddfa.

Eryr. Ond mae arnai ofn hyn; Pa le y byddai yn oes oesoedd?

Colomen. Er bôd ffelix yn crynnu, nid oes sawr *Act. 14. 19*
dan y diwedd yn ymofyn am hyn. Os dilyni naturiaeth di gei losci fŷth heb fynd byth yn vlt. On os cai di naturiaeth arall a chalon newydd di fyddi gyda'r *Act. 16. 18*
colomennod yn y llawenydd.

Eryr. Ai sôn a wnei di wrthyf fi am galon newydd? Parchedig oeddwn i erioed, am henafi id hefyd (fel y mae'r ^chau yn dangos:) Ac mae llawer a gawfant grêd a bedydd nad oes arnynt ofn vffern mwy na thithau.

Colomen. Er bynnu fe ddaw uffern heb i hofni. Ac nid yw Achan teuluoedd ond rhwyd a wenodd naturiaeth yn yr hon y mac pryscoppynbalchder yn llechu. Nid wyti nês er dysfod o honon o dywysogion Cymru, onid wyti yn vn o hâd Tywysog brenhinoedd y dday-ar, wedi dy eni, nid o ewyllys gŵr, ond o'r Hâd anly-gredig: Rhaid i ti er glaned wyt oddiallan gael ne-nid dy naturiaeth oddisewn, neu fe a'th losgir di yn dy Blŷ, a'th foneddigeiddrwydd a'th synwyr dy hunan. Ac am grêd a bedydd dyfrllyd, nid yw byn fwy na gwelli yn y dommen, oni cbei di gyda byn yr ailenedigaeth.

Joan. 1. 13.
Jag. 1. 18.

AA. 8. 13.
23.

Eryr. Peth na wn i oddiwrthi ynof fy hunan yw 'r ailenedigaeth, er i mi a'r glŷft glywed sôn am dani.

Colomen. Yr ailenedigaeth yw dysodiad dyn allan o'r naill ffd i'r llall yn y bywyd ymma. Pan fo 'r enaid yn yr ysbryd (meiryn poen dan weiddi) yn torri drwy gwrs naturiaeth oddisewn, heb fynnu moi ddal yn hwy ynghrôth y meddwl dayarol, ond er gwaethaf pob creadur yn dysfod allan o dywylwch i olenni, allan o fryntni ysbrydol i burdeb, allan o gâs i gariad, allan o gaethiwed i rydd-did nefol, allan o'r carchar i reolt, allan o helynt y bŷd i gymdeithas Seint-Elia, allan o fowes cychrentiaid i gwmnhi angelion Duw, allan o fŷn y cnawd i glywed llais Duw, allan o'r oferedd i sobrwydd meddwl, allan o'r chwethiniad i brudd-der paradwysaidd, allan o'r cnawd arewllŷd i'r ysbryd bywiol, ac allan o grôth naturiaeth i'r Gaer-salem nefol. Mae yn yr Ailenedigaeth ddwy ran. Vn i'r enaid, a'r ysbryd, am yr hon yr ydym ni yn fôn i'r llall i'r corph yn y diwedd. yr hon a elwir meddwyfiad y corph. Ac fel y mac 'r corph yn y beid heb i eni byd yr adgyfodiad, felly mac 'r enaid yn ydym yn naturiaeth

Rhus. 8.

ni's iddo adgyfodi gyda Christ, Ac se wna Duw i ddyn
wled i fod ef yn gorwedd yn uffern, ac yn llechu
yn y ddayar, cyn iddo ddwyn y meddwl i baradwys.

Eryr. Rwyti yn fôn yn fynych am baradwys.
A wyddost di Pwy fydd yno?

Colomen. Dôd gennad i mi: fôn yn ddiffr am fy-
ngwlad am brô fy hunan. Rhaid i bawb fôn am ei Luk. 6. 48.
gartref. Rwi (mewn rhan) ynddi yn barod, a'r Co-
lomennod gyda'm fi fel y dywedais i ti.

Eryr. Ond Beth ped fawn i yn dy ladd di'r
awron, i ba le yr aitt ti?

Colomen. I mewn ymbellach i'm gwlad, canys ni
ellir mo'm gwtbio i allan o'm naturiaeth, a naturi- Rhuf. 8. 38
aeth nefol yw paradwys. 39.

Eryr. A wyddosti beth yr wyti yn i ddywedyd?

Colomen. Gwn, er na fedrai beri i ti ddeall.

Eryr. Onid oes arnat ti ofn marw er hyn i gyd?

Colomen. Nagoes, mwynag ar vn fydd wedi
blino, fynd i'r wely i orphwys. Cennad yw angau oddi Phil. 1.
wrth fy nhad i'm dwyn i adref allan o ysgol y byd
bwn fel allan o garchar y cnawd.

Eryr. Ond mae ofn marw ar eraill?

Colomen. Mae iddynt hwy achos, Canys pan fo
angau yn marchogaeth atynt hwy, mae uffern wrth Dr. 6.
ei ffil ef.

Eryr. Pam nad oes arnat tithau ofn marw?

Colomen. Am fod unrall wedi marw drosoddi,
a hwnnw yw fy mair. Adigon yw naill ai iddo ef, Heb. 7.
ai i minnau farw.

Eryr. Qni bu efe farw dros bob vn arall cystal a
thithau?

Colomen. Fe fu farw dros bawb, ac mae pawb
yn cael lle's oddi wrtho dros amser. Ond nid ydynt Heb. 2.
hwy yn i gartref, ond yn ymollwng oddi wrtho i fyny 2 Cor. 5.

ac i farw fel Balaam. Ac oni bai iddo erioed ymroi a chytuno i farw, ni buase y bŷd ymma yn sefyll munnud awr ar ôl cwmp Adda.

Eryr. Ond ni bu efe farw lawer blwyddyn ar ôl hynny.

Colomen. Ond deall di (O Eryr) iddo addo a
Dat. 13.8. bwriadu marw er sylfaeniad y bŷd, a'r peth a fwriadodd efe, mae hynny fel ped fai wedi i wneuthur yn barod.

Eryr. Ond a fwriadodd ef wrth farw gadw pawb?

Colomen. Mae cariad y Tâd yn ymâb yn gwel.
1 Tim. 2.4 nu a'r bawb, ond mae digofaint y Tâd, ai Arglwy-
2 Pet. 3.9. ddiacth ofnadwy yn gadel ac yn gwgu ar lawer.

Felly y mae Trugaredd a chyslawnder yn un, ac yn mynnu ei diweddion. Nid yw'r rhain yn Nnw yn ymryson, Ond yn digoni y naill y llall, ac yn ymborth yn ei gilydd erioed. Fel llawenydd a chrystwech yn yr un galon. Ewyllys calon y Tâd (sef yr Achubwr) yw achub y pechadur, ond mae'r cynhyrriad tragwyddol fel tân, neu fel chrochenydd. Dwfn yw gwreiddyn y matter ymma (fel y dangoswyd o'r blaen) a phôb Dyscawdwr ai reswm ganddo, mewn amryw opiniwnau, Hynsydd ddigon i'r call, a gormod i'r gwaitharwr. Ac am y gwan ei ddeall a'r sychedig ei galon, disgwilied yn ddistaw, mae'r dydd yn gwawrio, a'r dysfnder yn ymagoryd i dderbyn i'r fonwes olan y rhai isel gofalus.

Rhuf. 9.

Eryr. Nid yw hyn yn bodloni dim ar feddyliau rhai?

1 Cor. 14.
38.

Colomen. Ni fodlonir rhai byth, nag yn y bŷd ymma, nag yn yr hwn a ddaw. Ond bydd di fodlon ynghariad Duw, fel y mynne ef. i bawb fôd: Bwytia o bren y bywyd, er bôd llawer yn ymgipio am ffrwyth pren gwybodacth da a drwg ynghyd. Digon yw i ddydd

lyn wybod bŷd, a llêd, ac uwchder a dyfnder cariad y Eph. 3.18.
 gwruchaf euag at ei enaid truan : a'r holl wybodaeth 19.
 rall a dderfydd ac a ddiffydd fel canwyll pan godo y
 ymbeffloedd olaf.

Eryr. Ond (wrth hynny) i ba beth yr ydym ni
 nymddiddan ? Onid gwŷw cael gwybodaeth nid
 gwŷw siarad nag ymofyn am dani ?

Colomen. Bywyd tragwyddol yw adnabod y Tâd
 y mab, Ond angan yw i adnabod allan o hono, a Joan. 17.3.
 wrthrymder ysbryd. Nid yw'r Tâd yn i ganfod ei
 hun allan o'r mab, ond ynddo, a'r mab ynddo yntan,
 Ond fel yr oedd yr Iddewon yn edrych ar y mab allan
 o'r Tâd, (heb adnabod yr un o'r ddau) felly y
 mae llawer yn edrych am Dduw allan o'i ddi-
 ffyrwch ai anwyll fâb, ac yn i gael yn dân llof-
 wedwy.

Eryr. O Golomen. Rwyti yn rhy gyflym i mi.
 Ond oni fedri di fôd yn falch am hynny ?

Colomen. Ni fedrai, ac ni feiddiai fôd yn falch.
 Canys nid fyf i am gwnaeth fy hunan. A'r hwn am Pſal. 100.3
 gwnaeth i yn wirion ymhob peth, iddo ef y byddo 'r
 glêd bŷth. Nid oes gennif na llais, na lliw, na llŷn
 na phŷnen o'm gwaith a'm gallu fy hun. Nag ym-
 ffristed neb ynddo ei hunan ond yr hwn fydd o hono Jer.9.
 ei hunan, yn fendigedig ymmysg pawb ar ai bedwyn
 mewn cariad.

Eryr. Ond mae (er hynny) llawer yn hoyw-
 felchion, yn ymfrowni, ac yn ymosod allan,
 orau y gallont.

Colomen. Er hynny, nid yw dŷn o hono ei hun ond
 fwp o wenwyn, a thelwyn o bridd, ac anifail brwnt Gen. 3.19.
 cysglyd aneallus, neu we'ryn glâs yn gwywo, Twrr Preg. 3.18.
 o'escyrn yn pydru. Gwâs i ddiawol ynnhommen y Esay 40.7.
 enawd, Ac a ddyle hwn (dybygi di) fod yn falch ? Jo

Arwydd i annerch y cymru.

58

er bôd rhai yn Seintfian ynghysawnder yr Arch, me
nhwy yn gwelod nad yw ei cnawd nhwy ond blodeny
Psal. 83. 6 ni all y Gornchaf aros llygaid a meddylian uchel. A
Dih. 16. 5 se a oftyngir y brynnian fel Dagon a Jezabel. Cam
lleci bo balchder mae ynfydrwydd, ewyllysgrysder, an
hofusdra, crenlondeb, drwglygad, cenhigen, ymraso
el, anfedlonrwydd, gwaed, cynnen, malais, ym
ladd, gwagfost, dirmyg, anair, ymgystadlu, ac yn
chwyddo ymhob drygioni.

Eryr. Onid oes dim o'r pethau ymma yn eich
mysg chwi?

Colomen. Fel y mae'r asfechyd yn yr iachaf, na
ddraen yn y troed, neu wynt yn y cylla, neu asfwrn
o'i le. Mae pechod yn olrhain dyn da, i geisio i ddal.
Ond y mae meddwl dyn drwg yn dal, ac yn goddiwedd
ei bechod. Mae'r naill yn marwban, a'r llall yn ma
gu ei anwylchwant. Mae'r naill yn i ofni, a o yni
goshu fel gelyn, a'r llall yn i groesafu iw foddwl fel
Job 10. 12 siwgwr dan ei ddannedd. Y naill sydd yn ei chwant ai
natur fel brithyll yn y dwfr, a'r llall yn nosio allan
o hono ei hunan am ei fywyd. Y naill fel yr bŵch a'r
afr, a'r llall fel y ddafad ddiniwed yn adnabod llais y
bugail.

Eryr. Sôn am y bugail yr wyti. Ond mae
llawer llais yn y byd, a swm rhesymmau llawer. Pa
fodd yr adwaenost di lais yr ysbryd glân ymysg
y cwbl?

Colomen. Oni wyddost ti y medr oen bâch ad
nabod llais ei fam ei hun ymysg cant o ddefaid. Nid
Joan. 10. oes neb a fedr ddirnad y gwir ysbryd ond y sawl
sydd ai natur ynddo, am hynny ofer yw rhoi arny-
ddion a geiriau iw adnabod.

Eryr. Wrth hynny. Rwyti yn gadel pawb iw
feddwl ei hun.

Colomen,

David D. Evans
Llais hwn iw
David Evans
Llais hwn iw
David Evans
Llais hwn iw

Colomen. Pan fo'r gwir fsgul yn llefaru, a dyn
 yn i glywed, mae'r galon yn llosgi oddisfwn, a'r
 cawd yn crynnu, a'r meddiwl yn goleno fel canwyll, Luc. 24.
 a'r gydwylbod yn ymwithio fel gwin mewn llestr, a'r Hab. 3. 2.
 cywyllys yn plygu i'r gwirionedd: Ac mae'r llais main 1 Bren. 19.
 a'fot nerthol hwnnw yn codi y marw i fyw, o'i fedd ei
 hunan, i wisgo'r goron, ac yn newid yn rhyfedd yr holl
 fnyd i fyw fel oen Duw.

Eryr. Onid oes cawd yn gorchfygu y gorau o
 honoch.

Colomen. Nagoes. I mae cawd drosom ond
 nid yw fo yn gorchfygu monom. Ond fel i'f Saul yn
 wned wannach wannach. Canys y nib sydd yn yr
 Arch a groeshoeliasont y cawd ai wylan, ai chwan- Gal. 5. 14.
 tan. Mae nhwy fel dynion wedi meirw i blesserau a
 chlòd a chyfoeth y bjd, nid ym fywiog iddynt, nag yn- Gal 6. 14.
 ddynt. Mäent wedi gwywo yn ei synwyr, ai hewyllys
 a'bhunain, ac yno mae'r blodeny yn tragwyddol i'w y-
 ddynt, ynddynt, iddynt.

Eryr. Pa beth (meddi di) yw'r cawd yr ydym
 ni yn fôn am dano, gan fôd llawer heb ddeall ei gei-
 riau ei hun?

Colomen. Y cawd yw pob peth dan yr haul a'r
 fydd o'r tu allan i'r dyn oddisfwn. Pa beth byn-
 nag sydd ddarfodedig, ac nad yw dragwy-
 ddol cawd yw. Cawd yw synwyr dyn, a Rhol. 8.
 phlefer y bjd. Cawd yw chwaryddiaeth hên
 ac ofange. Cawd yw ymborth a biliogaeth dyn.
 Cawd yw amser a phob peth ar a derfynir
 yddo. Cawd yw cywyllys a dirgelwch dynion.
 Cawd yw gweddian a phregethan llawer. Cawd
 yw ambydedd gwyr man ac uwchder gwyr
 man. Cawd yw pob peth ar a all dyn naturol i weled,
 a glywed, a'i iol, a'i gynnyys. A gwellt yw pob cawd.
 Wele

Cofio
 1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806
 1807
 1808
 1809
 1810
 1811
 1812
 1813
 1814
 1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

- Wela gwywo y mae. Nid yr un yw dros un munud
 Efsy 4°. Mae anadl Immanuel yn chwythu ar y blodeny
 ymma, fel ar llyffeyn gardd, yr hwn a lychwyr
 rhwng dyffysedd : fe elwir y cnawd ymma wrth ben
 Eph. 4. 22. Henddyn, am i fod yn gyfrwys i dwyllo, yn hawdd
 gofio, yn anhawdd i adnabod, yn gynnes i a dyn, a
 fel iad iddo. Cnawd y gelwir ef, am i fod ef am ddyn
 Gal. 5. fel dilledyn, yn anwyl iddo, yn agos ato, yn rhan o ho-
 no, yn iysu ynddo, i c yn pydru wrtho. Y cnawd ymma
 yw Gelyn Daw, Gwenwyn dyn, lifrau uffern, Delu
 anifail, Anwylid pechadur, lloches rhagruthwr.
 Rhwydy prif coppyn, marsiandwr eneidiu, Car-
 ires y colledigion, a thommen y cythreuliaid. Gwae,
 Gwae, Gwae y r ai sydd yn byw yn y cnawd; ni all
 rheini na bodloni Daw, na bod yn gadwedig, on
 Rhuf. 8. 8. ddychwelir hwynt.

Eryr. Pwy yw y rheini fydd yn byw yn y cnawd
 yn ôl y cnawd?

Colomen. Ped fawn i yn henwi'r cwbl, mi hen-
 nwn y rhan fwyaf o holl drigolion y ddaiar, y tywy-
 fogion beitchion, yr offeiriad mudion, y llefarwyr my-
 glyd, y gwrandawyr cysglyd, y professwyr gweigion,
 yr uchelwyr trawfion, y tenantiaid ffeilsi-n, y rhai i-
 faingc nwyfau, y rhai hen ofergoelus, yr usdusiaid
 anghyson, yr ymosynwyr partiol, y cyfreithwyr cy-
 frwysdadrwg, y boneddigion brwsiogor, y clodion
 rhagrithiol, y gwerin anwybodus, yr ysgolheigion
 chwydded-g, y milwyr anrhesymmol, y trethwyr di-
 gydwylbod, y trefnwyr anfeiliaid, y cynllyfauwyr
 segur-llid, y gwyr chwerwon, y gwagedd anafydd, y
 plant cyndyn, y masweddwyr sudanog, y lladron an-
 weledig, y llofruddion malefus, y cynbennu direol,
 yr ymladdwyr gwaedwylt, y ged nebwy anfeiliaid,
 a holl addolwyr y llythyren, a'r cyffelyt i'r rhai hyn.

yn y rhai y dywedwyd o'r blaen, ac yr wyf i etto yn 17- 1 Cor. 6.
 siolaethu, nad y rhain yw etifeddion teyrnas Ddw. Gal. 5.
 Mae rhain yn boddi yn y cnawd, ac heb adnabod
 rhodfeidd ysbryd y bywyd. Meirwon oeddynt,
 meirwon ydynt, a meirwon fyddant oll, oni ailw Ddw
 rai o honynt.

Eryr. Beth a wna dŷn i ddyfod allan o'r cnawd
 i'r ysbryd glân, ac allan o honio ei hun i fyw yn
 Nuw?

Colomen. Mae llawer yn ymosyn ac yn ymbal-
 salu dros amser, ac yn ceisio unioni cangen gam ei na-
 turâeth ei hunain, ond mae nerth natur fel llanw yn Luc. 13.
 gorchfygu yn y diwedd. Ac yn y diwedd y mae barnu. 23. 24.
 yn yr hwyr y bydd dydd y farn. Dyn a derwen a di-
 wrnod fnt anhawdd i hadnabod, Ond os myn neb i
 wadu ei hun a dilyn yr oen yn yr ailenedigâeth, a phar-
 hau hyd y diwedd, a bôd yn gadwedig, Na ddifodded Mat. 19.
 mor golau fydd yn ei gydwibod, ond chwythbed ef 10- 28.
 leno, a dityned olenni Ddw, a'r seren forau ynddo, ac fe Mar 24.
 agysyd yr haul yn ddisclair arno. 13.

Eryr. Pa beth yw'r seren forau honno?

Colomen. Sicrwydd gwybodaeth, Gwystl yr yf-
 bryd, siŵr lygad ffydd, ernes perffeithrwydd, ſel Je-
 hovah, a thŷt tri yn un, angor yr enaid, a'r cwbl Col. 3. 2.
 pan fo dŷn yn y golenni yn adnabod cariad Ddw atso, a Pet. 1.
 ynddo, a thrwyddo, mewn nerth a heddwch ry-
 fedd.

Eryr. Oh. Beth a wna i gael hyn yn of fy hu-
 nan?

Colomen. Rhaid yw cwro yn galed wrth ddrôſ
 Ddw mewn gweddian, fel cardottyn, ac nid tewi nes Luc. 11.
 earl. Mewn ysbryd a meddwl yn y porrh bôb 13.
 mawr, Caws y Sawl ai gofynno ai caiff.

Eryr. Oni mae llawer yn gweddio heb fod nês.

Pa brŷd y mae gweddi dŷn yn cyrhaeddyd mon-
wes Duw?

Colomen. 'Pan fo ysbryd Duw yn ochneidio (yn
ddigymmysg) mewn dyn, 'Pan fych di yn ymroi
i Dduw, ac cwyllys i geisio ysbryd Duw fel cynnyfca-
eth i'r enaid; Ac befyd yn ymgryfhau i barhan
yn daer, ac yn wancus nes i ti i gael. O blegid nid
cnocc neu ddau fydd ddigon wrth adrŷs Duw.
Mae llawer cytbel nad a allan drwy ympryd a gwe-
ddi heb ffydd, na thrwy ffydd heb ympryd a gweddi.
Ac mae'n agos drô mawr ar dywydd: Mae taranan
ysbrydol, Mae datar-grynfân ysbrydol. Mae lleisian
ysbrydol, Mae cenllysg ysbrydol, Mae melli ysbrydol,
Mae dreigian ysbrydol, a barn ysbrydol. Ac mae'r
rham i gyd yn anweledig yn ysbryd dŷn, ymwran-
da wedd dŷn at galon, ac se gaisff glywed y perhan hyn
yndio ei hunan, Mae llawer a fyddai wych ganddyn
drasaelio yr holl fydd drosto, ond nid adwaenai y bŷd
mawr belaelh yn y galon, ond mae'r borau wedi
gwaario i ddyn yw adnabod ei hun, canys mae'r
priodfah yn barod, ar brenin, ar barnwr, wrth y
drŷs.

Eryr. Ond mae llawer yn dywedyd er ystalm
fod y barnwr ar ddyfod, a bod ei fŷs ef yn codi
chiced y drŷs er-ys llawer blwyddyn. Er hyn-
ny ni wela i monofetto yn ymddangos, na dydd y
farnetto wedi dyfod.

Colomen. Mae dydd barn wedi dechrau yn barod
yn y gydwythod, ac se ai datcuddir yn yr amlwg pan
ymddangoso y Dduw mawr. Nid yw ef yn oedi dyfod
fel y dyw. ond rhai fydd heb i ganfod ef, na'i gydnabod
yn llawer i'r hollfyd, yn gweid pob peth, yn barnu'r
teyrnasoddi, yn cyffroi yr holl naturiaethau, yn cer-
ddu cydwythodau, yn cystawni prophwydoliaethau, ac

yn agoryd yscrybhu. Er ir lldewon ddisgwil
yn hir am y Messiah ni dderbynient mono pan
ddaeth am na ddaeth ef yn y ffigiur yr oeddynt hwy yn
disgwil am dano, felly mae fo yr awron yn barod
i ddysod yw demt, ond pwy a all aros tan y toddudd Mat. 3. 1. 2.
a felon y golchyddion? se ddaw, ac se gaiff pawb i we-
led fel y dywedais i am y Diluw or blaen.

Eryr. Rwyti yn myned oddi wrth y Questiw
a ofynnais iti.

Colomen. Felly yr oedl Fachawdwr y bjd pan
efynnid iddo lawer peth drwy jnwyr y sarph. Ac ni
ihâl y cnawd moi ateb, Ar sawl sy'n siarad llawer
jmylg dynion nid yw fo yn clywed sawr o lais Daw a
pharadwys. Agwell i mi dewi na dywedyd wrth vn
byddar rhag dywedyd geiriau segur, Canys rhaid rhoi
cyfrif am bob gair diwaith.

Mat. 12.

Eryr. Beth (wrth hynny) a ddaw o honom ni
sydd yn siarad rhyd y dydd am y peth cyntaf a ddél
i'n pennau?

37

Colomen. Mae ysbryd dyn siaradus yn farch i
ddiafol heb un ffrwy yn ei Safn: o pa sawl mil yn
yr nythnos o ciriau segur llyd y mae pawb agos yn i
traethu? yr holl ciriau budron, anllad, diofn, diglon,
afrywiog, anneallus, enllibiaidd, rhyddion, yr holl
ciriau gwaithwys, meddwaedd, bloddeftgar, sar-
rig, cyfrwyddrwyg drygionus, pan ddelo'r rhain i gyd
fel lluoedd mewn arfan i gysarfod y pethadur Beth
a ddaw oi obaith ef y dydd hwnnw? Am hynny gwa-
dda yn fuan am yr ysbryd glân i fod yn borthor
ar ddrys dy wesusau, Cyn i ti dywedyd gormod.

Psal. 120.
3. 4.

Eryr. Ond beth os dywedais i ormod o
ciriau yn barod n' fedrai gosio vn o fil, (er
bod yr angelion wedi i printio nhwy er cyn-
ted y daethant allan o'm genau?

Psal. 141. 3

- Colomen. Seta dy ena o hyn allan ac egor dy gydwylbod o flaen Duw, a glŷnyn galed wrth yr Arglwydd Jeshu ar iddo fod yn feichian dro-sot ar ddydd y farn, ac na chwisg ddydd na nŷs nes cael sicrwydd oddiwrtho. mae ar y dledwr ofn cael i arrestio ai ddal ai garcharu nes iddo dalu yr hatling eithaf. Pan hecbodd Adda se ddywedodd wrth yr Arglwydd (Jehovah) mi a glywais dy lais di yn y gydwylbod, ac a ofnais, ac a ymguddiais. Dymma fynydd Sinai a dirgelwch y daran, Dymma gydwylbod ledradaidd yn ceisio (pe bai bosibl) ddi-
- Gen. 3.
- Job 21.15. angc o'r en cefn i Dduw allan oi olwg. Ac am fod y golenni cyhuddgar ymma mewn ayn, mae arno gywilydd wneuthur o flaen pawb y peth naturiol nad yw'r anisail yn rhuso i wneuthur. Canys mae discleirdeb Delw Duw ar enaid dyn, er na wyr yr enaid mo hynny yn eglur nes torri o'r gostrel bridd, a myned o'r meddwl allan o'r corph. Am hynny gochel di adel dim llwgr, ac enogrwydd ar dy gydwylbod, na dim crawn
- Heb. 10.23 yngwaelod y briw. Canys os bydd llŷn a delw y pechod (fel bŵbach uffern) yn y gydwylbod, pob peth a'th gyn-
- Levit. 26. 36. byrsa, a phob digwydd a'th ddychrynnu. Os gwnei di ddim (mewn meddwl gair neu weithred neu ymddygiad) yn erbyn dy gydwylbod, mae taran yn nesba ynot yn dangos ei lles. Ac os pâr dy gydwylbod i ti. wneuthur y peth ar peth sydd dda (drwy estyn bŷs
- Jag. 4. 17 oddisewn ai ddangos i ti) os ti ai bescentlusi, ac a droi heibio, mae Scrifen ar dy fwr di yn peri i'th gymmalan di oddisewn figlo. Ac heb law hynny (Deall hyn O
- Ezek. 14. 4 Eryr) fod de lwanym meddwl pob dyn, a'r rheini yw lluniau pob peth a welodd y llygad yn y byd, maent yn y ddangos oll megis mewn drych yn y meddwl, a'r lluniau ymma a barhant byth onis distrywir bwyt cyn i'r corph farw. Nid oedd ond un ffordd ar ran Duw i'w difetha se

gymerodd ei anwyl fâb ai ddelfw ei hunan ac ai tara-
wedd yn erbyn dy ddelfwan di, fe a dorrodd ei ddelfw ei
hunan at ai lladdodd ar y groes, fel y difethid enlyu- 1 Joan 3.8
nod dy galon disban drwy nerth ysbrydy groes. Ac os
wynni di gael heddwch cydwybod, A heddwch a barha-
tho byth, Gwybydd y gwneir i ti wybod, pa fodd y bu
(Christ sef ennciniog Duw) farw drosot ti, a thishan Rhuif. 6.
ynddo yntau, ac yntau ynot tithau, A thrwy gredn
hyn i gyd ynghyd, mae'r gydwylbod yn cael i hyfenbo
yn lân drwy ffydd, ai byscafnhan oddiwrth yr holl
hên feddylian pechodol er brynted fuont. Gwaed yr 1 Joan. 5.
Oen sy'n golchi'r enaid, a'r dwfr gyd a'r gwaed. Ac
yn y dwfr a'r gwaed hwnnw oddisewn mae rhinwedd,
a holl nerth ysbryd y Duw byw tragwyddol, Dymma
'r ffynnon agored ynghrist i ti, ac ynot ti iw ddiodi
yntau, Pob peth syddo DDuw, ac nid o ddyn, am
hynny disgwil di wrtho. Ac o achos dy fôd di yn 2 Cor. 5.
fôn am bechod y genau, ac am ddrygioni geirian, 18.
Cofia byth fôd meddylian'r galon yn eirian sylwe-
ddol ynghlufstian y Goruchaf, A thra fo meddylian'r
cnawd ynot ti, mae nhwy fel bythenaid yn dy ganlyn
di ddydd a nôs, ac yn gwneuthur fôn amherffaisb
ynghlufstian'r Barnwr. O i ba le y diangi di rhag-
ddynt ond allan o honot dy hunan? Mae vn meddwl
ofer yn drymmach na'r holl ddayar, canys nid yw'r Jer. 4 14.
ddayar ond amferol, ond mae'r meddwl yn dragwy-
ddol. Ac besydd nid yw'r llais oddiallan ond adlais y
fôn oddisewn. Ac mae meddylian pawb, agos yn rhe-
deg allan oddiwrth DDuw drwy y llygaid a'r clustian
at bethau gweledig darfodedig, heb fedrn, nag heb ga-
el aros i mewn i wran lo ar y llais anrhaethadwy yn yr
ysbryd; Mae'r gelyn wedi cynnu allan llygaid a chlu-
stian pob dyn agos at y peth a wnaed oddiwrth yr hwn
ni wnaed ond oedd erioed.

Eryr. Sôn yr wyti yr awron am ryw fydd oddi-fewn, nid wi'n deall mor pethau hyn.

2 Tim. 3.
6, 7.

Colomen. *Alisoniais am hyn o'r blaen. Ond nid yw rhai yn deall er dywedyd deirgwaith yr un peth, am fod y cnaid fel sachlen ddŵ ar ffenestri'r meddwl. Rwyti oddyn ynghanol pob naturiaeth er nad wyt yn gweled. Na wrando ar y mesurwyr cnaiddol, sy'n (ŷn) gormod am yr un mil ar hugain a chwechant o filldyroedd sydd yn gwregru yr holl fydd, ac yn bwrw fod tairmil o ganol gwaelod y ddayar i'r wynebion, a phedwar myrddiwn oddi ymma i'r haul, a phedwar ugain oddi wrtho ef i'r wybren, ac oddi yno i'r nef gymmaint ac i'r ddayar. Ond mae gair y ffydd yn Sŵnio ynot ti. Mae'r Drindod gyda'th di, Mae paradwys ac uffern drwy bob lle, fel y dywedais i o'r blaen.*

Rhuf. 10.
7 8.

Eryr. Er a ddywettech di. Nid yw hyn yn mynd i'm pen i, nag im calon chwaith. Ar pen yw drws y galon. Pa fodd y mae i ddyn feddwl heb gamfeddwl am y pethau hyn?

Jer. 23. 24.

Colomen. *Ni all fod ond un anfesurrol, A hwnnw am i fod ef yn berffaith, rhaid iddo fod ymhob man ar unwaith, ac yn lleferu wrth bawb yn wastad, yn clywed ac yn cyfnewid pob peth ar unwaith, nid rhan o hono sydd ynni, a rhan acw, canys nid oes mor rhannau ynddo. Ond mae fe i gyd, ac yn gwbl, ac yn hollawl ymhob man ar unwaith, Am hynny y galle Moesen chwedl eu ag ef yn yneb yn wnech. Canys yr oedd yr holl Dduwdod o flaen ei lygaidef. Ond ni wel neb hyn ond y meddwl ystyrdol. Fel na ellir gweld haul ond yn ei oleuni ei hunan. Pwy sydd yn gweiddio neu pwy sydd yn pregethu? neu yn rhoi rô yn y byd ac yn gweled fod yr holl Dduwdod i gyd, sef y Duw mawr ai holl olwg arno? ac yn deall mai lle y mae ei gariad ef, yno i mae hynny a pharadwys, ac lle*

Math. 11.
27.

mae ei ddig ef, yno y mae angan ac vffern. Hwn yw Rhuf. 11.
 'r Duw anfeisurrol bendigedig byth, yn rml. nyddu yn- 36.
 ddo ei hunan, ac nido fe bo 'r glod ym mhob man yn
 dragwyddol. Ni ddyle ddyn son am ei enw ef heb Deut. 28.
 barch a chrynsa, canys ynddo y mae parob yn son am 38.
 dano. Oi flaenef y mae 'r nefedd yn diange, a char Dar 6.
 ei fron ef y mae 'r angelion sanctaidd yn ymguddw, Eiaf 6.
 Ond mae dynion fel anifeiliaid direfwm vffernol, yn Rhuf 3.
 rhw, yn anghofus yn cablu, yn camarfer y gair, yn 14. 18.
 tyngu, yn drwg feddwl, yn mellaithio, yn rhegi eraill
 a heueid. e. ei huncin, heb weled fod y tan aniffodd-
 adwy wrthyn ac ynddymt. Ac mae rhai eraill
 (Druain) yn edrych am Dduw o hirbell, ac hefyd yn
 gweiddi am dano oddi allan, heb weled fod ffynnon a
 gwreiddyn ynddymt yn ceisio tarddu a thysu drwydd-
 ynt, Canys mae fe gyda phob dyn er cynddrwg yw, Joan. 1. 9.
 yn goleno pob dyn ar sydd yn dysod i'r byd, ond er i Eph 4 6.
 fod ef drwy bawb nid yw fe yn cael aros ond yn ym-
 bell vn. Y Sawl sydd gantho glust i wrando, gwranda-
 daded.

Eryr. O Golomen. Onid wyti yn blino bellach
 a siarad am y pethau hyn? Ni tynnw i mo' th flino
 di chwaith.

Colomen. Edrych di ar dy ragrith. ond dydi dy
 hun sydd yn ceisio efcus? Nid wyti nês er blino, nac
 er rhagrithio, ac ymescuso. Nid oes dim blinder ar- Job 23. 12
 nafi, Pethau nefol yw fy mywyd, Ac fe am gwna-
 ed i o bwrpas i ddwyn cystio'acth. A rhaid i bob
 llestr wasanaethu yw ddiweddd ai ddefnydd. Nid yw
 'r angelion yn blino yn canu, ac yn canmol. Ac yn
 ydychwi yn gweddio. Gwneler dy ewyllys ar y ddai-
 fel yn y nef.

Eryr. Onid oes (er hyuny) rai o honochwi yn
 swrthdrymion?

Mat. 26.

41.

Eſay 40.

3. 31.

Colomen. Yr enyllys fydd barod ond y cnawd
fydd wan, Nid yw'r dyn gwan yn blino ar ei fywyd
ond ar ei glefyd, ac eisiau bôd yn gryfach, ac mae
nerth newydd yn ddescyn ar y llefscaf os disgwiliant am
dano oddurhod, y gwan a saif, a'r cryf a syrth.

Eryr. Ond beth meddidi a wna dyn fy'n barod
i ymollwng dan ei feddwl, ac i orwedd dan ei faich
yn ddigalon?

Eſay 40.

28.

Eſay 40.

11.

Rhuf.

4. 18.

Heb. 11.

Dih. 16. 3.

Pl. 55. 22.

1 Pet. 5. 7.

Colomen. Nhwy ddywedant, nad trom ond y ddai-
ar, ac er trymmed yw hi, (er ei boed) mae Duw yn
cynnal i synu y ddaiar ai holl gyrrau ar ei air ei hu-
nan, ac beb chwyf na dyffygio. Edrych dithan arno.
Hwn a ddichon gynnal dy galon dithan er trymmed
yw. Hwn fydd yn gosod ei fraich dan ei wyn. E-
drych a gwel fel y mae efe yn dwyn oddiarnat yr hên
nerth, ac yn rhoi i ddywan truan nerth newydd, ac yn
i lenwi ag irder newydd (fel y mae'r gwreiddyn tra
barbatho, bôb blwyddyn yn danfon i'r cangbennau
ddail a ffrwyth newydd.) Canys yn y gwreiddyn y
mae'r bywyd. Y Tâd Abraham a obeithiodd yn er-
byn rheswm dan ohaith, felly y gwnaeth Barac a Gi-
dion a Habbacuc, ac Eſay, a llawer eraill yn ddiwe-
ddar, ac yn yr oes hon. fe fyddai rŷ hir i ti glywed y
cubl, Ond gwŷch gan bawb sôn am y peth y mae efe yn
byw yndde, ac arno. Oni eili di ddwyn i synu dy ffyrdd
a'th fuddgliau, Treigla dy holl hunan ar yr Argl-
wydd, sef arno neu tuag atto o'r hyn lleiaf. ac efe a'th
gynnal di dan y maen melin. Ac os myn y Tâd rhaid
i ti berchi ei fâb ef yn y cwppan chwerw er mwyn
lladd y pechodau, Rhaid yw bôd yn feddwl i orwedd yn
farn yn ei fedd ef cyfial ac i risteidd yn ei gadair,
Mae cŵr y meddwl yn bysfgwriaeth, y mae Duw yn i
roddi i rai y mae efe yn i garn, i dynnu i lawr ei bal-
chder. Hiliogaeth Duw yw ysbryd dŷn, ac mae Tâd
yr

yr ysbrydoedd yn i cosbi, cwympe dan ei draed ef, ac
di gei gysfur. Heb. 12.

Eryr. Mi welaf fod y Golomen yn hedeg heb
flino mewn daioni, er bod eraill fel yr hwiaid yn
fuan yn cwympe i'r pyllau. Gwyn ei byd y rhai
sydd heb ddytlygio wrth hedeg vwchlaw 'r byd
ymma.

Colomen. Onid wyt (O Eryr) yn vn o'r rhei-
ni ?

Eryr. Nag ydwyf etto yiywaith. Nid oes flin-
der wrth ofer-tiarad, ond buan yr wyfi yn blino
wrth fôn am bethau nefol. Ac er hynny tra fwyfi
yn dy gwmnhi di mi debygwn fod rhyw fath
ar ddityrrwch ysbrydol yn fy nwyn i ym-
lacen.

Colomen. Am hynny Glŷn ynghymdeithas y
rhai nefol : Hawdd yw adnabod rhagrithiwr wrth
ei gymdeithion. Safnau diasol yw cymdeithion drwg Dih. 21.
yn llyngcu meddyliau 'r gwirion. Gelod penagored 24. 25.
yw 'r gwyr cyfrwysddrwg, yn sugno 'r meddwl yn ddi-
stau i uffern allan o'i gof ei hun, ac allan o gariad Dihar. 1.
Duw. Ond am gwmnhi da da a glywaist o'r blaen 14. 15.
faint a ddwyedodd y gigfran yn i erbyn. Mae yn sicr D. h. 4. 12.
Efran ymysg y gwenith, ac mae etto wlydd ymysg y
llysiaw, a Judas ymmysg yr Apostolion, a nadroedd
dwf ymysg y pyscod, Ond er hynny Gwae a wrtho-
dd da am fod drwg wrth ei ystlys. a gwae a gam-
gymero y naill am y llall.

Eryr. Ond ni welaf etto vn Eglwys buri mi i
vno gyda hi : Nid oes vn yn gwneuthur daioni, nag
oes vn. (ac er hynny mae vn a hwnnw meddi yw
Christ.) Ond dywaid y gwir sydd dan y llenn,
Onid yw 'r Eglwysydd newyddion ymma cyn-
ddrwa a'r eglwysydd plwyfol gynt ?

Colomen. *Ati ddywed is o'r blaen fod llawer yn medru lleisio fel colomennod ac fel cigfrain hefyd. Mae yn yr eglwysydd llaer o adar eraill, mae'r wyddwalch, a'r forwennol, a'r barchud, a'r gog, a'r gwalech, a'r dylluan, a'r gogfran, a'r biogen, a'r gornchwial, a'r ystlym, a'r cryr, a'r nös fran, a'r fwlfran, (a'r cyffelyb bobloedd) a'r rhai hyn wrth y gyfraith adar aflan ydynt oll. Mae hefyd ysbryd y colomen yn ei mysg yn yr eglwysydd. ond mae ysbryd y byd yn taflu cerrig attu.*

Levit. 11.

Añ 7. 51.

Eryr. Ond beth a ddywedi am yr yfscuthanod a'r cyffelyb rai fydd yn debyg i chwi eich hunain?

Colomen. *Nid yw Moesen yn i galw nhwy yn aflan, er bod gwahanieth. Nid wyf finnan yn i barnu, Ond yn dwyn ar gŵs, nid fidan yw'r carth meinaf, nid awr pob disclair, Nid Gilead yw Ephraim, Nid Ahdod yw Sion, ac nid gwiw nosio a boddi wrth y llaen, Nid gwellrbedeg a blino cyn diwedd. Nid nes dyn er iddo gychwyn o'r Aipht a chael i ladd yn y diffaethwch drwy anghredinaeth. Roedd gan lachawdur y bŷl rai cerain yn ôl y cnawd ei gwarwarent ef, Ati ddywedais, fod Duw wedi rhodio drwy dair Teml yn barod, sef y Deml ynghaer Salem o waith Salomon, (a honno oedd dywyll i'r ysbryd a disclair i'r cnawd) yr ail oedd Teml corphy mab a ddinistriwyd, ac a gyfodiwyd yn ogoneddus ysbrydol; y drydydd oedd yr eglwys wych ymrhesenoldeb Duw gyda'r Apostolion; a'r eglwys nefol yw Caer Salem newydd, yr hon a gynwys ynddi yr hên destamem a'r newydd, ac eiff i'n hwn i'r ddau*

Barn. 12.

6.

Añ. 2. 6.

18.

Mat. 24.

13.

Joan 7. 3.

1 B. en. 6.

Joan 2.

21.

Añ 2.

Dat. 11.

10 12. 14.

Eryr. Ond (yn bennaf peth) dangos i mi beth yw'r bedwaredd Deml, Canys mi welaf bawb agos wedi blino ar y temlau a'r gwahanacth fydd etto.

Colomen. Y Deml olaf yw Duw mewn dynion
 yn ymddangos, a dynion yn ymddangos yn ei enw yn- Dar. 21. 22
 iau, Pan fo dynion yn addoli Duw ynddo ei hunan, Tit. 2. 13.
 ac nid mewn cyfarwyddyd dynion, a Duw ei Hunan
 yn oll yn oll ynddyni, ac iddym. Canys byd yn hyn 1 Cor. 15.
 y greadwriaeth a gysgododd y Creawdwr. Ond 24.
 pan ymddangoso y Duw mawr fe ddislanna y cre-
 adwriaid. Mae fo drwy bob peth erioed, ond
 nid oes mo ysbrydoedd dynion ar y ddyn yn i
 ganfod ef eito yn oll yn oll, Ond yn chwenych Rhuf. 1.
 y wisg yn hytrach na'r hwn fydd yn aros yn- 24.
 ddi. Cyn gwneuthur y bjd nid oedd ond Duw 2 Thefl.
 yn ymddangos iddo ei hunan, ac wedi disa'r 1 10.
 bjd ymma ni rfyddir neb ond Duw. Rhai a
 wel ei ddigofaint, ac eraill ei gariad ef byth.
 Y dyn na welodd Dduw mewn meddwl ysbrydol
 ni addolodd hwnnw mo Dduw ei hunan; Ond Joan. 4.
 ysbryd y bjd mawr yn ei le ef y mae y rhan 22. 23.
 fwyaf yn i addoli. Mae'r amser yn agos na
 bydd gan ddynion na goleuni, na hyfrydwch, na
 ihywysog, na bugail, na phorfa, na thai, na
 thiroedd, na meddiannau, na gorphwysfa, na chy-
 foeth, na gwybodaeth, na bywyd, na dim ond
 Duw ei hunan, ac efe fydd ddigon, fel y
 dywaid y ddihareb. Heb Dduw heb ddim
 Duw a digon: A'r rhai fydd yn byw heb
 Dduw, ni bydd ganddyn eidd pan loscer y
 bjd ymma ond ei pechodau, a'i gwewyr tra-
 gwyddol yn ei cydwybodau ei hunain. Am
 hynny edryched dyn ar ba beth y mae fo yn
 gosod ei galon. llawer o demlau yw'r achos
 o lawer o ymrysonau, llawer o opiniwnau
 a adeiladafoni lawer o Demlau, Ond yn y
 di-

- Col. 2. 9. diwedd ni bydd ond un deml i'r holl ras Duw-
iol, ac ni bydd yr un i'r rhai annuwiol. Teml
1 Cor. 6. 'Duw yw corph ei fab: Teml y mab yw ei ysbryd an-
fesurol, (canys yn ei ysbryd ei hun y mae fo yn byw ac
nid allan.) Teml yr ysbryd glân yw plant y deyrnas,
a'i teml nhwyrhau yw Duw, yr hwn yw y cyntaf a'r
diwethaf, sef yr holl yn oll. Y sawl a fynno fodloni
Gal. 5. 16. 'Duw, rhosod yn ei fab, Y sawl a fynno ddilyn y mab,
rhodied yn ei ysbryd. Blin gan ddyn gael i ddsiddym-
mni a'i ddsiddysni i'w ddsiddann, Ond y sawl sydd gan-
ddo glûst i wrando, Gwrandawed.

Eryr. Di ioniait am glûst i wrando vnwaith
o'r blaen. Onid oes gan bawb glûst i wran-
do?

- Zach. 2.
13. Colomen. Mae llawer o leisiau ynghalon dyn.
Mae swm y byd a'i newyddion, a'i drafferthion, a'i
bleserau, a'i ddychrymiadan. Mae befyd o'r tu fewn
i stafell y galon swm meddylian, ac anhymerau, a lla-
nw a thras cnawd a gwaed. Ac fel hyn y mae'r e-
naid truan (fel lleity'r meddwon) yn llawn dwnn-
dwrr oddisewn, y naill chwam yn ymgoethi a'r llall,
Nen fel ffair neu farchnad fawr llei mae i'r wst a si-
rad a bloddest yn llenwi heolydd y dref oddisewn.
Dymma'r achos na byr dyn hanner ei feddylian ei
hun, ac nad yw fo yn clywed yn iawn bech y mae ei
galon ef ei hun yn i ddywedyd.

Eryr. Ond pa fodd y mae i feddwl dyn gael llo-
nydd?

- Eisay 26. Colomen. Weth fynd i mewn i'r stafell ddirgel.
a'r stafell honno yw 'Duw ei hunan o'r tu fewn. Ond
trafych di yn gadel i'r meddwl redeg allan drwy'r
llygaid a'r synhwyran, neu yn edrych oddisewn ar lu-
nau a delwan y peth a welaisst neu a gofaisst. Mae'r
Gen. 19. meddwl fel Lot yn gadel ei dŷ i ymresymu ar Sodo-
miciaid,

niaid, nes i ysbryd Duw dy gipio di i mewn i ymddi-
llan a Duw yn statell y galon. Athra fo'r me-
dwl fel hyn o'r en allan mae diabol o'r en fewn yn
rhwystro y meddyliau i ddychwelyd i mewn i Dduw:
ac felly mae'r enaid (rhan yn rhodio oddi cartref, yn
weled, ac yn chwennych y naill beth a'r llall oddi allan, Eze. 69.
heb weled pa fath Dduw sydd oddi fewn. Ac yr aw-
ron (O Eryr) Gâdi mi offyn i ti. A wyt ti yn go-
fyn, ac yn dywedyd pob peth (dybygi di) o eigion dy
galon?

Eryr. Mae'n erbyn fy ewylllys i etto ddangos fy
holl feddwl i neb.

Colomen. Ond Gosod at dy galon, nad oes dim
dirgel, ar na fydd amlwg. Canys mae pob peth o flaen Luc. 12. 2.
wynneb mawr golau Duw ai Angelion, a cher bron Job 34.
milioedd meddyliau'r gydwylbod. A'r hyn a fiffier 21. 22.
yn y glŷst a bregeithir ar bennau'r tai ynghanol y
marchnadoedd. Yr hyn a feddyllo dŷn wrth orwedd
ar ei wely a gyhoeddir yn y ffurfafen. Er cymedy Eze. 19.
dyweder gair mae fo wedi i brinsio yn yr awyr, ac mae
'r angelion yn iysdŷn ef i'r hŷd arall (yr hwn yw'r
naturiaeth nefaf yn dy gymydogaeith.) se ddaw i olu-
ni disclair yr holl ddirgel ddychmygion, a'r llen yng-
horion, a phob bryntni cornelydd, a difyriad cnawdol, Preg 12.
a llofrudd a lledrad a llechiad ffalster, a rhywylwch, 14.
a phob gair segur (fel y clywaist di) i'r farn. Ond ni
all dŷn roi cyfrif am un peth o fil, er hynny rhaid ym
rheo cyfrif. Deall di befyd fôd pob peth ynddo ei
hun yn eglur yn barod, nid oes ond cnawd, ac amser a
mesur ddaearol yn rhwystro i'r naill wybod meddyliau
'r llall, a phan dorref y rhain, se gaiff pawb weled y
symudiadau sydd oddi fewn. Ac yno se gaiff pawb glôd 2 Cor. 5.
neu gywilydd o enau Duw. 10.

Eryr. Ond er hynny Mae llawer peth a wŷr
dŷn

dŷn na ddyle fo moi ddywedyd, a llawer gwir drwg iddywedyd.

Eph. 4. 29. Col. 4. 6. Colomen. Gwir yw. *Am hynny na ddywaid air wrth neb oni bydd iw lls. 'Pam y troit dy dafod yn ofer mewn lleferydd yr hwn a roddwyd i ti, ac nid i anifail? Ond er cyfrwysed a fo dŷn, cofied a chanfydded fod y byd yn gweled peth, a'r angelion lawer, a'r gydwylbod twy, a Duw yn gweled y cwbl ar unwaith.*

Eryr. Ond pa fodd y gall vn ganfod y cwbl ar unwaith?

Psal 19. 6. Colomen. *'Di welis fod yr haul yn edrych ar yr holl wlad ac ar bob peth ynddi ar unwaith, mwy o lawer y cysfodd yr hwn a wnaeth yr haul heb yr haul. Oni chlyw yr hwn a wnaeth y glŷst (heb glŷst?)*

Psal 94. 9. *Ac oni wél yr hwn a luniodd y llygad heb ganwyll y llygad cnawdol? 'Ped fari dŷn yn canfod fod y Barnwr mawr yn gweled ei holl feddyliau ai drofodd ai lwybrau oddisewn ac oddisafes, ni pheche efe byth. Ond mae Luciffer yn cadw mwgwd y cnawd ar lygaid meddyliau Dyn, na chaiff ef ganfod mo hono ei hun nes i bôd hi yn rhyhwyr.*

Eryr. Ai rhyhwyr vn amser i ddyn wellhau?

Zep. 3. 2. 3. Colomen. *Mae 'n rhywyr i lawer y foru. Am fod Heddw yn rhŷ gynnar ganddyni. Ar Sawl sy'n troi, sy'n dychwelyd wenthiau heb wybod iddo ei hun.*
Esay 65. 1. *Cafiodd fi (medd y Goruchaf) gan yr rha nim ceisiasom.*

Eryr. Beth os caledir calon dyn heddyw, onid yw yn rhyhwyr iddo geisio troi y toru?

Heb. 3. Colomen. *'Y Sawl a galedir unwaith drwyddo, ni chais ef byth yn iawn ddychwelyd, nes i fod ef yn y pwll o'r hwn ni ddaw neb allan byth.*

Eryr. Ond pa fodd y caiff dŷn adnabod dydd ei sechydwrriacth.

Colom

Colomen. Tra fo'r adar yn canu, Tra fo'r felin yn troi, Tra fo'r gwynn yn chwythu. Tra fo'r bay-
arn yn dnyrn, Tra fo'r awr hon yn parhau. Tra fo'r meddwl yn ymgeisio, Tra fo'r gydwibod yn rhyb-
ddio. Cyn diffyg yr anadl, Cyn can porth y ddinas, Cyn
bedeg or enaid, Cyn torri or edef, Cyn cwympo'r pren.
Cyn caledu'r enylllys. Cyn serio'r gydwibod, Cyn di-
ffodd y gannyll. Cyn passio y farn, Cyn i heddw ddar-
jod. Cyn i'r munud ymma fyned heibio. Dychwelwch
O blant Dynion. Pa bŷd yr oedwch gymmeryd bywyd?

Eryr. Mae llawer yn Sôn am gael i dal ai cym-
meryd ar awr dda. Onid oes awr dda i bôb vn
oddiwrth y Planedau?

Colomen. Mae'r Planedau yn rheoli y meddwl
anifeiliaidd cnawdol nes iddo fynd allan er corph
oddi ran yr haul. Ond mae'r dyn difrif ysbrydol
vwehllaw'r holl blanedau yn ei feddwl yn barod, er
bôd ei gorph efitto fel anisail. Ir dyn cyndyn nid oes
vn awr dda, nag ir dyn nefol vn awr ddrwg.

Eryr. Ond mae ein Henafiaid ni wedi dangos i
ni yn y gwrthwyneb, ac mai da yw ymgroesi.

Colomen. Nid gwiw croesi'r talcen, pan fo'r
ysbryd aflan yn y galon. Mae arwydd y groes yngha-
lon y dyn ffyddlon, yn croesi ei chwanzau ac yn llâdd
ei natur lygredig, ac yn newid ei feddwl dyna'r
Groes (y'n achub dyn rhag pôb drwg. Ond Deall nad
iw'r dyn sy'n ofni Duw yn ofni'r planedau (mwy nag
y mae vdsus ar y faingc yn ofni y rhai sydd dano)
canyys mae'r dyn duwiol yn rheoli pôb peth yn yr
ysbryd gyla Duw ei hun. Ond mae'r dyn arall yn ofni
ei gysgod yn fwy na Duw, am nad yw fo yn gweled
drwy ffydd mor Goruchaf.

Eryr. Ond Beth a ddywedi di am y Dewiniaid a'r
dewiniesau? Oni wyddant hwy lawer peth dirgel?

Colomen.

Colomen. Os ymroi a wna rhai i ddiafol, fe
 Deut. 18. ddengys iddyni yr hyn a thyf (gan ddyfscu ei blam
 10. 11. 13. mewn malais a drwg) Ond ni wres ei hun mor
 15. holl gossedigaeith sydd i ddyfod arno, Am hynny
 Jac. 2. 19. mae fo yn crynnu. O'r tu arall, yrhai sydd yn ymroi
 1 Joan. i Dduw a gini i dycu ganddo, ac ni all yr un drwg
 5. 18. gyffwrdd a hwynt, am ei bôd mewn bŷd uchel (mewn
 naturiaeth arall) yn rheoli gyda'r Oen, ac yn barod i
 farnu dynion ac Angelion. O Gwyn ei bŷd sydd wedi
 Dat. 2. 11. cael yr adgyfodiad cymaf, canys ni all pyrth uffern
 ymbel ar rheini.

Eryr. Gwyn ei bŷd yn ficer. Ond mae arnai
 o'n ty môd i etto dan draed naturiaeth enawd a
 gwaed.

Colomen. Dymma'r amser i ti i ymgodi i'r uchel-
 2 Cor. 6. 2. deran, ac i ddianger rhag y gelyn wrth redeg dan gro-
 es Christ. Dymma'r dydd i dorri drwy'r cwbl;
 Dymma'r awr i fod yn ddedwydd. Ac ô na bai
 pawb yn gweled ei cymmôr, ac yn paratoi erbyn y nôs
 Jer. 8. 7. a'r gayaf sydd yn dyfod; Mae'r wennol ar cyffyllog yn
 Ely 1. 3. adnabod ei hamser, a'r jch yn adnabod ei feddian-
 nudd, ond mae dyn yn ffolach na'r assynnod gwyll-
 tion.

Eryr. Rhaid i ti ddangos yn helaethach pwy
 sydd ddedwydd, a pha rai fydd anedwydd. Canys
 mae llawer math ar bobloedd a galwedigaethau. Beth
 hetyd a ddywedi di am y Pysygwyr, ac am y Gwyr
 o gyfraith? Di ioniaist am lawer math o rai eraill
 o'r blaen.

Col. Mae'r pysygwyr yn llâdd llawer corph dyn
 drwy ei hanwybodaeth, neu o chwani arian (fel y mae
 llawer pregeithwr yn llâdd eneidien:) Ond mae'r Py-
 sygwyr yn helpu rhai drwy rôdd Duw. Os clâf wyt
 ti, Dos yn daer at Dduw; hefyd cais gan yrhai sydd
 yn

yn y ffydd ar ffafr nefol weddio drosot ti. *Ac os* *Iac. 5.*
 cynghora Duw di, Dôs wedi hynny at y Pysygwr.
 Ond na ddôs atto fo yn gyntaf rhag cael dy droi ym-
 maith yn ddiobaith. *Ac am y* *Cysreithwyr*, (osia
 mai fel ac y mae pysygwr ffôl yn llenwi'r fonvent yn
 llawon gyrph meirwon, a'r pregethwr aneallus yn llen-
 wi'r Eglwys ac opiniwnau gweigion, felly y mae'r
 cysreithwyr annwviol yn llenwi'r gymansa ac ymry-
 sonau trawfion. *Ac fel mai gorau cyfraith cyiundeb,*
felly gorau ffordd yw dioddef cam, a bôd yn isel ac yn
addfiwyn. fe ddioddefodd Duw fwy o gam ar dy *Mat. 5. 39.*
law di nag yr wyt i w ddwyn oddiar law dy gymy- *40.*
dog.

Eryr. Ond os goddeddaf fi bôb peth, Mae dy-
 nion mor anrhesymol, Nhwy dymant fy llygaid i
 o'm pen o'r diwedd.

Colomen. Disgwil am gyfiawnder nid oddiwrth
 ddynion ond oddiwrth Duw, ac di ai cei yn ddiamman. *Pl. 98. 7.*
 Mae'r amser yn agos iawn yn yr hon y caiff pawb ei
 eiddo. Nid yw'r cam y mae eraill yn i wneithur a'th-
 di ond fel pigiad chwannen wrth y cam ar gorthryn-
 der yr wyt yn i osod ar wddf dy enaid dy hun. *Cosia*
hynny cyn mynd i'r gyfraith er dim. O mor chweini llyd
anioddefgar yw llawer? Mor barod i'r gyfraith? mor
amharod i'r efengil? yr hon a ddyfsg ddyn i roddi ei
gochl i'r Sawl a ddycco ei famell cyn cynhennu: Ca-
nys gwell yw dioddef y cam mwyaf, na bôd yn y gyn-
nen leiaf. Ond bôd fel oen mûd dan law y cneifwyr,
a mudan gwirion byddar ym mysg y cyhuddwyr. *Elay 53 7.*

Ond gwae chwi'r cysreithwyr, mae cyfraith a'ch
 yssa: Gwae'r cynhennus mewn gwlad, *Pentewynion* *Iac. 3. 16.*
 uffern ydynt. Gwae chwi Pysygwyr llofruddiog,
 mae llawer o'ch wedi mynd i'r lan arall yn eich erbyn. *Iob 10.*
 Gwae chwi w'r trawfion yn llyngau cyfoeth, *Rhaid* *15.*
 i chwi

- i chwichwdu'r cwbl gyda'ch gwaedeich hunain. Gwae
 Pſal. 10. 9. chwi yr uchelwyr drwg ei siamplan, yn llusco y tlo-
 10. dion ar eich ôl i ddestryw. Pa fodd y rhomchwï gy-
 Job 24. 9. frif am eich tenantiaid truan? Beth a ddaw o ho-
 nochwi pan dorroer a phan loscer pob peth uchel? Gwae
 Esai 2. 12. bob pren mawr a phob pren bychan ar nad yw'n dwyn
 Math 3. 10 ffrwyth da. Mae'r iân wedi ennyn ynghymru,
 Zach. 11. 1. Mae drws dy fforest di (o wlad y Bruttaniaid pre-
 sennol) yn agored i'r eirias dân. Ac hefyd mae'r
 fwyall ar dy wreiddyn di. Oni ddysgi yr awron ffrwyth
 Preg. 11. da, fe a'th dorrir rhag bôd yn bobl. A Gwae chwi'r
 8. 9 ofermyr, sy'n gwario i hamser, ai biechyd, ai harian, ai
 Job 11. 11. meddyliau tragwyddol mewn oferedd. Gwae di la-
 Job 24. 5. furwr anwybodus. Dy holl waith yw cloddio'r dday-
 ar ai thrin, a throï'r anifeiliaid yn y mynydd, ac
 nhwy a gymmerant i troi gennit ti, Am bynnu tystion
 Dih. 6. 13. i'nt yn a'w erbyn. Gwae di Ddarllenwr cyfrwyfddrwg,
 15. yr hwn wyt yn chwilio llyfran i ganfod lluniau neu fei-
 an. Fe genfydd y Gwirionedd dy feian di ac a'th far-
 Math. 23. na. Gwae di Ragrubiwr yr hwn wyt yn ofni golwg
 dyn. Nid wytis yn ofni pechu yn y dirgel, Di gei dy
 farnu yn yr amlwg. Gwae di Garddodyn heinissegur-
 llyd, na fyddi weithio er llês i nèb. Llês ni cheisi, llês
 Dih 19. 15 a gollis. Gwae di gylwybod gysgylt yr hon (fel ei
 Dih. 6. 10. mûd) wyt yn bradychu dy berchennog, mae amser hir i
 ti i vdo. Gwae chwi sy'n ymgrychu i'r dyrfa (yn boyw
 Jag 5. 5. eich y brydoedd) yn bwyta siwgwr chwant y cnawd
 Jer. 51. 39 yngyrfa diabol, ac yn carwffio eich eneidian. Ar
 fydder ni byda defnydd ddiwr i ti i w gael i oeri blaen
 dy dafod. Gwae chwi foneddigion drwg sy'n llyfu
 Amos 4. 1. chufst y tlodion, yn peri i'ch tenantiaid ochneidio, ac
 Mic 3. 3. yn torri ei hest yrn. Mae amser eich gwasgfa chwi
 yn prysfuro heb oedi. Gwae chwi offeiriaid mudlon
 yn caru llwynogod, yn cyfarth defaid, c'n deitllion
 chwernon

chwerwon. beirchion, diog, gwangus chwyrnlyd, cyf-
 gtyd, llydlyd, drowllyd. Fe ach troir chwi oll allan or
 eglwys. A gwae chwi holl hên Gymru i ydd etto
 heb i hadnewyddu. Ond Gwyn eich byd chwi i yn b-
 raithus am Dduw, chwi gewch eich llenwi ac i fo
 ynddo iddo. Gwyn eich byd chwi rai dir y i ffyddlon
 parhaus, ei wi a gewch fendith ar eich gwaith. Gwyn
 ei byd y Gweddinyr diragrith, nhwy a gant i gwran-
 do bôb amser. Gwyn ei byd ai gwadant ei hunain, ni
 wâd Duw mo honys. Gwyn ei byd a gywir hanant we-
 nith Duw, hwy gant fynhan cef i ysbrydol. Gwyn
 ei byd y rhai ysbrydol, canys gyda nhwy y mae cyfri-
 nach Duw. Gwyn ei byd y gwiliadwrus, ni chaiff
 diafol afel arxnt. Gwyn ei byd y disgwilyr di-
 staw, fe ymwél yr Anglwydd i fynu a hwynt. Gwyn ei
 byd y rhai a ddiodefant dros yr Oen, gyda'r Oen y
 teyrnasant. Gwyn ei byd y rhai a ddihunwyd a o ddi-
 hun-antwyd, Byw a wnant yn Nuw ei hunan. Gwyn ei
 byd a barhant hyd y diwedd mewn daioni, Anrhaethad-
 ny yw ei cyslog hwynt. Gwyn ei byd y llé'g gestyngedig
 torredig ei calonnan, canys ynddynt hwy yr erys Duw.
 Gwyn ei byd y diniwed, ni all neb i niw cidio. Gwyn ei
 byd blant bychain Duw, mator yw ei ofal am danynt.
 Gwyn fydd weision grymmus y Tâd, cisteddant i niw-
 dda, ar Oen ai gwasanaetha. Gwyn ei byd y rhai bod-
 lon dioddefgar, nid oes dim a all i cysbruddo. Gwyn
 ei byd a arhosant yn isel nhwy a godir yn uchel,
 Gwyn ei byd a nefiant yn erbyn ff. wâd naturiaeth,
 nhwy ddônt i'r môr llei mae'r ysbrydoedd sanctaidd.
 Gwyn ei byd a wnelont bôb daioni ar a wypon, nhwy
 gânt wybod a fynxont, a nerth newydd fel E. yrod.
 Gwyn ei byd a rodiant gyda Duw (fel Enoch) Duw
 ai geilw ac ai derbyn o fysg dynion. Gwyn ei fydd y
 meddwl pŵr llonydd, fe eadwyn hwnnw Baradwys a
 phren y bywyd. Gwyn ei fydd a ymprydio oddiwrth

Jer. 23.
 Math. 5
 Zech. 10
 Psal. 13.
 Jer. 29 13.
 Mar. 4.
 Psal. 25. 14
 Psal. 27. 14
 Galat. 3. 26
 31.
 2 Tim. 3.
 12.
 1 Joan 3.
 24.
 Luc. 2. 10.
 Ecl. 57. 87
 Phil. 2 15.
 1 Joan 2.
 12. 13.
 Joan 7. 17.
 Heb. 11. 9.
 Math. 5. 8.

gnawdoliaeth, fe gaiff fnyta Manna Duw. Gwyn ei fyd a wrthododd holl bleserau 'r cnawd, efe a ffo afon Duw. Ac (mewn un gair) Gwyn ei fyd yr ailenedig. Hwnnw a anwyd i etifeddu pob peth. Duw fydd yn Dâd iddo, ac yntau yn blentyn anwyl i Dduw. Yr oen fydd ei olenni, ac yntau fydd olenni yn yr Arglwydd. Ni all dim i ddrygu, ond pob peth a gŵl weithiaer lles iddo. Pan na allo ddal ei asael ar Dduw, fe ddeil Duw ei asael ar ei hâd ynddo ef. Fe gaiff orphwys byth ynghalon Duw (yr hon yw ei fâb) pan fo llawer eraill byth yn ffrio ar y llechau duontanllyd, yn farw heb fyw, yn fyw heb farw yn dragwyddol. Ond ni all yr ail angau niwed i'r ailenedig, ac nid oes dafod angel a all gyfrif yr holl dryforau fydd ynghadw yn Nuw cyn dechreuad y bŵd i'r enaid hwnnw. Ond efe ai cefsydd ac ai caiff, ai waith ef fydd i gyfrif ai mwynbau yn dragwyddol. Wele 'r awron, Dymma 'r felldith a'r fendith. Wele dymma fynydd Ebal a mynydd Garizim. Dymma angau ac fel dyma fywyd. Dewis di (o ddyn) fywyd ac nid angau.

Ei yr. Dywaid i mi. Pa fodd y cymmerai asael ai y bywyd?

Colomen. Mae 'r addewid yn perthyn i ti wrth dy henw os cedwi asael ynddi. Dy enw di (wrth nawnriaeth) yw, Drygddyn, Annwyl, y pechadur ffiaidd, crenlon, Carcharwr, Dall Byddar, I'r rhain wrth ei benwan yn yr ysgrythur y mae gair yr addewid. Fe er bod yr enaid yn wann heb allwng cymryd gafael ar y cyfammmod, fe gymmer cyfammmod Duw asael ar yr enaid. Canys yn enw 'r mab y Caiff y cenedloedd ymddiried. Ac os dywedodd ef y Cai di lynn yn y mab. Beth er dywedyd or gelyn na chai di? Nid gair y gelyn a Saif.

1 Tim. 1.

13.

Rhuf. 4 5.

Dat. 3. 17.

18.

Mat. 12. 21

Eryr. Attolwg Dangos i mi, Beth yw'r cyfammod newydd?

Colomen. Cytunleib rhwng Duw ai fâb dros ddyn, arhwng Duw a dyn drwy waed yr Oen. Cariad yw Duw ac Ewyllys da at ddyn. Ac er darfordi Ddyn ^{Joan 4 10.} i adel ef, a dewis y cythrel yn dynysc iddo yn ysbryd ^{Rhuf. 5. 8.} y bjd mawr ymma, etto fe a glywodd Duw arno gymryd i fâb (ai galon anwyl) oi fonwes, ac fe ai rhoddodd i farw (fel gwenhithen yn y ddayar i borthi ^{Joan. 12.} llawer. Rhodd fawr anrhiethol yw Christ, a rhodd ^{24.} fawr yw llaw ffydd i'w dderbyn, Ni all neb i phrynnu ^{Ri uf. 8. 32} ond fe all y stotaf i derbyn. Llawera ddynedir yng-hylch y cyfammod newydd, ac am hynny ni ddwyedafi ^{Elay 55. 1.} ond byn yr awron. Mai drwy rinwedd hwn y mae'r ^{Can. 2. 16.} pechadur yn eiddo Christ, a Christ yn ei eiddo yntau: mae Duw yn ymroi drwy Ghrift i ddyn, a dyn yn rhaid iddo ymroi drwy Ghrift i Dduw. Ac felly mae pob peth ar fydd gan Dduw (oll yn oll) yn eiddo dyn, ac eiddo dyn pechadurus, sef ei holl ewyllys ai feddyliu yn eiddo ysbryd Duw. Eiddo fi (medd y Tad wrth ^{Joan. 17.} Ghrift) yw'r eiddo ti. Ac medd yntau wrth y ^{6. 10.} pechadur, Eiddo fi yw holl eiddo'r Tad, ac eiddo ti yw fy eiddo fi, am heiddo fi wyti o ddyn. Mysi a'ith brynnais. Rhaid i mi dy gael a'ith gymryd. A rhaid i ti i'ch gael ffydd gennifi i'm cael ac im cymryd innau. Dyma fwm y cyfammod newydd.

Eryr. Ond beth yw'r ffydd ymma y sonir am danit

Colomen. Ysbrydoliaeth ryfeddol, nid yn unig i grodu mai'r Jesu yw Christ, Ond hefyd mai'r Christ ^{Eph. 1. 6.} ymma yw anwyl y Brenin a Bywyd dy enaid ti: a ^{Joan. 20:} darfed i'r Jesu farw droffoti i fyw ynoci, ac i'ch ddwyn ^{28.} yn ddied at Dduw i'r gwreiddyn yn y drinded nesol. ^{1 Pet. 3. 18} or hwn yr eiddo dyn allan drwy gwmp Adda. Pan fo'r enaid yn canfod hyn iddo ei

bun, ac y cyanu hyn yddo ei bun, Dyna ddyn yn ei ghydag. Nona gwnyll yn dechrau goluo. Ni ddiffddir moni.

Er. Ond am yr wyti mor fynych yn dywedyd mai Christ yw calon Duw 'r Tâd?

Colomen. Am mai ef yw bywyd, a dirgelwch, a doethineb ac anwylid a chynaf a diwarthaf, a phenaf ei Dâd (fel y mae calon mewn dyn.) Ac nid oes yn ei galon ef ond ewylllys da tuag at bawb, heb ewyllsio fôd neb yn golledig. Er hynny pan wnelo dyn darwg yn erbyn Duw mae fo yn barod i feldwl yn darwg ac yngaled am Dduw ac nid am dano ei hun fel ped fai 'r Gornuchafar y bai ac nid dyn.

Eryr. Er i ti ddywedyd mai da yw Duw, nid wyfi yn credu nad oes digter ynddo tuag attaf fi?

Pfal. 99. 8. Colomen. At dy gnawd y mae digter, (a gwir yw hyn) Rhaid i ti adel iddo ddifa dy gnawd, rhag i'g gnawd ti ddifa dy ysbryd, Ond at dy ysbryd nid oes ond cariad. A oes dim tywyllwch yn yr hawl? neu eisiau ar berffeithrwydd? A wnaeth Duw niwed i ti erioed? Ond oddiwrtho ef y cefaisi bôb dai-

Job 36. 23. oni? Ond efe a'th achubodd di oddiwrth lawer perigl? Ond hir y cyf-ddygodd ef a'th di, er i ti bori dy bechod beynydd yn ei wyneb ef? Ond efe a roddes y ffd ai bobl ai fab ai sibl o'th flaen di, a llawer rhyi nad cariodus i ti? A yti (wedi 'r cwbl yn tybi-

Exod. 34. 6. 7. ed mai meistr caid yw? Nid yw fo yn creiso genit ti ddim end y peth sydd i'dd ar dy lês dy hunan. Dynaid di'ban fel y dywedodd gwraig Manoa. Pe buase Duw ar fedr ein lladd ni, ni buase fo yn gwnenthu cynains drosom ni. Nid amser yw hi yr awron i ddigalonni. Nid le, mae 'r dydd yn codi yn ddisclair, ar Seintliar yn gweidi Hallelujah, ar pechaduriaid yn deffroi, ar anifeiliaid drwg yn rhedeg

Bern. 13. 23.

rhedeg iw llochesau, ar blodau yn tarddu, ar haf
mawr yn agos. Cyfod tithau i fynu yn galinnog, Ro-
edd gan Dduw feddwl di attai i pan ordeinio ef i ti
gael byw yn y fath amser a hwn. Na wyddost i nad
oes gan Dduw ddefnydd mawr mewn cariad iw wne-
thur arh di yn dy genhodiaeth. Gwir yw y mynnai
'Diabol i ti feddwl yn ddrwg am Dduw (i fod ef yn dy
galhan di,) fel y mae fo ei hunan. Una Cosia i Dduw
gymryd gafael nid ar natur angelion ond ar natur Heb. 2. 16.
dynion, yn Had Abraham ac nia yn had Luciffer.
Dywid ti yn dy galon. Drwy nerth Christ tra fynd-
wyf byw, mi feudylia 'n dda am Dduw. Er iddo Job 13. 15
fy lladd i, mi a lynaf wrth ei draed ef. Ac os da-
meddwl i mewn fel pellicen danllyd oddiwrth ddiofol
Tafl hi yn fuan allan eithwath at ei rhad, ac yno nid
dy eiddo ti ond eiddo'r gelyn yw'r fath fead lian di-
ffanth ar rheini, nid yw Satan ond fel Ceilwg vydd.
Gwrthwyneba fo yn dy galon, ac fe a ddia-ge odau- Jac. 4. 7.
wrthyt. Swm dy holl ddedd ti yw meddwl y dda am.
Dduw, ac yn ddrwg am dy feddwl di hunan, cwnys
daioni yw ef, a nych drygioni wyt tithau. G na byn
nes i ti garu Dduw yn anwyl ddigon, aeth gwynas dy hu-
nan yn anghymodlon fel y dylit.

Erw. O d yr wyf yn clywed beunydd i yw fwn
ynof, Mai cyfiawn yw Duw, mai cyfygyw i poth
nefol, mai colledig yw'r ihan fwyaf, mai anl yw y
rhagrithwyr, Mai anaml yw addolwyr y Tad, mai
taer yw'r gelyn, Mai diartog yw dyn, Mai myych
y cwmpais i fy hunan, Mai digymma yw
fy mhechod, ac mai cant i vn y cai fych fod yn
gadwedig.

Colomen. Dymma'r ateb. Wele mae'r drws i'r
bywyd yn agored etto. Na fydd ddiofol. Dielli etto fy- Eney 69.
ned i mewn i'r plâs gogoneddus tragywyddol. Mae 1. 2.

Mat. 11.
18.

Eph. 6.

Joan. 4. 24.

Rhuf. 3.

gwared oddiwrt Dduw drwy'r holl wlad yn gwahadd pawb i mewn er trymmed yw ei pechodau ac er ~~amled~~ fu ei cwympian. A phan ddelych yn dy ewylls i mewn at Dduw, fe a rydd i ti arfan i ymladd ar fwrth, ac a'th wna di yn daer i dynnu i lawr wrjchoedd gardd y cythrael ynott ac yn y byd. Ac fe a ddysg i ti addoli'r Tadei huanan yn ei ysbryd ai wirionedd ei hunan, drwy garthu allan y rhagrth ar ffalffeddwl, Ac yna di gei wybod dy fod i ti mewn cyflwr cadwedig, wedi myned drwy'r porth i mewn i gyfiawnder Duw'r hwn sydd eiddo pob un i'r sy'n nefol gredu esengol Duw. Canys nid o ddyn ond o Dduw y mae iechyduriaeth.

Eryr. Mae hyn yn gyflurus iawn, ond er hynny mae rhyw reth o'r tu fewn yn fy lladd i. Beth a waa yn colledig? A oes dim help iddo?

Hof. 6. 1.

Colome. 1. K. ad yw dy ladd di cyn dy iaehan, a'th golwg yn dy gael. A fel y daeth Immanuel o wrechder nef i waelod uffern, felly i swydd ef yw codi llawer o waelod i waelod i wrechder Gwynfyd. Mi adwaenwn yn ddech Diabol atto, gan ddywedyd. Colledig wyt ynau a ateb d. Gwir yw hynny. Ond (ebr ef) Gwir yw hyn hefyd. dd fod Christ i gadw'r colledig. Dal dy dfael ar yr edef honno. fe gostiodd i Ghryst ei Gwyd i nyddu i ti i gadw dy swydd i ti. Canys y pechoduriaid pennaf yw'r Arglwydd Gorchaf.

Mat. 2. 17.

Ac es coch fel scarlet yw dy bechodau, ese ai gwna yn wynuach nar eira. Mae ei ysbryd ef megis sebon y golchyddion yn carthu allan y llygr dyfnaf. Ac fel y mae'r mab yn rhad felly mae'r ysbryd hwnnw yn rhad hefyd. Gofyn ac di ai cei. Hwn a esyd yr olaf yn gyntaf ar bryntaf yn lanaf. Hwn a gynwriaist newyddion i'th geryddu di (yn dy gydwybod) a-

Ec. 1. 18.

M. 1. 3.

Pf. 1. 12.

La. 1. 13.

Ac es coch fel scarlet yw dy bechodau, ese ai gwna yn wynuach nar eira. Mae ei ysbryd ef megis sebon y golchyddion yn carthu allan y llygr dyfnaf. Ac fel y mae'r mab yn rhad felly mae'r ysbryd hwnnw yn rhad hefyd. Gofyn ac di ai cei. Hwn a esyd yr olaf yn gyntaf ar bryntaf yn lanaf. Hwn a gynwriaist newyddion i'th geryddu di (yn dy gydwybod) a-

llan

Llan o honot dy hunan. Ni syn ef i ti fôl yn un or
bafstuddiad, ond yn un o wir hiliogaeth (Duw; ac er Heb. 12.
mwy'n hynny mae fe yn dy geryadu. Ac er cynted
unwaith y gwelysth di wactod uffern dy galon dy hun,
ac uwchder cariad Duw, a rhyfeddodau Paradwys, a
chanfod Beth wyti, Beth a fnoft ti, a Beth a fyddi di
hyth, ie meddaf pan ymglywich unwaith ac eli ac
olew ferch mwynaid y Duw tragywyddiol yn iachau
brwiau'r galon ar gydwibod ysa di weiddi allan. He- Ps. 147. 3.
lclniah: Moliant Duw a leinw'r hollfyd; pwy fydd
deb ig iddo? Iddo fo bo'r moliant. Duw a doddodd
fyngalon galed i, ac am dyscodd i yn siriol i gennu
iddo gyda'i holl seintian mewn yforyd a nerth. Duw Psal. 40. 2.
am carodd, Duw am cofodd, Ceisiodd, ca- 3.
fodd, cadwodd, cododd. Haul fy mywyd drwy
farwolaeth, ffynnon fy ysbryd: Swm fy hiraeth,
Gwreiddyn byd, a phen angelion. Tâd fy Ar-
glwydd Carwr dynion. Ac o hono, drwyddo, iddo,
mae pob peth: Pwy all i chwilio? Ond pan fych di Psal. 2. 11.
llawenaf fel hyn ym mharadwys Duw, yno Gochel a Pet. 5. 8.
frynaf rhag i'r Saph genfigennus ddyfod attat a dy-
wedyd wrthy: Di eili yr awron fôd yn ddiotal.
Mae pob peth yn dda. Gollwng i mewn dy chwantaau
cyfreithlon naturiol yno i ymgymysgu ar deisyfi-
adau nefel, ac wrth hynny (medd y saph) di gei'r
ddau ynghyd.

Ond dymma'r gwir, wrth hynny di gollir ysbryd Psal. 30. 6.
pwr ar golomen, ac yn i le fe ddaw'r gigfran i mewn, 7.
a'r llun o feddyliau duon ambheus, anfodlon, rymbestlog, Hos. 2.
ac yno Rwyti yn cwmpo oddiwrth dy gariad aib bri- Ja. 4. 4.
od cyntaf ac megis yn colli dy fywyd aib olenni nwyll
ac yn pusteinio yn dy feddwl gydag ysbryd mawr y byd
hwn, yr hwn hefyd fydd yn chwennych dy enaid iithau
ow feddiant. Ni bu ddyn anllad erioed yn chwennych

Jac 4 4.

morwyn brydferth, cymaint ac y mae ysbryd y bjd
hwn yn chwantu dy enaid di; Canys fe wyl bywyd na-
turiaeth i Dduw wneuthur dy ysbryd di ar ei lun e-
hwr, i fod yn forwyn iddo ei hun. ac na ddylit ti ymly-
gru gydag un creadur. Ac am hynny os cefaisst ti vn-
wanth flas ar air Duw, Gochel i gollu, a mynd yn bur-
teim yn dy feddwl i chwantau diafol, ar enawd bwm,
ar bjd byr ymma.

Heb 6.

Eryr. Ond bech os cwympa dyn oddiwrth y go-
fal ar hiraeth ar cariad cyntaf? A oes dim gobaith o
hwnnw?

Colem. Coded hwnnw yn fuan. Cosied mai gwëll

Hof 1 7.

Lzcc. 16.

Luc. 11.

24

2 Pet 2.

20.

Pŵl. 13 3.

1 Cor 16.

13

Dat 2 15.

yn bod ynnwchian mab Duw nag ynt ybaeddu
yn r enawd. Gochel galeda dy gydwybod wrth i my-
nych dwynni ai bo ri. Mae dy reswm di (o Ddyn
galwedig fel newydd wedi i hysguo ai threfnu ai
goleuo, Gada rhag i farh yforyd naturiaeth ly-
gredig ddyfod i meirni chwant, rhag i'r diwedd fod
yn waeth na'r dechrau; Dwg at erchyll yw dechreuad
pechad r wrth i enw bjd, ond mae diwedd rhai yn
waeth wrth i gen i or bjd. o Cymmer ofal rhag i'rh
gennyll ddoddi i'r y ddauar, rhag na bo goleuni ynol i
ddauos i'rh bale yr ei di wrth furw. Ond bydd
wrol; Cynydda meirni gwyb d eib a gostyngeddrwydd a
byddra gydi Daw. Dal y duoni a cefaisst. Gad i'r
ledyn mawrard hedeg a thysu ynol. Cadw allan y drwg,
a Gwacdda am help, ar Achubwr a nesha allat. Co-
fia weision Daw gnt, er amled oedd ei gwendid yr
cedd ei meistyr yn rhoi henwan parchedig arnynt. Sef,
Noah berffanb, Abraham ffyddlon, Llygysfwrn, Job
ddioddefgar, Davydd llun calon Duw, Jonch y pro-
phwyd, a Moses addfwyn (yr hwn pan ddigiodd
seithwanh fe a bechodd unwanh.) Am hynny,
ymdaro di yn lew ar gelyn yn nerth yr Oen. Cymmer

gledysf llym angau Christ i ddarnio'r Saph, ac i ladd yr hên ddyn ynol. Os cwmpaist, Cysol, Ac os codaist Gochel gwympo. Nid rhaid i ti ymgadw rhag dim ond rhag y Pechod yr hwn yw gelyn Duw, a gysail diafol drwy'r hon y mae fo yn cymryd gafael ar y meddwl.

Eryr. Adolwg Dangos i mi yu eglurach, pa beth yw pechod.

Colomen. Pechod yw trosedd iad y gyfraith, Am. 1 Joan. 3. 4. huredd y creadur, croesineb naturiaeth yn erbyn Duw. Gwrthwynebrwydd iw ewylllys sanctaidd ef. 'Pechod yw pan fo'r meddwl yn chwilio am fodlon- Esay 55. 2. rwydd lle nid yw iw gael. Rhaid yw deall mai drwy bechod a Adda y torrwyd naturiaeth yn ddarnau, ac mae Duw drwy'r darnau hyn (sef drwy bob peth) yn Eod. Ar pechod yw ceisio dedwyddwch yn y Lu. 15. 16. darnau hyn ond nid yn Nuw. Mae'r dyn glwih yn chwilio am y daioni mewn bwyd, ar meddwl mewn Phil. 3. 19. diod, ar balch mewn dillad neu ddonau'r meddwl. Hefyd mae'r gwryw ar fenyw yn tybied fod y perffenthrwydd yn y naill y llall, ac yn mynd drwy frym- ni (o flaen wyneb golau Duw) yw geisio, ond yn lle i gael yn cwympo ill dan i ffan y cythreuliaid. Canys nid mewn un creadur, nac yn yr holl greaduriaeth y mae'r trysor ar blodeny yn Daioni. Mae'r wybren ar ddai- Job 28. ar, ar môr yn llefarn, Nid yw ynom ni. Mae'r defnyddiau ar dyfnderau, ie ac amfer hefyd yn dywedyd. Nid yw ynom ninnau. Di ellu gael y rhain heb gael Daioni, er i fod ef yn ymguddio drwy'r cwbl ym mhreswylwr tragywyddoldeb. Mae chwamau'r meddwl fel saethau, Pob un ar sy'n mynd heibio i Duw pechod yw i ô mor aneirif iw'r rheini? Ac ni all dyn ond pechu tra fo ef yn aros ynghanghennau naturiaeth, Hynny yw yn llygadrythu ar y naill beth ar ôl y llall, heb ddychwelyd i'r undeb, yr hwn yw Duw ei hun.

Pi 5 1.6.

A chymaint o ddyn ac sydd yn ysbryd Daw, cymaint a hynt sydd heb pechu. Ac yn fynnych mae enaid dyn yn pechu pan fo ei ysbryd ef yn ymgadw yn bur.

Eryr. Roeddwn i gynneyn barod i ffeintio, ond yr awron mae ynot beth nerth, (a chefn a chalon) i ymotyn ymhellach cyn ymadel. Adolwg dangos Beth yw y rhagoriaeth rhwng yr enaid a'r ysbryd yn yr vi dŷn.

Heb. 4 12.

1 Thess. 5.

23.

Colomen. Ysbryd dyn yw 'r tryffor mawr, ar enaid sydd megis llong iw ddiwyn o'r naill i'r llall. Ysbryd dyn yw 'r castell, ar enaid sydd fel tref o'i amgylch. Tr ysbryd yw cynhywllin y meddyliu, ar enaid yw plyscyn y rheswm oddi allan : yr ysbryd (medd yr yscrithur) yw 'r mier, a meddyliu 'r enaid yw 'r cymalan. Ysbryd dyn yw gwreiddyn y preu a rhesymau 'r enaid yw 'r canghennau. Mae enaid ym mhob peth byw, a math ar ddeall gan anifail, Ond nid oes ysbryd anfarwol mewn dim ond mewn dynion ac angelion. Tr enaid y mae dyn yn ei lun ei hun yn i genwedd, ond Daw yw Taid (ac nid Taid) yr ysbryd. Tr enaid rhesymol yw llywylbren dyn ond yr ysbryd yw llyw y llong. Wenhian mae ysbryd dyn yn rhodio (fel Dina) allan yn rhodfeydd yr enaid, ac yw mae gwyni ysbryd y bjd hwn yn i gipio, Ond mae ysbryd dyn nawn iol yn wastad allan o hono ei hun fel y mab a-

Luc. 15.

17.

Eph. 2.23.

fradlon nes dychwelyd, yn cael i ddwyn ynghertwyn y cythrael, ac yn dilyn ei chwibianiad ef yn y cnawd mae 'r ysbryd fel i'j Lot ar enaid yn cnawd fel heol Sodom. Ac fel y mae rhagoriaeth rhwng anadl dyn ai foddiwl, felly y mae rhwng yr enaid ar ysbryd. Tr ysbryd yw neuadd yr enaid, a'r enaid yw parth yr ysbryd. Dymma 'r ysbryd (yn angau 'r corph) sydd yn esdyn i fynu ac gadair preswylwr ir agwyddoldeb, pan fo enaid anifail yn desyn i lawr, canys gwaad yw.

Preg. 3.21.

Deall

'Deall hyn hefyd, wneuthur o 'Dduw ddyn ym m-
 rion pob creadur (megis cynhyrion y byd mawr.) se Pŷl. 139.
 enallodd Duw oi enan ei hun ei anadl ynddo iddo, a
 hwnnw a bery byth. Ei ysbryd naturiol fydd drwy
 iad-gynhulliad y ffurf-fen, ai gorph or pedwar def-
 ydd. Mae dyn Duw yn gyfrannog ar ser mewn te-
 gwch, ar planhigion mewn tyfiant, ac ar anifail
 mewn synhwyrau enawdol (y rhai yw'r enaid natu-
 riol: yn gyfrannog hefyd ar Angelion mewn deall tra-
 gwyddol, ac a Christ yn y natur nefol. Na chymer
 di moth dwyllo gan dwylla'r yr oes hon, ac na fydd
 ddierth i ti dy hun.

Di welu ynot dy hun ddau fath ar feddyliau. Rhai
 dyfion cuddiedig pwrpsol dewisedig anwyl (fel aur
 yn y meddwl). Mae rhai eraill yn gwisgo mewn ac
 allan drwy'r meddwl, fel dynion mewn lleit, ond nid
 ydynt yn aros ynddo. 'Di welu hefyd fod y naill feddwl
 ynot yn gwrthod y llall; aith fod ti yn meddwl llawer
 perth yn erbyn dy ewyllys. Gwybydd gan hynny, A-
 gor dy lygaid a Gwel, mai gwreiddyn yr ewyllys yw
 dy ysbryd, ac mai'r llall yw cyfrainb dy aelodau. Mae
 'r enaid yn y byd ymma yn sefyll yn y corph, ar ysbryd
 yn llechu yn yr enaid. 'Pawb sy'n gweled corph dyn,
 a llawer sy'n canfod yscogiadau yr enaid, Ond ychydig
 yn dirdnad yr ysbryd dirgeiaf, sef gwaelod y galon.
 Ni wel neb hwnnw ond ysbryd Duw, yr hwn fydd yn
 chwilio pawb. Ymkellach; fel mai'r corph yw cysgod
 yr enaid, ar enaid yr ysbryd, felly di elli weled fel y mae
 dy ysbryd di yn bwrw'r holl ymportion (yr holl feddy-
 lian naturiol) fel gwagedd a gorthrymder ysbryd i
 bresb yr enaid, ar enaid yn bwrw yr ymborth corpho-
 rot i hapran y corph. Mae iair nef yn gweithio ar dair
 rhan dyn, yr isaf ar ein cyrph (fel y gwelwn beunydd)
 y ganol ar ein bencadieu, ar uchaf ar ein hyfbryddodd.

Job 38.

33.

In yr ysbryd enaid a choroph yr ymddangosodd Duw
ac y pechodd dyn, ac y dioddefodd Christ. Mae rhin-
weddan dyn naturiol yn ei enaid, ai bechodau yn ei ysb-
ryd, Mae rhimweddau dyn ysbrydol yn ei ysbryd, ai
bechodau yn unig yn ei enaid. Y Sawl ni adwaeno ei e-
naid ai ysbryd ni ddeall nai feddyliau'r dydd, nai fren-
ddwydion y nôs. Pam y mae rhysfeloedd mewn seintiaid
oddifewn? am fod y dref ar castell ymma yn saethu at ei
gilydd. Pam y mae ymrifonau ymysg ffyddloniaid? am
fod enaid y naill yn ym-fod yn erbyn ysbryd y llall, canys
yr un yw ei hysbryd hwynt oll yn Nuw. ond ni chytuna
ei beneidiau naturiol at gilydd. At hefyd llawer dyn
sydd yn newyn ei ysbryd wrth beci ei enaid a rheswm
dynol. Mae tair rhan dyn yn ymddangos fel plant a
gweision ac anifeiliaid Iob, neu yn delig i dri mab No-
ah at gwragedd. Neu fel tri phlentyn yn y fforn a mab
Daw yn bedwerydd. Neu fel cyniedd y deml, ar lle
Sanŷtaidd, ar lle Sanŷteiddiol. f. Cofia dithau mai'r
tri hyn yw dy dyddyn aith etifeddiaeth di; Ac mae'r
yscryn r lan yn son yn helaeth ac yn fynych am e-
naid ac ysbryd a choroph, er nad oes fawr eito yn deall
hyn. Ar rha sydd yn canfod ychydig lewyrch ni
chaniadhaed iddynt moi dracthu mewn iaith ddynol,
Canys dysnder anfeidrol yw, Prin y ganwyd yr amser
yn yr hon y datenddir hyn. Ond disgwil di yn oftyngedig
am Dduw, ac di gei weled rhyfeddodau tragwyddol
ei gtriad ef, a bydd ddiolchgar am ychydig olenni.

Er. Ond mae arnai o'n ysbryd Anghrist, rhag i mi
dderbyn gâu athrawiaeth ac angel y tywyllwch yr
rhith angel y goleuni; mae llawer dyficeidiaeth ddwfn
ddierth ddynus yr awron nad wyf yn i deall.

Colomen. Hawad i blentyn y dydd adnabod
Anghrist (Blaid y nôs) fel y dywedais i o'r blaen,
Mat. 7. 16. wrth ei lais at law at ddillad a thnedd ei ffyn. Mae

Mae fo yn newid gwisg yn fynych ac yn dysod ^{2 Chr. 11.}
 yn rhith gostyngeiddrwydd a dysceidiaeth a go- ^{Col. 2.}
 lewni newydd, yn cymryd arno brudd-der neu lawe-
 nydd, a zêl i loſgi'r cnawd ac i fyw yn yibrydol,
 ac er hynny Hunan yw Sŵm ei holl grefydd ef, Ei
 cwyllys ei Hunan a wna, ai jeddwel ei Hunan a syn, ai
 synwyr ei Hunan ai harwain. Mae 'n hawdd dy
 adnaboddi (ô Saph dorchog dwyllodrus er dy fôd
 ti yn nyddu dyedef yn llawer meinach nag o'r blaen.
 Rwyi yn ymffroftio mewn rhinwedd a chrefydd ac o- ^{2 Cor. 10.}
 pinimnan o'r gwirionedd; rwyi yn fôn amyscrythur ac ^{12.}
 awdurdod Duw, ond yr wyti yn byw mewn anghariad ^{Dar. 13.}
 a chenfigen, mewn bysfa cnawdol (yn barnu llawer
 cyn clywed barn Duw am danat dy hunan) yn rhyfe- ^{Math. 7-3.}
 la, yn lladd, yn lloſgi, yn lledratta dan rith Du- ^{Jer. 7-4.}
 wioledeb, yn difetha'r defaid fel llwynoges, ac yn
 diange i'th ffan, yn llechu yn dy synwyr dy hun, ac yn
 gwnio dail i guddio dy noethni. Welc llais y Gornuchaf
 a'th ddychryna a, disleirdeb ei ddyfodiad a'th ddiſe- ^{Pſal. 29. 9.}
 tha. Ar sawl a addolo Dduw ei hun a ddiange rhagotti ^{Pſal. 7. 16.}

Eryr. Ond beth a wna vn fydd yn tybied yn ei
 galon nad yw ei holl grefydd ef hyd yn hyn ond
 oferedd cnawdol, a phennod rhagrithiwr.

Colomen. Dechrau o newydd, a chymmer dy gyfrif
 fel plentyn bach. Anghefia yr hyn sydd or tu'n ôl er ^{Phil. 3. 13.}
 na wyddost nad oedd grai Duw yn y bwna wnaethost.
 Oblegid yr un deyrnas sydd yn gyntaf yn yr eginin ac ^{Mx. 4. 18}
 yno yn y dwysen, ac yn olaf yn y llawn yn y dwysen.
 Na farned neb ddydd perthau bychain rhag i fawr fawr
 Duw gwmpo arno. Di fnoft mewn cystudd meddwel ^{Zach. 4. 10}
 yn ysbryd caethiwed mynydd Sinai, ac ar y bryn my-
 glyd orchyll bwunw yr wyti esto mewn rhan, Ond
 mae'r troed arall ar fynydd Sion, Cofia fôd cariad ^{1 Joa. 4. 10.}
 Duw yn bwrw allan ofn fel y taflodd Sarahagar allan.

*Mae cariad Duw yn toddi calonnau rhai yn llawer
cynt nai ddigofaint. Gochel iau y caethiwed. Ai
un o'r Hagarenniaid a fyddi di yn dy ddiwedd? Fe
ddyle fod ynot feddwl sobr firial diolchgar byfryd
gweddaiidd diniwed yn wastad. Nid wyneb-pryd sarrig,
fŷr, cymylog. Ond wyneb-pryd angel doeth diwyd di-
stau di-gymysg. Ac oni buost felly, Edrych a gwel.
Mac'r pren mawr yn blodeno ynot ti ac eraill. Bydd
felly o hyn allan.*

*Eryr. Er hyn i gyd, mi dyby gwn nad wyti wei-
thiau yn ateb ond yn dywyll ac yn brin, a bôd
llawer o'r peth a ddywedaisit ti iw roi heibio cyn
nemmor o amser.*

*Colomen. Cofia hyn (O Eryr) fod yr holl ym-
ddiddan ymma a fu rhingom ni fel llyfr corn, neu A.
B.C. i blenryn; Ond mae amser a llii bôb peth, Ac
mae yn rhaid rhoi llin ar lin a gorchymyn ar orchy-
myn i'r anneallus, a dysgu i'r Baban Grist Groes (yr
hon ni ddeallodd nemmor mewn nerth esto) Er hynny
diwels pasath waith a wna'r Gornuchaf wrth ysgogiad
deilien. Fe alle drwy hyn y gweithiafo lawer yng-
halonnau rhai. Ond mae llawer dirgelwch iw ddangos
ar fyrder nad wyf yr awron yn fawr Sôn am dano.
Ac meddaf nid yw hyn i gyd ond golygiad mewn drych
ar frŷs, neu rossyn yn gwywo wrth i aroglis. Nid yw
llyfrau a llythrennau ond fel gwellt. Mae'r bynyd
yn yr ysbyrd nid yn y llythrennau. A'r sawl sydd ysbyr-
dol a wŷr oddiwrth ba ysbyrd y daeth y pethau hyn,
Ac nid gwaerwrwr yw. Ond gochel di pwy bynnag
wyt (er doethod moddant neu er duwiolod) esculaso
dan dy berigl y peth a ysgrifennir ymma, neu ddeall-
in yn ddisfraw, ai furw i gornel i rydu yn dy erbyn heb
i ddeall byd y gwaelod, Canys mewn rhyw fannau mae
dysnion betban Duw yn ymddangos, ac mewn eraill*

E(28.13.

mae llaeth, ac megis chwaryddiaeth belyd i'r rhai by-
chain. Ac weithian rwi 'n adrodd yr un peth yn fy-
nych drosto.

Er. Ond mae llawer o'r dyscedigion nad oes gan-
ddynt fawr bris (Dybygwn i) am y pethau hyn.

Colomen. Taw son o'r diwedd. Nid oes wr o ddyfsg

yn y byd, nag oes un a fedr ddarllain holl ddalennau

ei galon ai feddylian ei hun, Nid yw 'r Doffor ond

anifail cyfrwys, nid yw 'r yfcolhaig da (fel y gelwi di

fo) ond aderyn coeg, Oni bydd rhôdd or nesodd gan-

ddo. Ac os bydd, Mae fo yn isel ei feddwl, ac yn lle-

lhan pawb mewn cariad, ac yn byw yn gyfion yn sobr

ac yn ddurwl. Mae gwir ddyfsg yn dyscndyn i fôd

yn y byd ymma, yn ddiwedd fel plentyn, yn fuddiol

fel dafad, yn ddiosol am y byd (fel vn yn huno ym-

monwes y creawdr,) yn effro yn erbyn pechod, yn ddi-

wyd yn ei orchwyl, yn ddigenfigen oddisewn, yn lla-

wenhan yn naioni craill, yn llonydd dan waethaf dy-

nion, yn ddiodeffgar dan ddigofaint Duw, yn fodlon

beth bynnag a ddigwyddo, yn nefol fel Christ ei hu-

nan, yn hyfryd mewn tristwch, yn galonnog mewn cy-

fyngder, yn hyf fel y llew, yn wirion fel colomen, yn

gyfrwys er mwyn yr efengil, yn ffiaidd ganddo ei hun,

yn blino ar stodan natur. ac yn bresu am Baradwys.

Ac lle nad yw 'r pethau hyn, nid oes yno ddim gwir

ddyfscidiaeth.

Er. Ond beth oni ddyscais i yr vn o'r rhain etto?

Colomen. Mi ddymodais o'r blaen, fôd Duw yn

danfon ei holl blant ei hun allan o'i tai ei hunain i

yfcol ei fâb. Ar sawl a ymroddo i'r mab yn ei holl

ewyllys a gaisfi wneuthur yn ddyfscedig am deyrnas

nef, a chlywed llais yn siarad oddisewn, Dymma'r

ffordd Rhodia ynddi. Cyfod, medd Jeremi, i ti arwy-

ddion ffordd. Gosod is garneddau uchel i'ch gyfarny-

Eccl. 44.

25.

Jer. 8. 8.

Tit. 2.

Eccl. 30. 21.

ddo

ddo yn yr anialwch. Vn garnedd yw Gwybodaeth, ac lle ni bo'r garnedd honno mae'r dynion yn cyfeiliorni, Canys heb wybodaeth ni all y galon fod yn jawm. Fe all fod gwybodaeth heb ras (fel tannŷld heb dân) ond nid oes dân heb dânwydd. Carnedd arall yw Cariad at bawb. Llei bo hwnnw mae Duw yno, ac llei bo mae fo yn awyddus i wellhan pawb, ac yn ofalus rhag niweidio neb. Carnedd arall yw Gostyngaid Arwydd ac isder meddwl llonydd, dioddefgar, distaw; ar cyfriw a gânt i dysgu gan Dduw ei hun. Cyfiawnder yw carnedd arall, a heddwch oddiwrth gyfiawnder, ac oddiwrth heddwch llawenydd mewn ysbryd glân. Ar sawl a wasanaetho Ghryst yn y pethau hyn, a fodlona Dduw ac fydd cymmeradwy ym mysg ei blant. Dymma rai o'r Carneddi yn y mynydd i'ch arwain i Ganaan. Edrych ar y pilerau hyn ynot a Dôs ymlaen, a chofia, Nad digon i ddyn fyned i ffordd dda, oni byr ef mai honno yw'r ffordd oran. Bydd ddistaw oddi fewn, di gei adeall pob peth oddi allan. Na symmud chwaith nes codi o'r cwmwl. Hawdd yw diwno'r ffordd sawr wrth geisio i mendio. Aros ym mbebyll Duw nes adeiladu plâs Caerfalem newydd. Tanbaid yw zêl heb wybodaeth, ond cariad addfw yn golau fydd hyfryd.

Rhuf. 14.
17. 18.

Num. 10.

Eryr. Dywaid etto. Beth a dybygi di am holl opiniwnau a chrefyddau y Twrciaid, ar Papistiaid, a'r Protestaniaid, ar Lutheraniaid, ar Calvinistiaid, ar aneirif eraill o Secti yn yr oes ymma? Mi addewais hefyd i'r Gigfran ofyn i ti cyn diwedd ynghylch y llyfr gwafanaethl.

Colomen. Na sonia am lawer o grefyddau. Hên a newydd, a phob vn yn barnu ei gilydd. Nid oes vn grefydd a dâl ddim ond y creadur newydd. Ac nid oes ond vn drws i mewn yno, a hwnnw yw'r ailenedig arth yn enw Christ. Fe fuafe dda i'r dyn nis casso hi

Gal. 6. 15.
Joan. 3. 3.

foel wedi i eni yn gi neu yn gath, neu yn rhyw beth
heb ysbyrd a safonwyl ynddo.

Swm Duniol lab iŵ, Câr Ddunw a th bell galon,
a th cyflog fel ti dy hun. I dyn nad iŵ yn dilyn
lyn, ni waith o ba opinin y bo. Ar laul a dybio
iddo fedru hyn yn rhŷl nid edwy i bannw mo wris-
ddyn y chwerwedd fydd yngardd ei galon ei hun.
Ond i dnyllo ei hunan y mac. Mae rhyddiwnn yr
yn ymrafaelio ai gilydd fel cŵ i a mô hŷr nad fel i a
a môch iŵ y rhan orau yndlyn, a thibe (O Ddun
cyfrnyddrwyg segurllŷd) i wechben uffrn yn chwer-
thin o ei pennau, wrth i gweled yn taro yn erbyn ei
gilydd yn yr entri dymyll, am i bôd heb na gweled na
deud iŵth ei gilydd. Ond o ŷa allan. Gadw hymmaith
yr holl ymryson tan baid, anghariadus, rhyflog, na
wnaith dda i mberioed. A thwch a Son rhag iŵ cy-
threuliaid chwerthin oni fedru chwiz ymrefyma mewn
cariad eg oddfyrnd r, a meddwl i dŷŷen llawer
mewn y bydd iŵ cŵrion bob yn gan ei gilydd, ar cŵbl gan
Ddunw. Ac am y llyfr Gwasanaeth, ni thâl ef fawr
Sôn omdano. Mae hi yn llwyr bryd iŵ gladdu, rhag
i neb gael drwy o dŵrth, yr hē a lathan a dŵr bŵrio.
Wela, se mŵr pŵb pŵth o nŵy dŵ.

Eryr. Oni allaf i gael gwybod. I ba le mae'r holl
eneidiau yn myned pan ymadawont ar bywyd yma?
Pan elont hwy vnwaith ymaith nid ydym ni yn cly-
wed diu oddiwrthynt hwy ond hynny. A aethant
hwy ymhell neu yn agos neu ymha le ymaent hwy?

Colom. O Eryr angraff. I ba le mae'r ganwyll yn
myned pan ddiffodâo hi ond iŵ hwybren dan lly i natu-
riol ei hun? Neu i ba le mae'r tân ar gwres or bay-
arn poeth yn mynd allan wrth ei roi mewn dŵfr? Nid
drwy'r genau y mae ysbyrd dyn yn mynd allan o'i
pridd, ag nid drwy'r genau dŵth yr enaid i gwyn
iŵr serph ar y cŷntaf, Canys pŵth pŵr bymiog cyfŷm

i'r ysbryd meddwl dyn yn treuddio drwy bôb corph heb
 symmud na chynhyrfu dim. O chwiri rai deillion A-
 gorwch eich llygaid a gwelwch, fed ysbryd pob un (wrth
 Gn 25.8. dorri o'r corph) yn aros yn y naturiaeth yn yr bon y
 bu so byw. Os llygredig oedl y meddylian llygrediga-
 eth tragwyddol i'w ei letiſ. Mae naturiaeth cariad
 neu ddigter tragwyddol yn cynnwys ei boll blant yn-
 ddi, ac yn cipio gafael (fel fflam ar wêr) ar bôb ysbryd
 yn ôl ei anian. Ond ni wel dyn moi gartref tra fo ei
 gnawd am dano; Mae dynion (meddaf) fel adar yn
 canu ar y pren heb feddwl am y gwreiddyn sydd yn-
 ddyni. Mae'r encidiau sanctiaid a hunafont yn
 Nuw yn llonydd yn y golau distaw ymhob man o flaen
 ei nyneb efo'r tu allan i drwyſt ysbryd y byd, yn dis-
 gwil am gynhyrfaid y corph drwy gyffroad gwreiddyn
 naturiaeth. Ond mae'r ysbrydoedd colledig wedi torri
 edef y bywyd yn nhywyllwch meddwl digllonedd Duw
 yn rhôo ac yn octain, Ond nid i'w'r byd yn i clywed.
 Pam bynni? Am nad oes ganddyni hwy yn uffern mor
 llais tafod i lefaru, na chan y rhan fwyaf o bonom ni
 glustiau ysbrydol i wrando sef calonnan i'w hystyrio er
 i bôd nhwy yn yr un natur a ni. Ond mae'r ffyddloni-
 aid ymma yn gwybod iaith y Seintiaid yn y byd arall,
 ac yn canu yr un Hallelujah i Dduw gyda hwynt, nid
 yn gweddio arnynt am fyned at Ghrifft drostynt, canys
 mae fo ei hun yn nês atynt na seintiaid neu angelion.
 Ond am y defaid ar griffr yn y golenni ar ymyllwch,
 Cofia fod Gagendor fawr rhyngddynt (fel rhwng La-
 zarus a'r glith goludeg) a honno i'r y rhagoriaeth yn y
 naturiaeth dragwyddol. Fel rhwng melys a chwern,
 neu rhwng da a drwg, y rhai er i bôd yn yr un lle,
 maent wedi i gwahanu yn ddigymod. A phan gwmpo
 ysbryd dyn o'r corph i'r ymyllwch bwnnw, nid oes gan-
 ddo llygaid tyth i weled y golenni, na meddylian tyth
 am ddaioni. Ac o'r tu arall y rhai sydd wedi ddiro

Luk 16.
 16.

i'r Golenni Hwunw nid oes fych ganddyn feddwl am y
tynyllwch. Am hynny Edryched pob dyn, ym mha vn
o'r ddau y mae ei feddwl ef yn byw tra soef yn y
corph, canys ni wyr y colledig mo hanes ei hun.

Eryr. O Golomen mi fyddaf mor hŷf yr awron
cyn diwedd a gofyn i ti dy hanes dy hun. Sef
Hanes y Golomen.

Colomen. Mi ddywedais i ti ar y cyntaf ond ni
ddecellaist. Rhaid iw torri pliscyn y ddammig cyn
cael y cynhwyllin, Er bôd yr yscrythurau sanctaidd
hefyd yn llawn Damhegion. Ar y cyntaf, mi fŷm yn
Enoch yn ymrysson ar hên syd, ond nid oedd neb am
derbyniodd ond Noah anwyl ai denlu. Wedi hynny mi
ddaethym at Abraham ac yn y fan se daflodd ymaith
ei Refsum ei hun ac am dilynodd i drwy ffydd. Mi
fŷm yn ffenestri yr holl Batricirch ar Prophwydi be-
fyd. Ag ar ôl y Prophwyd Malachi ni chefais i famur
le i ddesyn nes dysod Joan. Ond mi orphwysais ar
Jesu Christ ai Apostolion, ac mi a chedais drwy 'r
eglwysydd hynny. Ond cyn ymadel o honynt lwy ar
byd, se ddaeth Brân y nôs (sef ysbryd Anghrist) ac a
gasodd gennad im berlid i. Ac yno mi a ddiengais i
fowes y Meribyrion, ac yn y Tân yr oeddwn i yn
i cyssuro lwyns. Ond yn ddiweddar mi ddiscynais yn
ffenestri yr eglwysydd newyddion, ac weithiau ar rai
oi prugebwyr, or bod llawer o fudreddi yn ei nychodd.
Ac yr awron, Mae 'n weddus bod yn bryssur, Canys se
ofynnir, Pwy iw y rhain sydd fel cymylan ac fel Ely 60. &
colomennad yn chedeg iw ffenestri?

Er. Ond pa fath rai y mynit ti i' th ddynion di fôd?

Colomen. Nid fel y genbedlaeth sydd yn melli-
thod 'r Tâd, ac heb fendisbio ei mam, neu yn lân yn ei
golwg ei hun, ac yn amherffaith ynghatwg Daw. Nid
fel y genbedlaeth sydd uchel ei lygaid ai dannedd yn
ghlodyffan, ai eiddannodd yn gyllid, i ddiso 'r tlodion

Dihar. 30.
11/12, &c.

Dih. 20. 24
25. &c.

oddiaf y ddwy ar. Ond mi fynaf im dyfeyllion i fod
fel y morging yn darparu ei dymaeth cyn bod yn
rhyng, ac fel cwmnged yn adeiladu ar y graig,
ac fell cufiard yn cytno i ymdrech y ghyd, ac fel
y pryscoppyn gael yn dal ei gatel ar air y bywyd,
fel y gallont felly aros ymblas y brenin nesol. Ar
rhai hyn a wneir mor ddiddig na all dim i cyffcoi,
mor isel na all dim i balbio, mor byryd na all dim
i tristhan, mor sobr na all dim i ffili, mor ddislin
na all dim i cloffi, mor bwr na all dim i halogi, mor
rhagorol na na neb fynd yn bwrnt iddyn, mor ddwys
na all dim gloddio danynt, mor ysfafnedig na ellir
i siglo, mor blantaidd na ellir i cyffwysio, mor ago-
red na ellir i can, mor weddaidd na chaiff neb gam-
air gandlyn, mor isel na ddichen un gwyrn moi
hyswyt, mor uchel na all un meddwl naturiol moi
cyrhaedd, mor gyswys ar seirph, ac mor wirion
ar colomenned. Ac ymbellach, mae rhai o honynt a
allant ddywedyd (drwy'r âc) i bôd nhwy yn marw i'r
byd yma. ac er hynny yn byw by. h, yn llai na dim yn-
ddynt ei hunain ac yn fwy nar byd yn ei gwreiddyn.
Ar y dibin teynydd, ac er hynny yn sefyll, heb wybod
dim y-ddynt ei hunain ac yn deall pob peth yn nww,
yn llawn tristwch, ond yn mwyabau canwyll llawen-
nydd digymmar, yn ymdaflu mewn tonnau, ond yn
ficerwrth yr angor, yn gwranddo ar hawb heb gredn un
dyr, ond yn chwilio pob peth, yn ed y har y canghen-
nan ond yn byw yn y gwreiddyn, yn rhodio yn beol y
byd yn y cnaid, ond yn ymgadu ymblas Duw yn yr ys-
bryd, yn llafurio yn wastadol, ac er hynny yn gor-
phwy, yn ddistaw ar y ddwy ar, ac er hynny yn dystion
i'r gwir, yn llawn o feddylian ac megis heb feddwl
ddim, yn cael câs gan bob cnawd a chariad
bob y byt da, yn ymdrech ar bôl gyfnewid
at yn ymgaredigo ac angelion Duw yn elpau

mwy o lais y byd nag a garant, a llai o lesferydd y
Tad nag a fynnent. yn chwilio gwaelod crefydd ac
yn ymddangos ar yr wyneb yn ddiragrith mewn daio-
ni, yn ymbriodi a Doethineb Duw ond etto heb i
mwyndhan yn hollhawl. Ac er umld ei pechodau,
yn dyner ei cydwybodau yn waith nar gwaithaf yn
ei golwg ei hunain, ac yn gystat ar gorau ymmantell
yr Oen, ac yn dibig i'r guyst anolhefnadny, ydynt
yr hyn ydynt drwy ffafr y Gornhaf. O bydd un o
honynt.

E yr. Mae'r rhain wedi myned ymbell. Ond
dangos i mi Pa beth y mae'r gwan yn ei mysg yn
eiddwywedyd.

Colomen. Mae gweiniad yn sicr ymmysg ffy-
ddlonaid fel y mae nŷn ymmysg defaid, a thofsturus
i'r gwrandd ar frestid y gwan yn llefaru ac yn trac-
thu. Wrth naturiaeth marw oeddwn, a phan we-
lais i hynny mi a geisais fyw, ond nis gallwn nes i bob
peth ynof ac om hamgylch farw i mi, ac yno y
colodd y creadur ei asael arnaf, ar munnud
hwnnw y cefais asael ar y creawdr, neu yn byrach
efe a ymaflodd ynof si. Or blaen mi a glywais bre-
gerhan ond nid oeddwn i yn gwrandd, mi ddywedais
weddiand ond nid oeddwn i yn gweddio. Mi gwnais
Psalman ond mi d oedd fnghalon. Mi Sacra-
mentais ond ni welais gorph yr Arglwyd. Mi ym-
ddiddennais ac a ddywedais lawer peth nid om calon
m'n gwirionedd, nes i'r rhoffyn darddu ynof. Ac
wedi'r holl gynnwrf rhaid oedd dinedd or dowedd cyn
dechrau, a marw cyn i'r wenbithen dyfu drwy
fy naiar i. Fe fynhaodd y pechoi ac umlloddodi,
Rodd Duw wedi digio ac yn enghu ynghadair
fngwybod, a diafel yn gwennu ac yn chwert-
thu am fynben i, ac yn gweiddi er iu fewn.

Arwydd i annerch y cymru.

Ho Ho wyf i pian 'r aderyn. Mae fo 'n siwr
 yn y fagl. Mae ei feddwl ef mewn tair o gad-
 wyni befn, yn ffast yn ei cwyllys ei hunan, ac
 yn ysbryd y bjd mawr, ac yn nigofaint y brenin
 mawr gydam fi. Mi ofnais befyd na ellid byrh dor-
 ri mor tair cadwyn bynnu i'm gollwng i yn rhydd.
 Heb law hyn befyd fe ddaeth Rytcheiaid Satan ar
 fy ôl i dan elrhain: Gmatwarwyr y wladu gwaw-
 diasont. A phan welodd yr Heliwr nad oedd gennif
 fatter beth a ddywede 'r bjd ai fytcheiaid, fe gynhyr-
 fodd blant y deyrnas, a rhai (megis) o blant y Bre-
 nin im ceryddu im digalonni, im rhwystro, ac im boeri.
 Pan ballodd hyn befyd, fe ddeffrôdd y gelyn boll wreid-
 dian uffern o'r en fewn i misy hunan, i fod yn ddig-
 lon, yn aflan, yn greulon, yn benwyllt, ac yn llawn o
 wreid hion drwg, yn fydol, yn farrig, yn suddo, yn
 oferfeddwl, ac yno 'r oedd yn flin gennif fyw ac yn
 ofnus gennif farw, am nad oedd bechod yn y dyn
 gwaethaf ar a welwn, nad oedd ef. yn ceisio codi i
 ben i fynu yn fngbalon i. Roedd y nef wedi
 ymadol, ac uffern yn neshon, Angelion Duw yn
 ymddieithro, a delwan anifeiliaidd yn ymddangos.
 Rieddwn i yn gweled fy mod i wedi cwympo
 ymysg lladron ysbrydol anbrugarog rhwng Caerfa-
 lem a Iericho, ac yn ceisio gweiddi am help ond
 yn methu gweddio, Nes i'r Samaritan bendige-
 dig, sef yr A. l. hwr nefol, ddyfod attaf am codi
 i fyan. A hyn oll yr wyf yn i ddywedyd er dy fngn
 di, fel os doi dithau byth i'r ywasgffeydd ymoma
 am y pechod, na ymollwng mewn anobaith a chrisf-
 wech dydol, ac na ymagura fel dasad yn y miern,
 ond disgwil yn llonydd wrth fin y ffordd. Pe-
 ddaw 'r prynwr beibio, ac a'ih ollwng di yn rhydd.
 Ac onide, os derffyd am danat, Derffydad am danat

yn ei freichiau ef wrth ddisgwil wrth ei air ai adde-
wid ef. Ond os dilyni hyn byw fyddi, yn ysbryd y
nerth, ar cariad, ar pwyll. Roedd yn fngbalon i ysgri-
fennu eittai i'rh rybuddio me'n cariad perffaith,
Ond fe ddaeth y Sarpb eittafi, ac a geisiodd aital y pin
ymma. Hi a boerodu ei chelwyda i'nag aital wrth si-
ssial fel hyn. Hunan sy 'n dy ofod ar waith. Rwyti
yn scrifennu yn rhj dywyll, ni fedr nib mo'rh ddeall
nes i'rh niwl di godi, ac nid wyt ti yn dy ddeall dy hu-
nan; Gad yn llonydd, Mae digon o wybodaeth gan
ddynion, beigiwnaent ar ei hol. Mae gormod o lyfian
yn barod yn y byd. Dy holl wobwr fydd cael dy adelfel ty-
lhan yn y diffaethwch, fel felican, ie fel hwtyn
neu un o'r philosophyddion gweigion yn ymosyn
am oleuni naturiaeth i adnabod y Ddwdd yngh-
readuriaeth y byd. A welaist ti yr Argl-
wydd erioed? neu a glywaist ti Daw ei hu-
nan? Dds i ryw dwll ac ymguddia. Mae dydd
Daw wedi goleno. Goran i ti dewi, a gadel ym-
maith scrifennu. Gad bawb yn llonydd a'rh gyd-
wybod dy hun yn esmwyth. Bydd laven. Rwyti dy
fryd a chalon iach. Rhodia a chymmer dy blefer
fel y gweli di bawb agos yn gwneuthur, ac yna fe e-
stynnir dy ddyddiau ai ar y ddau. Wle llyma fel
y chwedlenodd y ddraig gyfrywys am fi, llyma fel y cer-
siodd hi fynhwyllo i. llyma fel y gwnaeth hi ei gwae-
thaf i rwystro'r meddwl, i seiofjngenau ac i aital
fyllaw. A phe i cause y Sarpb i meddwl ni chaw-
swn i'nag ysgrifennu hyn na thithau nai ddar-
llain nai wrando. Ond fe ddaeth y Golmen ac
am belpodd, ac am cynnorthwyodd gan ddymedryd.
Dds ymlaen. Rhaid i bob gwas arfer ei dalem (er
a ddywetto dynion) ac onide Gwae'r gwas. Nid
Hunan fydd ymma yn dy gymell, ond gwir serch ar

1 y 19.
13.

Hol. 46.

Dduw, a cheredd fiddlon (yn nef f) at y cymru.
Nid wyf i na gwaith nes er gwaith o honni dy amfer
byr meaf anghredimeth a diffrwythdra. Ac fe
guff rhai gaffod deallawriacth allan o'r ni l ar ty-
nyllwch. Ie er nad yw dy gwaith di yn dech bech y
mae'r yforyd glin ynot yn i ysgrifennu, Mae rhan
ysbrydol at ceisfyll. Nid oes chwamh fawr lyfrau
cymreig ynghymmer pan lusewyd papurau y Brutta-
naudd gym. Ac (medd Daw) fymthobl i ynghym-
ru a adisethur o eifian gwybod eith, Ac am ddiar i
dy hon, nid gwaith pa amharch a gaffech yn y
cwmwd. Di luddust i 'Dduw dy wrthod, atb a-
del meaf amharch wrthgwyddol, Ond m ad 'Daw
byth mo honni. Ac er nad Daw yw naturiacth,
ac er na ellir i adnab d drwy Philosophyddiacth,
eith ni wnaeth ef mor byd ymma yn ofer ond fe ai
goffodol fel d'ych i weled ei gysgod ef ynddo. Dy-
di hefyd (cbr y G l men, a weleist Dduw ei hunar,
drwy fidd, ac a glwast ei lais ef ei hunan drwy'r
ysbryd fidd yn llefaru wrth ddynion. Ac er bod
rhan o'ch amgylch mor anghreng ar gwaithaf,
Mae er hynt y dyn oddisewnt lef pechu, a chanitho
law ymmbob dion, yn ceisio llës i lawb. Ac wr-
thi i (ô Hād anghredig a llin yn m'gu) yr wyf
yn dywedd cilwamh, Cysid, a Dös ymlaen yn ofstyn-
gedig, yn ofstyn, yn ddi ed, ac yn ddiolchgar. fel
byr y ddi f'ie glomen a'ieb holl resymau'r sirph,
a ddiolchgar a nydlife hi yn y meddwl. Wel
(ô Llyr) Dimma ran o lais un o'r rhai llefcas om di-
hawyr i. Dimma rchydig o lawer.

Eryr. Bech hefyd?

Colomen. Mae m'ellach yn llefaru fel byr.
Byr yw fy d'ie ynt i o'r dechrau'r dnoedd. fy am-
oes fidd fel asen chwyrn yn rhedeg i'r môr. fe ddi

gan

ganwyd ymmysg creigiau, se am magwyd mewn opini-
wnau, se am maglwyd dros amserau, se am rhydd-
hawyd mewn amser cymmeradwy, se am carwyd cyn
dechrau amser, a minnau byth a gaf garu yr hwn am
carodd, ai lawen hoffs pan fy amser wedi terfynu. Ca-
nys yr wyf dan gariad Duw er fy mod dan gerydd
pawb, Gwacl yn y tir, llwyd gan môr, llawn o brofe-
digiaethau, ond llawen mewn gobauth gogoniant nefol.
In y cyfamser yn rhodio mewn maes ysbrydol ymmysg
defaid, ac yn rhybuddio'r geifr na thorrant ei gyda ffan.
A gymmero rhydd cymmered. fynbasg i yw bôd
yn ddinwedd ymmysg dynion. Ac oni allai lês i
bawb, gochelid gwneuthur asles i neb: A cheisio
byio allan o Hunan, yn yr ysbryd glân, ar Ghrîst, i
Dduw, yn ôl yr yfscrithrau, esto dan ordinhadau,
uwchlaw'r bja, islaw'r groes, yn erbyn pechod, ac
ar dŷ sancteiddrwydd, ymmonwes craig yr oesoedd, yn
bino ar gwr naturiaeth, yn bresu am y ffynnon ne-
fol, ac yn gweddio ar i Dduw roddi heddwch nefol, a
llawnder gairionedd i'r Cymru tirion, iw porthi a Jer. 3. 15.
gwybodaeth ac a deall ysbrydol, ac iw llenwi a holl Eph. 3. 19.
llawnder Duw, ac ar i minnau gael cyfran o'r
rhandir nefol ymmysg y rhai cywir mewn Duwioldeb,
ac ar i'r amser fyssio pan na bo rhyfel yn unlle ond
ymmyhyth Satan ei angelion (a hynny a welaf.)
Jabez a weddiodd, i Dduw ai gwrandawedd. se ofyn- 1 Chron.
nodd bedwar peth ac ai cafodd. Disgwil yr wyf 4. 10.
fynnu ar y Duw dinewidrad yr hwn a ddichon
wneuthur mwy nag a ailun i ofyn nni feddwl. Iddo Eph. 3. 20.
ef y bo'r glôd ar mawredd ar doethineb ar diolch ar
deyrnas ar cariad ar cwbl yn dragwyddol.

Eryr. Mae'r amier yn dyliso tel pellen ymmaith,
Rhoddol y Golomen yn gair o gyngor etto i'r E-
ryr cyn ymadel.

Colom.

Eſay 59.

5.

Colomen. Deall a dilyn yrbyn a glywaiſt yn
 barod. Canlyn y llusern a roddwyd i ti. Gochel
 wſau'r neidr ar gigfran yn dy reſymau dy Hunan.
 Na reoled ysbryd y creadur ynot, Canys y Sawl
 a ymlawo ar creadur fydd wag fymchaf o'r Cre-
 awdr. Na chais fod yn llawn meddylian. Gwell
 yw vn meddwl diſtriſ nefol mewn diwrnod, na
 phum cant o rai diſclair naturiol. Mynn ddiſa
 dy Arglwydd Bechod oddifevn, ar lleill a ymro-
 ant. Ac wrth hyn y cai di adnabod y pechod
 hwnnw. fe reolodd yn dy henafiaid. Mae dy fe-
 ddylian dithau nis a borau yn kedeg atto (fel
 brain uwchben burgyn.) Pechod yw am yr hwn y
 mae dy gydybod yn dy gyhuddo, a'th elynion yn
 dy gywilyddo, a'th wir-gyfeillion yn dy rybuddo. Go-
 chel hwnnw (yn anad vn) beth bynnag yw. Coſia
 ymhob cwmnhi dy fod iſ ar dy daith iwar byd
 bythol, ac yſtyria gwmp yr Adda cymaf a cho-
 diad yr Ail. Cwmpaiſt yn ddiamman gyda'r
 cymaf: Cyfod heb amman gyda'r ail hefyd. Na
 dderbyn vn atirawiaeth cyn i chawfod. Ne wr-
 thod vn gair cyn i holi, ac na chwda oddiwrthyt
 mor gwirionedd a dderbynaiſt vnwaith. Ne
 choelia moſſyn y wlad, ond gwrando beith a ddy-
 waid Duw wrth dy enaid anſarwol di: Onid oes
 ynot waelod pob gŵybodaeth a rhinwedd, ni elli di
 wneuthur y pothau hyn. Ond os oes, Bydd yſ-
 brydol ddiſiglyn dy feddylian, nid fel tonn y mor,
 neu cwyn y dŵſr, neu bren diwraidd, neuwn sym-
 beſt, neu long heb angor, ne nis anwadal, Bydd
 anaml mewn goirian, ac aml mewn gweithrededd
 nefol gorcheſtſol. Ac wrth ddywedyd, Coſia,
 Allai mewn llawer o oriau nid oes hall. ar bechod,
 ac er hynny na fydd fudan (canys gwſufſau'r cy-
 fawn

Jac. 1.

Dih. 10.

19. 21.

fiawn a borthant lawer.) Wrth geisio derbyn nwy o'r
ysbryd da, gochel rhag i vn drwg rathro i mewn yn ei
fantell ef: Mae rhas lloerig a rhas dieflig, ar gelyn yn Math. 17.
marchogaeth ar sug ac ar humors ei cyrph nwy. 15.
Mudion a byddaried yn malnwyn, yn llygadrynu
ac yn synnu 'r gwirion. Mae eraill fel y Bedyddiwr,
yn dyfod heb na bwyttia nag yfed ac meddant mele Mar. 11.
gythrael ganddo. Ond rhaid i i brofi yr ysbrydoedd. 18.
Ac llei bo (meddaf) olenni a phurdeb a chariad a go-
styngedd rwydd yno y mae Duw ei Hunan yn aros.
Gochel y ffyrdd Pabaidd hefyd, nid am nad oes ddy- 1 Tim. 4
sceidiaeth yn ei mysg, ond am mai creul n fuont wrth 1.2.
bawb eraill, am hynny tywellir phiolau dialedd ar y
genhedlaeth honno. Na ddoria wrth feddwl am lawer Dat. 16.6.
o opiniwnau tra fych di dy hun yn gwnentbur llawer
peth yn erbyn dy gydwylbod. Gwna (o Eryr) dy orau i
rwystro pob Drwg, ac i rwyddo pob Da yn y wlad o-
ddisewn ac oddiallan. Na chwsg ond hynny yn nhem-
men y cnawd (oswyddog.) Pryn dy anser. Na âd i'r
syrthni, ar ymborthi diosn, ar balchder, ar oferedd
lyngcu dy einios di ath deula. Ceny y peth a bassio
unwaith ni ellu niw alw yn ôl. Gorchymyn heddwch a
threfn dda (od oes awdurdod genit yn y wlad) o'w fawr.
Na âd i'rh gymydogion fyw fel anifeiliaid direswm.
Cosbawb ar a weithredo ddwrwg yn erbyn ei gydwylbod
fel y dywedaist di dy hun o'r blaen. Nid digon dyw-
dyd heb wnentbur. Ac os casu niw gelu ei olenni, ym-
resymma ag ef yn ofn Duw. Dymma 'r ddammedigaeth
fod dymion yn caru 'r tywyllwch yn fwy na'r goleuni yn-
ddyni, ac yn mynd felly yn yrruedd i'r lladdfa. Cassed
pob drwg weithred genit y goss a haeldde. Na ddwyer
bywyd dyn am anisail Bydd ddammedigaeth i ddynion ym-
mysg Pawb, ac nid fel Nimrod yn lladd ac yn llyngcu Gen. 10.9
y cyntaf ei hunan. Na chais chwast ystmyktu cydwyl-
bod

bod neb i'rh opiniwn di drwy rym, ond drwy reswm, a
 chadw heddwch i bob un i dywedyd ei feddwl, os he-
 ddychlon yw. Mae opiniwnau 'r cyndyn mor aml ai
 dyddiau, ac mor anwadol ai llygaid. Mae llawer o
 groes ffydd yn llawn lladron hyd yn hyn ymbredair
 corgl y ddaiar. Os troi di oddiar y ffordd di a gwmpsi
 sw dwylan nhy. Am hynny Gochel meddaf, fel dym-
 ma 'r dydd, a dimaithaf dyrrisaf peryclaf. Dy
 waith di yw dy wada dy hun. Derchafu mab Duw,
 Carn pob ffr, Caiban pob pechod, ymnythu yn Naw
 yn unig. Di gwil yn araiaid am ei blefer ef, ymestyn
 ymlaen at y perllau tragwyddol, Cadw gynbryllin
 dealldwriaeth y seintiau o'r blaen. Gochel ffurc o
 wybodaeth yn y penhob nerthyn y galon a phundeb yn
 y bynyd. Ac ebyl am dydd y farn bob munnud.
 a chais heddwch, a char wirionedd, a gwir Dduw
 'r danghneddyf ar golenni a fydd gyfath di ac
 ynot ti. Ond onis gwnei ya ol fynyhygor i ond
 gwrthod o honot wrando ar fyllau. Wele sgerbwdd dren-
 llyd a fyddi di yn y wlad, a charcharwr anesmwyth yn
 y pull diwaelloa heb gael byth newid dy big. Ond o
 Eyr adenog mi ddygwndy fôd ti yn addfed i ddaioni,
 Am hynny sy nymuniad yw ar i tithau bifydehedeg
 dros dair fir ar ddêg Cymru, a dywedyd wrthynt ym-
 mhôb tref a phentref, ymmhob llan a threflan, ymmhob
 cymydogoeth a theulu, wrth bob un o ganghennau A-
 dda, Hên ac ifangc. Edifarhewch. Mae teyrnas y
 Brenin mawr yn agor. Na chwedlennwch oferedd y
 naill ai gymydog mwy. Ymrowch i ddisgwil am ym-
 ddangosiad y Duw mawr ar holl galon mewn bwriad
 nerthol i dychwelyd atto yn ei allu ei hun. Cedwch y
 gwir Sabbaoth oddisewn ac oddiallan. A Duw 'r Ddraig
 garidda ddisgleirio arnochwi or uchelder.

Eyr. O Golomen. Mi wrandewais arnat yn ddis-
 staw,

flaw fel y dyle 'r mwyaf ar y lleiaf. Ac mae fy meddwl i yn ddiolchgar am y cwbl; Ac am dy holl gyng Horton caredig. Mi a roddaf i tithau air cyn ymadel. Cadw ar yr aden yn wastad. Canys mi wn fôd llawer aderyn dŷ mewn cefnigen yn chwen-nych cael gafel arnat. Pe bai yn rhaid mi ddywedwn. Gochel ddŷfyn i lawr i garu 'r ddayaren, Gochel hedeg allan o olwg yr Arch. Ond mae yn dy ddyfyn di, nid rhaid i mi mo'th gyng Horton di ymhellach.

Colomen. Nid ydis cito ond trydar se gair llais arall ar ôl y chwedlwrned. Na ed y hedreb am syn-nyr yn ôl dyfuddiaeth y byddolwr Colomen wirion. Nid wyf yn meddwl drwg i neb, Am hynny na ymddigied neb (na ymflined neb i bigo tyllau yn y llyfran hon) Sum yr hyn a ddywedais yw llyngelwch yr Ailenedigaeth yn y dwsr ar tân ysbrydol. Dymma ddi-gon (meddaf) i'r doeth, a Dymma ormod i'r cyfrwys.

Frrr. Mae gennif lawer o Gwestiwnau caledion eraill i'w gofyn, Ond ni ai gadawu nhwy dan Glônes cael yr Agoriad ar odfa nefaf os rhoddir hi i ni) Melys fydd gan rai ddarllain ein hymddiddanion ni, ond chwerw fydd iddynt i carcharu ai Gwawdio. Ac mi wn mai gwir a ddywedodd Salomon. Y gwatwarwr a gais synwyr ac nis caiff, ond hawdd yw i'r deallus ddeall. Y pechadur a ddibrisia yr hyn ni ddeall, ac a wnaiff yn erbyn yr hyn a wŷr. Nid yw nêser cael hyn i'w dŷ oni bydd oddifewn. Ond mae 'r geiriau a ddywedais ti wrthyf fi fel mêl yn syngenu i, beth bynnag a ddêl yn nefaf. Ni a adawn hynny i ddyfod, ac yn y cyfamser ni a gŷdehedwn ynghylch yr Arch yr hon a achubodd weddillion dynion. Gorau i'r plentyn fôd gyda'i rieni ac i ddyn fod gyda Duw, Disgwiliwn wrtho. Gwnaed

1 ih. 14. 6

Jud. 10.

Arwyddi annerch y cymru.

a fynno. Ond Gwrando Accw. Mi glywaf adar
eraill yn ymrefymu. Ai gorau i ni fyned i wrando
arnynt ?

Colomen. Gwrandawed pawb ar y llais cywir.
Ond na reded ar ôl cyscodan. A Gwna diethau O
Eryr yr hyn sydd yn eidd fel y dylis i wneuthur.
Amen. Ac felly ffarwel.

TER FYN.

TER FYN

Arwyddi annerch y cymru.

